Leto LXVIII | Poštnina plačana v | V Ljubljani, v četrtek, dne 12. septembra 1940. | Štev. 209 a | Cena 2 din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Telefon uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate Sarajevo štev. 7563. Zagreb štev. 39.011. Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6

Kupujte srečke državne razredne loterije za novo 41. kolo v glavni Planinškovi kolekturi „VRELEC SREČE“ LJUBLJANA, BEETHOVNOVA ULICA ŠT. 14

Izprememba v Podonavju

Razsodba Nemčije in Italije na Dunaju v sporu med Romunijo in Madžarsko je čez noč napravila konec veliki Romuniji, ki je segala od Dnjestra tja do Tise. Tako se je podrla stavba, ki jo je zgradila versajska mirovna pogodba, ki je iz Romunije v zahvalo za to, da se je v svetovni vojni na koncu pridružila demokratskim silam, napravila največjo državo na Balkanu. Na eni strani je ta država obvladovala ustje Donave, stražila mejo ob Dnjestru proti Sovjetski Rusiji, stala v hrbtu z Nemčijo združene Bolgarije in krotila Madžarsko, ki je morala Romuniji odstopiti Sedmograško. Od dunajske razsodbe naprej pa je Romunija vklenjena približno v tiste meje, ki jih je imela v 19. stoletju, ko sta bili Moldavija in Valahija še avtonomni kneževini turškega imperija.

Ne more se reči, da bi bila tolika okrnitev Romunije od velesil osi nameravana. Čeprav Nemčija gotovo ni pozabila na to, da se je Romunija koncem minule svetovne vojne, ko je odločala romunsko politiko Angležem prijazna kraljica, pridružila demokratičnim velesilam, ki so Nemčijo pritisnile na tla, bi bila tako Nemčija kakor Italija rajši videle, če bi bilo uspelo Romunom in Madžarom samim, da se sporazumejo na kakšni Romunom bolj ugodni podlagi, saj je bil in je še glavni namen avtoritarnih velesil, da bi se narodi in države na Balkanu med seboj kolikor bolj mogoče pomirili v čim širšem in trdnejšem svobodnem sporazumu. Ker so se Romuni samoposebi umevno branili prostovoljno odstopiti sosedni državi nad milijon svojega romunskega naroda, Madžari pa so vedeli, da se morajo vsekakozi naslanjati na naklonjenost osi, ki so jo, odkar obstoja, vedno podpirali, ni bilo druge poti kakor diktat, ki je zabolel Romunijo tembolj, ker je bila istočasno primorana, da vrne Bolgariji južno Dobrudžo. Nemški in italijanski razsodniki niso imeli, kakor nam pove romunska nota sama, nič več časa kakor samo 48 ur, da to vprašanje uredijo, tako da bi Romunija, če bi bila razsodbo odklonila, riskirala svojo državno neodvisnost in bi bila razdeljena podobno kakor septembra meseca lanskega leta Poljska.

Romuni so končno izprevideli, da jim ne preostane ničesar drugega, kakor da se udajo, in romunski kmeti, ki so zagrabili za orožje, da se uprejo vkorakanju Madžarov, v prvi vrsti zato, ker se boje, da ne bi izgubili zemlje, ki so jo dobili po razdelitvi madžarskega veleposestva, so ga sedaj odložili in se vrnili na svoje domove. Kralj Karol je moral odložiti krono ne samo zato, ker je bil v mednarodni politični igri stavil na napačno karto, ampak tudi zato, ker ga delajo odgovornega za strahovito korupcijo, ki je razjedala Romunijo pod vlado manjvrednih elementov, ki so se okoli njega zbirali. Sedanji skoraj neomejeni vodja romunske države, general Antonescu, je v mednarodnem pogledu uvedel politiko vzporedno s politiko velesil osi, ker more le to omiliti tragično usodo romunske države v sedanjem evropskem sporu in ji nuja garancijo ne samo proti Sovjetski Rusiji, kakor se to enostransko poudarja, ampak tudi proti kakšnim nadaljnim pohlepom Madžarske in morebiti tudi proti revizijskim težnjam Bolgarije, ki z vrnitvijo južne Dobrudže, kolikor jo je Romunija prostovoljno odstopila, mogoče še ni popolnoma nasičena. V notranje-političnem pogledu pa se Romuniji avtoritarni režim vsiljuje zaradi nujne potrebe napraviti v tej deželi red, ako je noče prepustiti komunistični revoluciji.

Najvažnejša naloga pripade sedaj Madžarom. Še vedno se je izkazala resničnost starega izreka, da vsak zmagovalec prej ali slej zapravi zmago, če se je ne zna prav poslužiti in premagancga skuša popolnoma pritisniti na tla. Tudi v največjem interesu Nemčije in Italije je, da bodo Romuni v delu Sedmograške, ki je pripadel Madžarski, enakopravni državljani, ki bodo uživali čim večjo svobodo na temelju svoje narodnosti in kulture. Na ozemlju 44.000 kvadratnih kilometrov, ki je zdaj postalo spet madžarsko, živi zraven 1,150.000 Madžarov, 1,043.000 Romunov, ostalo tvorijo Nemci, Judje in cigani. Politiko narodne enakopravnosti narekuje Madžarom že dejstvo, da je ostalo 600 tisoč njihovih sonarodnjakov na Romunskem. Sicer se Romuni lahko izselijo in tudi Madžari lahko izberejo novo domovino v mejah dežela Štefanove krone, toda ni verjetno, da bi se s tem razmere bistveno izpremenile, ker so narodi na sedmograških tleh preveč vraščeni v zemljo, na kateri so živeli in se oblikovali sto in stoletja. Madžarska bo morala pokazati, koliko se je naučila iz zgodovine. Madžarska je bila po versajski pogodbi močno prizadeta, toda brez krivde madžarska aristokracija, kakor vemo, ni bila. Saj je bila njena politika napram manjšinam najbolj nestrpna od vseh drugih v Evropi. Na Sedmograškem pa vlado admirala Horthyja ne čakajo samo narodne naloge, ampak tudi socialne in gospodarske. Romunija je zemljo madžarskih plemiških veleposestnikov popolnoma razdelila med malega kmeta. Ogrska je po versajski pogodbi sklenila enak zakon, ga pa nikogi ni izvedla, in sicer z utemeljitvijo, da so ogrske finance v prvi vrsti odvisne od izvoza žita, ki da bi se podrl, če bi proizvodnja bila v rokah malega kmeta, ki ne more in ne zna gospodariti. To je seveda samo pretveza, ker pravi vzrok, da Madžarska agrarne reforme ni izvedla je ta, da je njena politika slejkoprej v rokah fevdalne aristokracije. Madžarska vlada si bo morala sedaj pač prizadevati, da ne bi bivši veleposestniki spet skušali priti do svoje posesti, kar bi pomenilo reakcijo, ki bi zlasti v današnjih revolucionarnih časih imela nedogledne posledice. Če se madžarska vlada ne sporazume s svojimi novimi romunskimi državljani, bi ne nastopilo tisto pomirjenje v podonavskem prostoru, za katerim stremita velesili osi in ki ga tudi balkanski narodi in države smatrajo za neobhoden pogoj pravega miru in reda, ki mora prej ali slej nastopiti, če nočemo, da Evropa postane torišče azijatske revolucije. Besede, ki jih je govoril modri vodja madžarske države, admiral Horthy, ko so vkorakale madžarske čete v severno Sedmograško, more Evropa, ki želi dobro tako Romuniji kakor Madžarski, smatrati za porok, da se na Sedmograškem pod novo vlado nihče ne bo mogel smatrati za zapostavljenega in žaljenega v svojih prirodnih narodnih čustvih in pravicah.

Kakšen je pomen spremembe v Podonavju v mednarodnem pogledu, tega danes še ne moremo spregledati. Nove meje pomenijo veliko razširitev skupne meje med Nemčijo in z njo prijateljsko zvezanimi državami ter Sovjetsko Rusijo. To lahko sodelovanje med Nemčijo in Sovjetijo spričo kakšnega skupnega sovražnika, ki ne gleda rad ne okrepitev Nemčije, ne okrepitve Sovjetov, poglobi ali pa tudi narobe, razrahlja, kakor se bo pač zasukal splošni mednarodni položaj. Bilo bi brez vsake koristi o tem še kaj ugibati, ker nam je nadaljni razvoj evropskega spora še vedno zakrit v popolno temo, ako se Evropa ne odloči, da se vrne k mirnemu sožitju na podlagi poštenega in pravičnega miru.

Bombe padajo križem po Londonu in Berlinu

V Londonu so nemški bombniki napravili veliko škodo v pristanišču in na javnih zgradbah, angleški bombniki pa so v Berlinu metali bombe na razne zgradbe v središču mesta

Napadi na London

Nemška poročila

Vojno poročilo

Berlin, 11. septembra. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča, da je sovražnik ponoči na razne kraje **Severne Francije, Belgije** in **severne Nemčije** metal bombe, ki so povzročile majhno škodo. Posameznim angleškim letalom se je posrečilo prodreti nad **Berlin** in metati bombe. V četrti, kjer so samo stanovanja in trgovine, je izbruhnil na več krajih požar. V notranjem mestu sta bili zadeti dve bolnišnici. V diplomatski četrti so bile zaprte zaradi bomb, ki niso eksplodirale, nekatere ulice. Ena bomba je padla na zgradbo državnega zbora, druga pa na zgradbo akademije lepih umetnosti. Ubitih je bilo pet oseb, več pa ranjenih. Zaradi odlične organizacije pomožne službe in službe za ohranitev varnosti ni bilo dosti človeških žrtev. Požari pa so bili hitro zadušeni.

Nemška letala so nadaljevala z maščevalnim poletom in izvedla močne napade na mesto in pristanišče **London.** Povzročeni so bili novi požari. Poleg vojaških ciljev in industrijskih naprav je bilo posebno bombardirano pristanišče. Uspešno je bilo bombardiranje industrijskih naprav v jugovzhodni Angliji.

Južno od **Hebridov** je bila potopljena 8 tisočtonska trgovska ladja.

V borbah nad Anglijo so bila uničena tri nemška letala. Nad **Berlinom** je protiletalsko topništvo zbilo eno letalo, drugo letalo pa je zbilo nemško lovsko letalo.

Ob obali Rokavskega preliva so bila zbita štiri lovska letala.

Pojasnilo inozemskim časnikarjem o načinu bombardiranja Londona

Berlin, 11. sept. t. Letalska totalna vojna med Londonom in Berlinom je stalni predmet razgovorov tujih časnikarjev. Danes je na konferenci tujega tiska v zunanjem ministrstvu bilo tudi mnogo govora o vodstvu vojne nad obemi glavnimi mesti. Nemški uradni krogi so posebno poudarjali, **da so neupravičene obtožbe Anglije, da Nemci bombardirajo nevojaške cilje Londona, kar zahteva številne žrtve civilnega prebivalstva. Nasproti temu trdijo Nemci, da imajo nemški piloti nalog, da napadajo samo vojaške cilje. Če seveda pri tem trpi civilno prebivalstvo, ni nič čudnega. London ni enotno mesto, temveč je sestavljeno od velikega števila središč, skozi katerega peljejo važne prometne žile, ki se jih poslužuje angleško vojaštvo. Dalje je London posejan s celimi predmestji tovarn, med katerimi so pomešane stanovanjske stavbe in zopet tovarne. Vse ustje Temze predstavlja največjo luko na svetu, kjer se v velikih dokih naklada in razklada blago, ki je potrebno Angliji za vojno proti Nemčiji. Eno tretjino vsega, kar Anglija potrebuje za vojno in gospodarske namene, se nahaja v Londonu. Iz tega Nemci zaključujejo sledeče:**

1. Nič ni čudnega, da se pri vojnih operacijah iz zraka proti takšnemu središču zadenejo tudi ostale zgradbe.

2. V Berlinu pa poudarjajo, da se morajo oni, ki vodijo vojno v Londonu, zavedati nevarnosti, kateri izpostavljajo angleški narod, če bodo nadaljevali vojno proti Nemčiji, zlasti pa, če bodo bombardirali še naprej Porurje in Berlin. Kar je važno za Anglijo in to je blokada in cilji, ki jih oni napadajo, je važno tudi za Nemčijo, ki ve, katere zgradbe mora razrušiti. Zaradi tega so nemški strokovnaki mnenja, da ni mogoče najti pravo mejo vojaških in nevojaških objektov. Takšno pojasnilo daje danes Berlin.

Angleška poročila

London, 11. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo in notranje ministrstvo objavljata danes naslednje uradno obvestilo o nočnem napadu nemških letal na London:

Napadi nemških bombnikov na London so se začeli snoči ob 8 zvečer, ko je bilo dano znamenje za alarm. Končali so se ob pol petih zjutraj.

Nemška letala so napadala v več zaporednih valovih in so bile bombe vržene brez cilja na razna predmestja Londona kakor tudi na središče mesta. Bombe so povzročile požare na obeh obalah reke Temze, kjer so bila zažgana razna skladišča in poškodovane pristaniške naprave. Nekatere bombe so padle tudi v City v bližino Šentpavelske katedrale, ki so jo gasilci le s težavo rešili pred plameni. Preiskava je dognala, da so tukaj padale bombe s tekočim gorivom. Ponekod je bil zaradi ruševin promet oviran. Ker so bombe poškodovale nekaj železnic v okolici Londona, je bil promet manj pogost in so bili Londončani naprošeni, naj se manj vozijo. Bombe so zadele tudi neko otroško bolnišnico in poškodovale vrhnje nadstropje, kjer je bilo 25 otrok. Toda noben otrok ni bil poškodovan. Pač pa so počile plinske napeljave. Na jugovzhodu Londona je zadela trg najtežja bomba, ki je napravila veliko žrelo in je več hiš poškodovanih. V zaklonišču, ki je bilo pod trgom, je prebivalo 1.000 oseb, ki pa niso utrpeli nobene škode. Ena bomba je padla tudi v središču mesta na križišče dveh velikih ulic.

Razen na London so nemška letala metala bombe tudi na posamezne kraje v južnem Welesu na obalo Bristolskega kanala, kjer je bila na nekem mestu poškodovana skupina stanovanjskih hiš. Druge skupine so poskušale bombardirati vzhodno škotsko obalo.

Nemškim letalom je olajšalo delovanje dejstvo, da je svetil mesec.

Napadi ponoči

London, 11. sept. AA. Reuter. Pri nočnem bombardiranju Londona je bomba, ki je padla v severovzhodni del mesta, presekala na dvoje neko petnadstropno zgradbo. Ubite so bile štiri ali pet oseb, več pa je ranjenih. Na neki kraj je padla bomba, iz katere se je čez ulico razlil goreč petrolej, vendar so gasilci ogenj hitro zadušili. V osrednjem delu mesta je padla neka bomba na zavetišče, kjer je bilo 2.500 ljudi. Ubite so bile štiri osebe, več pa ranjenih.

Izpraznitev Londona?

Newyork, 11. septembra. AA. DNB: Vojaški urednik lista »Newyork Post« piše, da je mogoče, da se bo prebivalstvo iz Londona izselilo. Četudi je mesto zelo obsežno, se vendar zdi, da je nemško letalstvo v stanju napadati ga več tednov. Ne sme se pa pozabiti, da London ni samo prestolnica, temveč tudi eno največjih industrijskih središč imperija. V primeru, da se Nemcem posreči uničiti londonsko industrijo, bi bila angleška odpornost zelo prizadeta. London v primeru izpraznitve tudi ne bi moral biti več živčno središče angleškega imperija. London predstavlja za napade tako velik cilj, da ga je nemogoče obvarovati pred bombardiranjem. Dva tedna takih napadov, kot so sedaj, bi onemogočila normalno življenje in delo v Londonu. Izpraznitev Londona, ki šteje osem milijonov prebivalcev, pa je na drugi strani nevarna, kajti preselitev bi ovirala promet na vseh cestah. Težava bi bila tudi prehraniti in spraviti pod streho v drugih krajih tako veliko število ljudi.

Bombe na kraljevsko palačo

London, 11. sept. b. Danes ob 16.30 se je pričela nad Londonom letalska bitka v bližini buckimghamske palače. V sami buckimghamski palači je eksplodirala tempirana bomba, ki je povzročila 5 m globoko in 7 m široko žrelo. Kralja ni bilo v palači.

London, 11. sept. AA. Reuter. Buckinghamska kraljevska palača je bila poškodovana z bombo v času, ko je kralj obiskoval vzhodni del Londona in so ga vsi ljudje toplo sprejemali. Bomba je padla v mali bazen kraljevskega dvorca, ki se nahaja na severni strani dvorca. Bomba, ki je padla v ponedeljek, je eksplodirala v torek s strahovitim pokom ter povzročila veliko škodo na oknih na eni strani palače.

Nove bombe

Rim, 11. sept. b. Pri zadnjih napadih proti Angliji so nemški piloti preizkusili nove 500 kg težke bombe, katerih akcijski radius je pol kilometra. Nova 500 kg težka bomba povzroči 17 m globok lijak. Učinek teh bomb je katastrofalen.

Dopisnik agencije Stefani poroča, da so nemške daljnometne baterije obstreljevale tudi čez Kanal angleško obalo okrog Doverja. Nemški topovi so prisili k molku angleško topništvo na nasprotni strani.

Daljnosežni topovi že obstreljujejo London

London, 11. septembra. AA. Reuter: Danes dopoldne se je stresla jugovzhodna obala zaradi hudih eksplozij. Ni še ugotovljeno, ali so te eksplozije nastale zaradi bomb, ali zaradi granat, ki so jih izstrelili nemški daljnostrelni topovi, razvrščeni na francoski obali. Čuti je bilo tudi druge eksplozije vzdolž obale. Protiletalski topovi so začeli streljati na neko sovražno letalo, ki je letelo v veliki višini.

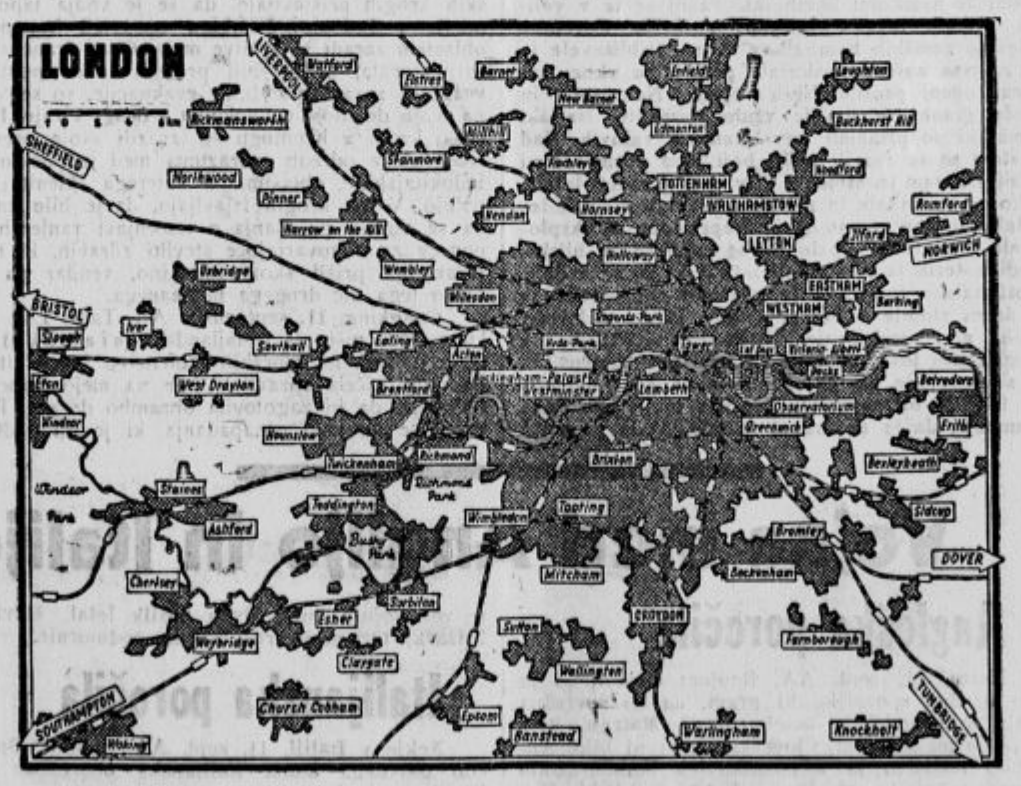

Zagrebška vremenska napoved.

Oblačno, krajevne padavine, hladno.

Zemun. Vremenska napoved za 12. september: Hladneje bo. Pretežno oblačno v vsej državi. Tu pa tam dež. Čez dan se bo postopno zvedrilo v zahodnih in severozahodnih krajih.

Politični zapiski

Zemljevidi »Velike Hrvatske«

V listu »Seljačko kolo« piše Adam Pričičevič o nekih zemljevidih o »Veliki Hrvatski«, ki da krožijo okrog po Hrvatskem in jih širijo predvsem frankovci. Adam Pribičevič pomirjuje svoje prijatelje, ki jih ti zemljevidi vznemirjajo ter piše med drugim: »Naj bodo mirni naši srbski in hrvatski prijatelji! Nočemo zadosti poderčtati, da bi se takšna Hrvatska, v kateri bi bili Hrvati sami manjšina, ne mogla ustvariti ali obdržati, razen če bi jo kdo od zunaj ustvarjal in podpiral, da se ne zruši. Toda ta »prijatelj od zunaj« bi tega ne storil zastonj, zaradi lepih oči hrvatskih! Hrvati bi prišli v podrejen položaj in sicer odvisni od »prijatelja«, ki bi bil najmanj desetkrat močnejši od njih.« Govoreč nato o frankovcih, ki takšne zemljevide širijo, piše Pribičevič, »da so pač ljudje, ki so ustvarjeni za suženjstvo.« Srbijanci pa takšnim ljudem pravijo »pandurice«. Takšni ljudje so samo takrat srečni, kadar se lizunijo okrog kakšnega »gospodarja« in se šemijo pred »visokoblagorodnimi«. »Oni so rajši pandurji pri gospodi, kakor bratje pri kmetskem narodu. Kaj smo jim Srbi? Navadni kmetje! A Madžari in drugi pa so jim gospoda od davnih časov! Tako so se frankovci lizunili tudi pod Avstrijo in prosjačili, da naj jim »kulturni Dunaj« napravi Veliko Hrvatsko. Namesto tega pa je Dunaj iz njih napravil svoje agente, svoje špijone, svoje lažnjive priče, medtem ko je Hrvatska vedno bolj padala pod vpliv tujega denarja, jo je čedalje bolj osvajal madžarski jezik ter so se tujci tako razbohotili, da so bili Hrvati v virovitiškem okraju že v manjšini.« Na koncu članka pa pravi Pribičevič, da je usoda Hrvate in Srbe tako pomešala, da danes ni mogoča več niti Velika Srbija, niti Velika Hrvatska. Veliko Srbijo bi kakor kislino od znotraj izjedali Hrvati, Veliko Hrvatsko pa Srbi. Kajti 2 milijona Srbov živi pomešanih s Hrvati, in če bi šlo po zemljevidih, ki jih maže frankovačka gospoda, bi jih bilo še mnogo več. In naj si frankovci nikar ne domišljujejo, da Srbi v »Veliki Hrvatski« ne bi mogli najti »kakšnega zaščitnika«, če bi se zgodilo, da bi katera srbska mati rodila nestvor, ki bi hotel iti k tujcu po pomoč proti lastnemu bratu. In zgodilo bi se, da bi se Hrvati in Srbi potikali od enega srbskohrvatskega neprijatelja do drugega, ter vnovčevali svoje izdajstvo proti denarju ali za bodoča dostojanstva.« Svoj članek zaključuje Pribičevič z besedami: »Naj se naši prijatelji nikar ne vznemirjajo. Usoda nas je pomešala tako, da bi bilo nam vsem hujše, pa naj se porazdelimo tako ali tako. Zato moramo ostati skupaj. Iz te kože nikdar ven! Ali skupno v tuje robstvo i eni i drugi. Zemljevidi frankovcev bodo ostali samo zgodovinski dokumenti, ki bodo pričali, da je v sedanjem času živelo še dosti budal.«

»Nemčija ne prediaga v Jugoslaviji nobenega reda, ki bi bil protiven hrvatskim težnjam...«

Zagrebške »Novosti« objavljajo dopis iz Berlina, kjer pod gornjim naslovom trdijo, da »nemški službeni krogi in nemški tisk izjavljajo gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Jugoslavijo, toda narodnosocialistični krogi ne ostajajo samo pri tem«. Poročevalec lista potem nadaljuje: »Čeprav Nemčija nikdar ni zavzela kakšnega javnega stališča do notranjih vprašanj v Jugoslaviji, je pa le vedno povdarjala svojo odločnost, da sodeluje z Jugoslavijo, pri tem pa se ne meša v njene notranje zadeve«. Na to list objavlja izraze nemškega tiska ob priliki zadnjih slovesnosti v Zagrebu in na dunajskem velesejmu ter zaključuje svoj prikaz nemško-jugoslovanskih odnošajev s stavkom: »Iz takšnega pisanja nemškega tiska se najboljše vidi, da so popolnoma brez osnove razni glasovi, ki zadnje čase krožijo, češ, da nemški uradni krogi nasvetujejo Jugoslaviji neki novi red, ki bi bil po mnenju belgrajskih krogov na škodo Hrvatom«.

Čiščenje v SDS

Samostojna demokratična stranka je imela v Belgradu dva dni trajajočo sejo izvršnega odbora. Pri tej priložnosti je bila objavljena resolucija, v kateri stranka razlaga svoje politične poglede in daje svoje nasvete za socialne reforme, nakar je vrhovni odbor imenoma izključil dr. Rade Pribičeviča in 8 njegovih tovarišev za to, ker so podpisali neki letak, v katerem napadajo vodstvo SDS, češ, da se ni zadosti potegovalo za demokratična načela in da je zahtevalo, naj se Jugoslavija naslanja na Sovjetsko zvezo. — Samostojna demokratična stranka je s tem čiščenjem nakazala, da v svoji sredi ne želi nikogar, ki bi kakor koli bil proti Sovjetski zvezi, odnosno proti tesnemu sodelovanju.

Srbska stranka?

»Dan«, ki izhaja v Novem Sadu, poroča iz Belgrada, da je njegov tamošnji dopisnik zvedel od nekega vidnejšega staroradikalnega prvaka, da pristaši glavnega odbora narodne radikalne stranke, da nameravajo prvaki radikalne in demokratske stranke, kakor tudi vodilni možje iz Srbskega kluba v Belgradu sprožiti gibanje za ustanovitev srbske stranke. »Danov« dopisnik pravi, da so organizatorji srbske stranke že dobili dovoljenje gg. Miše Trifunoviča v imenu radikalov in Grola v imenu demokratov. — Podrobnejše informacije o tem gibanju, ki je seveda v zvezi z načrti za notranjo preosnovo države, za enkrat niso dosegljive.

Bojevito glasilo starokatoličanov

»Glasnik za krščansko in narodno prosveto« ki izhaja v Ljubljani kot glasilo starokatoličanov, porablja svoje mesečne številke med drugim tudi za napade na katoličane, na Cerkev in zlasti na papeštvo. Ti napadi so sicer spretno prikriti, vendar pa je tendenca tega glasila usmerjena proti katolicizmu in njegovim dogmam. Pisec člankov v »Glasniku« silno veliko govori o »ljubezni«, krščanski ljubezni, o Kristusovem nauku, itd., sam pa ne more prikriti svoje mržnje in prezira do Cerkve.

Opozarjamo, da je takó pisanje nedopustno, ker žali versko prepričanje katoliških vernikov in ga tudi ne bomo trpeli!

Prvaki JNS na pohodu

Belgrad, 11. septembra. m. Prvaki JNS so se danes sestali v Belgradu in so sklenili, da bodo Živkovič, Jevtič in Banjanin obiskali Bihač, Dolnji Petrovac, Ključ, Mrkonjičgrad, Jajce, Dolnji Vakuf in Kiseljak.

Napadi na Berlin

Nemška poročila

Berlin, 11. sept. AA. DNB. Napad na Berlin, o katerem je bilo že govorjeno, je bil izveden ob jasni noči. Angleška letala — in to je treba posebno poudariti — so metala bombe daleč od vsakršnih vojaških ali industrijskih naprav. Angleška letala so letela zelo nizko ter so obmetavala izključno stanovanjske zgradbe in nacionalne spomenike v notranjosti mesta. Najprej so vrgla več svetilnih bomb, ki so osvetlile cilje, katere so nameravala zadeti. Bombardiranje je bilo izvedeno na **Pariserplatzu**, kjer so znana **Brandenburška vrata, Akademija lepih umetnosti** in poslopje **ameriškega veleposlaništva.** Obenem je bila zadeta tudi majhna zgradba policijske straže, ki je tik Brandenburških vrat. Vse te zgradbe so neznatno poškodovane. Nekaj korakov dalje stoji znana **zgradba Združenja nemških inženirjev,** kakor tudi **zgradba državnega zbora.** Tudi semkaj so padle zažigalne bombe. V nobenem primeru ni bilo večje škode, ker so bili požari hitro zadušeni.

Eksplozivne bombe so bile vržene tudi na Steber zmage in so bombe padale nedaleč od spomenika. Bombe so poškodovale samo uličnì pločnik v **Ost-West-Axe.** Ostale bombe so padale na **Zoološki vrt.** Požari, ki so nastali, so bili hitro pogašeni, uničenih pa je bilo več umetniških predmetov, pohištva in bolniškega materiala. Znatno so bile poškodovane tudi strehe nekaterih poslopij in tudi zidovi so se nagnili, tako da so v sredini mesta blokirane cele ulice. Ubitih je bilo pet oseb, več pa jih je bilo teže ali lažje ranjenih. Zaradi disciplinranega zadržanja prebivalstva je bilo onemogočeno, da bi se razširil požar in nastala večja škoda. Zbiti sta bili dve sovražni letali.

Vse to dokazuje, da je bil angleški napad naperjen proti nacionalnim spomenikom, ki so dobro znani vsemu svetu in da so s tem Angleži hoteli zadeti sam nemški narod. Nikjer v bližini, pa niti nekoliko bolj stran ni bilo nobene industrijske naprave ali vojaškega cilja. Vržene so bile zažigalne in eksplozivne, kakor tudi rušilne bombe na bolnišnico **sv. Hedvige.** Bombe so padale tudi na **zavetišče za starce.** Tu ni nikjer v bližini industrijskih naprav ali vojaških ciljev. Prizadeto je bilo civilno prebivalstvo, kajti več ljudi je ostalo brez strehe. Majhno število človeških žrtev dokazuje, da se prebivalstvo drži predpisov. Način, s katerim so bile vržene bombe, kakor tudi cilji, ki so bili zadeti, jasno in nedvoumno dokazujejo angleške namere, kakor tudi dokazujejo, da je bil dan ukaz, naj se izvede napad na civilno prebivalstvo in na njegovo imetje. Kot žrtev teh angleških metod je padlo 78 otrok v zadnjih mesecih. S tem v zvezi je treba reči, da Nemčija ni hotela vojne in da je vodja Nemčije skušal najti mirno rešitev, pa je bila Anglija tista, ki je to odklonila in preprečila vse mirovne akcije. Anglija je hotela vojno in jo bo imela. Kmalu bo v polnem obsegu okusila silo nemškega orožja.

Bomba blizu Göbbelsove hiše

Berlin, 11. sept. t. Associated Press. Ena težka bomba je padla kakšne 4 m daleč proč od hiše v Hermann Göring Strasse v Berlinu, kjer stanuje propagandni minister dr. Göbbels.

Angleška poročila

London, 11. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča o napadu angleških bombnikov na **Berlin,** da je bila bombardirana **Potsdamska postaja** in zadeta z več bombami. Bombardirani so bili doki in letalske tovarne v **Bremenu,** mornariške vojašnice v **Wilhelmshavenu** ter številna pristanišča v **Belgiji,** na **Nizozemskem** in v **Franciji,** čeprav je nemško protiletalsko topništvo poskušalo z zapornim ognjem pohode bombnikov preprečiti.

Včerajšnji strašni boji nad Londonom

London, 11. sept. t. Reuter. Reuterjev vojaški dopisnik poroča, da se je popoldne razvila doslej največja bitka nad Londonom. Takoj po alarmu so začeli grmeti topovi in trume »Hurricanov« so se dvignile, da se spustijo v boj z bližajočimi se nemškimi bombniki. Takoj se je v velikih višinah razvila velikanska bitka. Ogromne množine nemških bombnikov so se približevale in so na vse načine poskušale prebiti se skozi zaporni ogenj protiletalskih topov. Na tisoče in tisoče granat se jim je vsulo nasproti. Nemški bombniki so prihajali v velikanskih valovih. Nad mestom so se razvili srditi boji med posameznimi letali. On sam je, stoječ v City, mogel videti letala, kako so se sukala in zvijala v velikih višinah ter hotela uiti zapornemu ognju. Neprestano so eksplodirale granate in sipale okrog sebe rdeče bliske, sredi katerih je bilo videti letala, ki so se zvijala. Protiletalsko topništvo je streljalo neprestano in so danes stopile v boj nove sile, ki do sedaj pri bojih niso sodelovale. Angleški »Spittfiire« in »Hurricane« lovci so razbijali sovražne skupine, ki so se razpršile, se potapljale in se spet dvigale. Ob 15.40 je bil sovražnih pregnan in je bilo dano znamenje, da je nevarnost minula. Toda premirje je trajalo le malo časa. Že ob 17 je bil ponovljen alarm — tretji današnjega dne — vendar pa letala nad London niso prišla. Znamenje, da je nevarnost minula, je bilo dano ob 17.22. Pri drugem današnjem napadu so Nemci uporabljali posebna, grozno grozno tuleča letala, katerih namen je, vzbujati strah in grozo.

Nove angleške bombe: zažigalni listki iz celuloida

(Iz včerajšnje druge izdaje.) Po poročilih ameriške agencije Associated Press uporabljajo angleški bombniki pri svojih napadih na nemške gozdove in druge naprave v Nemčiji posebne lističe iz celuloida, ki imajo v sredini fosfor, ki povzroča požar nekaj minut potem, ko je listič zadel na predmet. Lističi so se obnesli, pišejo ameriška poročila. Vsako letalo lahko vzame s seboj 250.000 takšnih lističev.

V nemških listih so izšle zelo ostre kritike proti uporabi tega sredstva, češ, da je strupeno in so se mnogi otroci, ki so listke pobirali, zastrupili. Nemški listi pišejo, da bo tudi ta način bombardiranja izzval odgovor nemških letalcev. V angleških vojaških krogih zatrjujejo, da ni res, da bi ti lističi povzročevali strupene pline. Res je, da izločajo listki, ako se z njimi nepravilno ravna, kvarne snovi, toda to velja v veliko večji meri za vsako eksplozivno in zažigalno bombo. Dim, ki nastane pri izgorevanju lističa, pa ni strupen.

London, 11. septembra. AA. Reuter. Iz obveščenega vira izvemo, da so angleške letalske sile začele od snoči uporabljati neko zažigalno snov, ki je podobna listju in ki se vžge sama od sebe. Ta snov je namenjena za povzročanje požarov v skladiščih in vojaških objektih, ki se nahajajo na prostem, v arzenalih, vojaških skladiščih hrane, v odprtih vagonih na postajah in avtomobilih itd. Pod gotovimi okoliščinami povzroči lahko to listje požare tudi v gozdovih, v katerih se nahajajo čete, skladišča ali tovarne streljiva, ki so tu skrite. Ve se, da je tudi sovražnik spuščal podobne zažigalne snovi v gozdovih. Nemška obtožba, da bi ti listi povzročali zastrupljenja, ni točna. Listi niso strupeni, toda če kdo ž njimi nespretno manipulira, lahko povzročijo opekline enako kakor vsaka druga zažigalna bomba.

Napad na Calais

London, 11. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo objavlja naslednje uradno obvestilo:

Naši bombniki so napravili do sedaj najhujši bombni napad na pristanišče v Calaisu. Napad se je začel ob mraku in je trajal tri polne ure. Bombniki so spuščali bombe na ladje, ki so ležale v pristanišču v veliki množini. Nastale so velike eksplozije in so kosci ladij leteli visoko v zrak. Požari so trajali naprej, prav tako tudi eksplozije, tudi še potem, ko so naša letala odletela. Stvarno je bilo vse pristanišče en sam plamen. Piloti poročajo, da so večinoma vse bombe padle v sredino transportnih ladij, ki so bile v pristanišču. Neka večja trgovska ladja, ki je vozila po Kanalu, je kar naenkrat eksplodirala in začela goreti. Pristanišče v Ostende, kjer je tudi veliko prevoznih ladij pripravljenih za odhod, je bilo bombardirano ob dveh zjutraj. Napad je trajal dve uri. Prav tako so bile bombardirane nemške transportne ladje, zbrane v Boulogne.

Mnenje Sovjetov o možnosti izkrcanja

Moskva, 11. sept. t. Moskovski radio je prebral poročila agencije »TAAS« iz New Yorka, da angleški poslanik v Združenih državah Severne Amerike sproti obvešča predsednika Roosevelta o učinkih nemškega bombardiranja Londona in južne Anglije. Ta poročila pravijo, da je škoda, ki jo je Nemčija že prizadejala, večja, kakor pa je bilo uradno objavljeno. Nemški napadi imajo predvsem za cilj, da onemogočijo vsako nadaljnjo uporabo londonskega pristanišča in vsega usta reke Temze, ekozi katero se je oskrbovala angleška prestolnica, nadalje, da uničijo nekatere važne industrije, razrušijo prometne zveze. Moskovski radio je dodal, **da imajo ti napadi namen, da pripravijo »ozračje« za končni in glavni napad Nemčije na Anglijo. Tega končnega napada se bo udeležila predvsem suhozemska vojska, ki se hoče v Angliji izkrcati. V ta namen da nemški bombniki bombardirajo predvsem tudi Bristolski kanal, da bi spravili v nered premikanja angleških vojnih in trgovskih ladij. V ta namen da Nemčija sedaj pripravlja ob vsej francoski obali vojaške čete in transporte, ki so jih angleška letala skušala sedaj že dve noči zaporedno bombardirati.**

Ameriška poročila o napadu na Berlin

Newyork, 11. septembra. t. Associated Press poroča iz Berlina, da je bil davi do sedaj najhujši napad angleških bombnikov na Berlin. Nekaj bomb je bilo vrženih prav v središče Berlina in so bila zadeta nekatera poslopja ob veliki ulici »Unter den Linden«. Poškodovana je med drugim Umetnostna akademija, nadalje znameniti Brandenburger Tor. Državni zbor pa je bil zadet od zažigalne bombe in je začel goreti. Poškodovano je tudi neko poslopje v bližini katoliške cerkve St. Hedvige. Tudi v bližino ameriškega poslaništva so padle bombe. Poslopje vojnega ministrstva odnosno generalnega štaba, ki leži tudi na tej ulici, ni bilo zadeto. V podstrešjih nekaterih hiš so izbruhnili požari, ki pa so bili hitro pogašeni. Toda več hiš je v severnem delu porušenih. Pri tem napadu so po teh poročilih Angleži izgubili dva bombnika.

Washington, 11. septemb. t. Dopisnik **»United Pressa«** poroča iz Berlina, da je glavno mesto Nemčije ponoči doživelo največje bombardiranje v sedanji vojni, ker je angleško vojno letalstvo sprejelo totalitarno letalsko vojno. Poročilo pravi, da so pričeli angleški letalci okrog polnoči bombardirati postajo **Potsdam.** Na postajo se je spustilo 20 do 30 angleških bombnikov v višino na 150 m ter so temeljito obdelali potsdamski kolodvor, ki je povsem razrušen. Zažigalne bombe, ki so jih vrgli angleški piloti, pa so povzročile tudi večje in manjše požare. Poleg tega so angleški piloti v dveurnem napadu, ki je trajal od 23.45 do 1.47 zjutraj, zadeli tudi več državnih zgradb blizu Pariserplatza, kjer se nahaja ministrstvo za propagando, kancelarska palača, parlament, brandenburška vrata itd. Ena izmed težkih bomb je zadela tudi nemški državni zbor, ki je bil leta 1933 po znanem požaru ponovno zgrajen. Dalje so bombe zadele zgradbo organizacije inženirjev, akademije znanosti, zoološki vrt in novo veliko cesto Axe sever-jug.

Borba za Indokino

Japonci so dobili od Francozov pravico do oporišč

Kuming, 11. septembra. AA. Reuter: Potrjuje se poročila, da so francoske oblasti popustile pred japonskimi zahtevami, da se dovoli prehod japonskih čet skozi francosko Indokino. Uradni francoski krogi pa še vedno trdijo, da so dobili brzojavko od generalnega guvernerja Indokine, da ni bil sklenjen noben tak sporazum. Kitajski uradni krogi še niso dobili nobenega poročila v tem pogledu. Izjavljajo, da so izvedeli, **da je majhna skupina japonskih vojakov pretekli teden dvakrat kršila mejo francoske Indokine pri Dingdongu. Pri kršitvi so Francozi opozorili japonske vojake, drugič pa so jih 12 razorožili in odpeljali od meje. V kitajskih krogih pristavljajo, da se je vodja japonske misije v Indokini Nišihara opravičil francoskim oblastem zaradi te kršitve meje.** Člani francoskega inspektorata, ki so bili pretekli teden poklicani v Hanoj zaradi morebitne evakuacije, so se vrnili na svojo dolžnost v Laoku in v druge ktraje. Francoski krogi v Kumingu so izrazili svoje presenečenje glede odredb sporazuma med japonskimi in indokitajskimi oblastmi, o katerega sklenitvi poročajo. V teh krogih izjavljajo, da je bilo znano, da se vodijo pogajanja o izmenjavi ranjenih Japoncev za odgovarjajoče število zdravih, ki bi iz Kvangsija prišli skozi Indokino, vendar pa jim razen tega nič drugega ni znanega.

Čungking, 11. septembra. AA. Tass: List »Tekung Pao« piše, da je tajlandska (**siamska**) vlada z ozirom na morebitno ofenzivo japonskih čet na jugu začela spravljati čete na mejo francoske Indokine, da bi zagotovila obrambo države. Pozivajoč se na pakt nenapadanja, ki je bil nedavno sklenjen med Tajlandom (Siamom) ter francosko Indokino, izjavlja tajlandska vlada, da namerava zaščititi tajlandske državljane, ki živijo v francoski Indokini.

Hongkong, 11. septembra. b. Iz Hanoja poročajo, da je 1000 japonskih vojakov prekoračilo mejo Indokine pri mestu Drugdanga. Njihov sprehod v Indokino pa je bil zelo kratek, ker so mu francoske oblasti v Hanoju zagrozile, da bodo prekinile diplomatska pogajanja z Japonsko, če bo nadaljevala pritisk in da se bodo pričele sovražnosti. Po ostrem protestu francoskih kolonialnih oblasti so morali japonski vojaki na zahtevo svoje vlade zapustiti francosko Indokino.

Zemljevid kaže oporišča, ki so jih Angleži odstopili Američanom za 50 rušilcev.

Vojna med Anglijo in Italijo

Angleška poročila

Kairo, 11. sept. AA. Reuter: Objavljeno je bilo uradno sporočilo, ki pravi, da so sovražna letala v ponedeljek bombardirala **Matruh,** kjer je pa le mala škoda. Človeških žrtev ni bilo. Angleško letalstvo je v pondedeljek bombardiralo sovražne vojaške objekte v **Vzhodni Afriki.** Vsa angleška letala so se vrnila v svoja oporišča.

Kairo, 11. sept. b. Pri zadnjih letalskih napadih na Tel Avivu je bilo ubitih okrog 150 oseb.

Kairo, 11. sept. AA. Reuter: Angleški letalski oddelki v Egiptu so izvršili napad na **Desie** v Abesiniji. Pri bombardiranju Asaba v Eritreji so bombe padle zraven jeza. Prav tako so bombardirali angleški letalci vojašnice in hangarje na letališču v Massavi. Bombardirani so bili tudi drugi kraji, kakor tudi letališče v Asmari in letališče na polotoku Adel-Kader. 7. septembra so naša letala bombardirala Metemo na sudansko-abesinski meji.

Madrid, 11. sept. AA. DNB: Kakor poročajo iz Algericasa, se angleška mornarica, ki je v petek odplula v Sredozemsko morje, še ni vrnila. V Gibraltarskem zalivu sta zasidrana samo dva rušilca in dve drugi veliki vojni ladji.

Carigrad, 11. sept. b. Iz Kaira poročajo, da angleška mornarica zapustila Aleksandrijo in odplula v neznani smeri. Angleško brodovje sestoji iz več vojnih enot, dveh nosilk letal, številnih križark, torpednih rušilcev in podmornic.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 11. sept. AA. Stefani: Sporočilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 96 se glasi:

Italijanski letalski oddelki so izvedli več poletov nad **Solumom, Silibaraijem** in **Marsa-Matruhom** ter bombardirali ter obsuli s strojniškim ognjem avtomobile in čete. Škoda, ki so jo povzročili, je očitno pomembna.

Dve sovražni lovski letali sta bili zbiti v spopadu z našimi bombniki. Drugi dve letali sta tudi bržkone zbiti. Izginili sta dve italijanski letali.

Sovražnik je izvedel letalske napade na **Bardio** in **Bruk Verno.** Škoda, ki je bila povzročena nevojaškim ciljem, je prilično velika. Skupno je bilo ubitih 13 oseb, 21 pa ranjenih. Zadeto je bilo eno sovražno letalo, ki se je zrušilo v morje. Ujeti so bili trije častniki z nekega drugega letala, ki je bilo zbito pri akciji ,katero omenja sporočilo št. 95.

V Vzhodni Afriki so metala angleška letala bombe na Kasalo, kjer so bile ranjene tri osebe. Naša lovska letala so zbila eno sovražno letalo. Dva člana posadke sta bila ubita, tretji pa ujet.

Edina železniška zveza med Švico in Francijo porušena

Bern, 11. septembra. V sredo je bil v bližini La Roche-sur-Foron porušen velik železniški vijadukt in s tem edina železniška zveza med Švico in Francijo prekinjena. Ker je vijadukt zelo visok in dolg, bo trajalo mnogo mesecev, preden bo promet mogoče obnoviti.

Oblasti so takoj sumile, da je bil izvršen atentat, kar se je pozneje tudi izkazalo. Že nekaj časa so blizu vijadukta opazovali več oseb, ki so na avtomobilih imeli belgijske številke. Dotične osebe so opazovali ob progi tudi še dve uri po atentatu, nakar so neznano kam izginile. Ker so Francozi tik pred premirjem porušili progo Bellegarde-Annemasse, je sedaj Švica brez železniške zveze s Francijo, s katero vzdržuje le še avtobusni promet. Atentatorji so bili najverjetneje v angleški službi.

Churchill napoveduje skorajšnji nemški poskus izkrcanja v Angliji

Ob vsej zahodni obali od Hamburga do Bresta zbirajo Nemci ladje, med tem ko čete že čakajo

London, 11. sept. t. Reuter. Ministrski predsednik **Churhill** je imel danes govor v radiu, kjer je med drugim dejal:

»Ko sem pred nekaj dnevi v spodnjem domu dejal, da je nemogoče, da bi sovražnikovi letalski napadi v septembru mogli biti trikrat hujši, kot pa so bili v avgustu, seveda nisem mislil na sovražnikove napade na civilno prebivalstvo, ampak samo na velike letalske bitke, ki so bile izvojevane med nemškimi in našimi letalci. Vsakokrat, kadar je le vreme količkaj ugodno, prihajajo nemški bombniki v spremstvu lovcev po več sto naenkrat čez Rokavski preliv nad južnovzhodno pokrajino Kent z namenom, da bi podnevu napadli vojaške cilje. Naši lovci jih vedno napadejo in skoraj vsakokrat še so jih razpršili. Nemške izgube so povprečno trikrat večje kakor naše v kolikor tiče letal, pri pilotih pa so nemške izgube šestkrat večje od naših. Nemški napor, da bi nemško letalstvo dobilo podnevi gospodstvo nad angleškim zračnim prostorom, je seveda ključ vsega vojskovanja. Do sedaj so bili ti napori brezuspešni. Nemce so stali mnogo, mi pa imamo občutje — in smo tudi stvarno — da smo močnejši kot pa v trenutku, ko so se boji v zraku začeli. Ako Nemčija nadaljuje z napadi v sedanjem obsegu še nekaj tednov, bo verjetno čutila, da ji letalske moči že pojemajo, ker se bodo v bojih nad Anglijo obrabile.«

»Prihodnji teden«

Nato je Churchill prešel na nevarnost nemškega izkrcanja na angleških tleh in je dejal: »Nemčija skrbno in neprestano pripravlja svoj napad na Anglijo, kjer se hoče izkrcati. Dobili smo poročila, da se vse nemške ladje zbirajo ob obali od Hamburga pa do Bresta, kjer čakajo izredno močne suhozemske čete na povelje, da se vkrcajo na ladje in skušajo priti na naše otoke. Opozarjam, da moramo prihodnji teden ali prihodnje tedne smatrati kot izredno važne v naši zgodovini.«

Če se to zgodi, bo položaj za nas bolj ugoden. Ako se Nemčija poskusi izkrcati na naših otokih, ne da bi obvladala angleški zračni prostor, bo spoznala, da je to zelo dvomljivo podjetje. Toda za nas velja samo toliko, da Nemčija pripravlja na vsej črti in v velikanskem obsegu takšen poskus. Več sto prevoznih ladij smo opazili, da se pomikajo iz nemških pristanišč ob evropski obali proti francoskim pristaniščem tja doli do Biskajskega zaliva na španski meji. Nadalje smo opazili skupine po 10 do 12 večjih transportnih ladij, ki vozijo skozi Rokavski preliv proti jugu v spremstvu vojnih ladij. Ladje gredo od pristanišča do pristanišča. Ladje so pod varstvom obrežnih daljnostrelnih topov. Opazili smo ogromna zbiranja nemških ladij po vseh nizozemskih, belgijskih in francoskih pristaniščih. Tudi na norveških obalah smo opazili zbiranja ladij, ki naj prenesejo armado na angleške otoke. Za temi prevoznimi brodovji pa čakajo na obali velike skupine suhozemske vojske na povelje, da se vkrcajo na ladje, da nastopijo nevarno pot čez morje.

Kdaj pride povelje

Danes ni mogoče reči, kdaj bo povelje prišlo in kdaj bodo začeli poskus. Ne smemo biti slepi pred dejstvom, da se pripravlja neposredni napad na naše otoke z vso znano nemško temeljitostjo, ki ne izgubi izpred oči nobene okolnosti. Napad se lahko začenja vsak trenutek in sicer v južni Angliji, na Škotskem in na Irskem. Napad mora priti vsak čas, kajti jesensko vreme se lahko vsak čas spremeni. Sovražnik tudi ne more dolgo več čakati in dovoliti, da angleški bombniki ladje, ki čakajo v pristaniščih, vsako noč bombardirajo, odnosno da jih obstreljujejo naše vojne ladje. Zato je potrebno, da se v Angliji vsako človeško bitje pripravi, da bo storilo svojo dolžnost, kadar bo izbruhnil napad.

Pripravljeni

Na napad smo pripravljeni. Naše brodovje čaka. Naše letalstvo je močno. Za utrjenimi obalami pa stoji naša vojska, da napade sovražnika. Naša vojska je dobra. Poleg nje imamo poldrugi milijon domobrancev, ki so prav tako vojaki, kakor kadrski vojaki. Branili bomo vsako ped zemlje, vsako vas, vsako ulico po vasi. Naj Bog brani pravico!

Pomen trpljenja Londona

Churchill je na to govoril o bombardiranju Londona, o katerem je dejal, da samo del nemškega načrta v celotnem načrtu napada na Anglijo. Nemčija misli, da bo s smrtjo žena in otrok povzročila med prebivalstvom tega mogočnega mesta strah, našo pozornost pa odvrnila od pokolja, ki ga pripravlja drugod. Malo poznajo angleškega duha, malo od duha naroda, ki je svoje dni pred davnimi časi ustanavljal parlamentarne ustanove in ki je bil vzgojen zato, da živi v svobodi, ki jo spoštuje. Sedaj se je spravil na nas ta duh duše uničujočega sovraštva, stvor davnih grehov, ki se je odločil, da nas na našem otočju stre z brezusmiljenim rušenjem in uničevanjem. Toda vse to, kar je sovražnik dosedaj storil, je v angleških srcih samo dvignil pogum in v srcih vsega sveta prižgal ogenj, ki bo gorel še dolgo in dolgo potem, ko bodo izginili sledovi, ki so jih njegovi napadi zapustili v Londonu. Prižgal je sedaj plamen, ki bo gorel stalno in z nezmanjšano silo, dokler da ne bo izžgal iz Evrope zadnjih sledov narodnosocialističnega režima in dokler se stari in novi svet ne bosta podala rok, da z nova postavita temelje človekove svobode, človeške časti, na temeljih, ki jih ne bo mogoče več tako hitro zrušiti.

Sedaj je prišel čas, ko moramo vsi stati strnjeno in vzdržati po zgledu nasprotnikov. Izražam svoje občudovanje za junaško zadržanje vseh, ki so pri letalskih napadih prizadeti. Ves svet, ki je še svoboden, nas občuduje zaradi junaštva in hladnokrvnosti, s katero prebivalstvo Londona prenaša velikaneke preizkušnje, ki jih prenašajo in katerih strahota se bo verjetno še stopnjevala. Zadržanje Londona je vzpodbujajoči pozdrav, ki ga pošiljamo našim vojakom in našim mornarjem, ki stojijo vsi na svojih postojankah, ker sedaj vedo, da stoji za njimi in za njihovimi žrtvami en sam veliki, zedinjeni, v odporu strnjeni in v zmago verujoči narod, ker vedo, da se angleško ljudstvo ne bo dalo upogniti, marveč je pripravljeno, da si iz svojih lastnih src iztrga sredstva, da bomo preživeli to vojno in zmagali, zmagali ne samo zase in ne samo za naše življenje, ampak za ves svet in za dolgo, dolgo in boljšo bodočnost.«

Prvi lord admiralitete o nemškem izkrcanju

London, 11. sept. t. Reuter. V spodnjem domu je bil danes dan vprašanj in odgovorov. Na vprašanje nekega poslanca, če je vlada kaj storila, da zadrži sovražnika, ako bi poskusil svojo armado izkrcati na angleških tleh, in če je vladi kaj znano, da pripravlja sovražnik veliko armado, ki jo hoče izkrcati na angleških otokih, je odgovoril prvi lord admiralitete **Aleksander**, da je vlada Njegovega Veličanstva storila vse potrebne ukrepe za obrambo proti nevarnosti, ki jo je omenil častivredni gospod poslanec. Nato je lord Aleksander nadaljeval: **»Lahko obljubim, da bo sovražnik nekaj doživel, ako bi poskusil priti na naše otočje s pomočjo ladij ali letalskih padalcev. Vladi je znano, da sovražnik zbira na nasprotni obali veliko število čet za prevoz v Anglijo. Žal mi je, da mi vojne okoliščine branijo, da ne smem objaviti nekaterih podatkov o našem vojnem brodovju. Toda eno stvar lahko razodenem, da smo namreč danes v Sredozemskem morju mnogo močnejši, kakor smo bili pred 10 dnevi.«**

Preurejevanje Romunije

Karol pojde na Portugalsko

Bukarešta, 11. septembra. t. Transconti. Romunska vlada je dobila obvestila, da je bivši romunski kralj Karol že odpotoval iz Švice skozi Italijo naprej proti francoski meji, ki jo bo prestopil pri Ventimilji, ter bo nadaljeval pot skozi Francijo in Španijo na Portugalsko, kjer se namerava nekaj časa zadržati. Ni še znano, če bo Karol tamkaj ostal trajno. Portugalska vlada mu je dovolila bivanje, toda pod izrecnim pogojem, da opusti vsako politično delovanje. S Karolom je odpotovalo tudi njegovo spremstvo, le gospa Lupescu je še ostala v Luganu v Švici.

Nadaljnji ukrepi Železne garde

Bukarešta, 11. septembra. t. Transconti. Kralj Mihael je odpotoval iz Bukarešte v Sinajo, kjer ostane v gradiču, dokler se ne vrne njegova mati kraljica Helena.

General Antonescu nadaljuje z najstrožjimi ukrepi v smislu izjave, ki jo je dal pred dvema dnevoma voditelj Železne garde, ko je dejal, da se bo novi legionarski režim v Romuniji boril proti trem sovražnikom, to so Judje, masoni in mednarodni kapitalisti. Proti Judom so bili že objavljeni izredno ostri ukrepi in vlada med legionarji razpoloženje, da jih sčasoma popolnoma izločijo iz javnega življenja in naselijo na nekem ločenem prostoru. Nadzorstvo nad bankami je naravnost neizprosno. To je bilo tudi potrebno, ker so mnogi v zmedi zadnjih dni skušali pobegniti s svojimi imetji v tujino. Znanega judovskega bankirja Jana Hortida so prijeli na ladji, ki je bila že na Črnem morju. Najel jo je, da ga odpelje s premoženjem vred v Grčijo. Prijeli so ga, njegovo premoženje pa zaplenili. Hortid je bil lastnik znanega lista »Timpul«, ki je veljal za glasilo bivšega zunanjega ministra Gafenca. Glede tiska pripravljajo zelo stroge uredbe in bodo nekateri listi izginili, drugod pa bodo uredništva prečiščena. Železni gardist Sumia Quiriciu je bil imenovan za vrhovnega cenzorja.

Bivši zunanji minister Gafencu in zadnje čase romunski poslanik v Moskvi se ni odzval Antonescovemu pozivu, naj se vrne. Gafencu misli oditi na Švedsko in ostati tamkaj.

Bukarešta, 11. septembra. b. S sklepom generala Antonesca je bilo odpuščenih iz službe 11 generalov, ker so pridobili naslove samo zato, ker so slavili kralja Karla in delali po njegovih političnih smernicah. Politični opazovalci domnevajo, da bo general Antonescu izvedel zelo obsežno čiščenje in da bodo z uglednih položajev odstranjene osebe, ki mu niso simpatične.

Medtem pa je izjavil vodja romunskih kmetov **dr. Maniu**, da bo podpiral vlado generala Antonesca, čeprav se ne strinja z njegovimi ukrepi. To bo storil le zaradi tega, da se ohranita red in mir v državi. Kolikor pa se sliši iz političnih krogov in tudi iz pisanja romunskega tiska, bo imela sedanja vojaška diktatura le kratko življenje. Že sedaj se pojavljajo številni znaki, da vojaška diktatura Antonesca ne more dolgo trajati in kakor hitro se bo polegel vihar, ki je divjal nad Romunijo zaradi odstopljenih ozemelj Madžarski in Bolgariji, bo prišlo do velikih državnih sprememb.

Borisova zahvala Hitlerju

Značilne brzojavke med bolgarskim in romunskim zun. ministrom

Berlin, 11. septembra. AA. DNB: Bolgarski kralj **Boris** je poslal Hitlerju sledečo brzojavko:

Po srečnem zaključku pogajanj v Craiovi čutim neizogibno potrebo, da vam, g. kancelar rajha, izrazim svojo prisrčno zahvalo za naklonjenost in podporo, katero je Vaša ekscelenca v tej stvari naklonila Bolgariji. Ves bolgarski narod deli občutke radosti in hvaležnosti, ki sem srečen, da jih morem izraziti Vaši ekscelenci in velikemu nemškemu narodu.

Hitler je odgovoril s sledečo brzojavko:

Prosim Vaše Veličanstvo, da sprejme prisrčno zahvalo za prijateljsko brzojavko. Z menoj ves nemški narod pozdravlja sporazum v Craiovi, ki je bil dosežen med Bolgarijo in Romunijo, v prepričanju, da se s tem začenja nova doba mirnega razvoja v Podonavju.

Ob isti priliki sta si izmenjala brzojavki tudi predsednik bolgarske vlade Filov in vodja Nemčije.

Sofija, 11. septembra. AA. DNB: Zunanji minister **Popov** je poslal romunskemu zunanjemu ministru **Manoilescu** posebno brzojavko:

S posebno zadovoljnostjo sem zvedel za veliko pozornost, ki so jo romunske oblasti izkazale bolgarski delegaciji, kakor za duh vzajemnosti, s katerim so potekala pogajanja v Craiovi. Prepričan sem, da bo po sporazumu v Craiovi nastala doba odnošajev, doba prijateljstva in sodelovanja med našima državama, ki se bosta na ta način povrnili na tradicije preteklosti.

Romunski zunanji minister **Manoilescu** je odgovoril takole:

Z velikim zadovoljstvom sem sprejel Vašo brzojavko in se iskreno zahvaljujem za čustva, ki jih izražate do Romunije. Ako so odnošaji in pogajanja, ki so bila pred konferenco v Craiovi in ki so se nanašala na temeljne točke te konference, še nosila sledove nedavne preteklosti, pa navzlic vsemu temu upam, da bo to začetek sodelovanja in prijateljstva med našima dvema državama in iskrenih odnošajev.

Bolgarija—Sovjeti

Moskva, 11. septembra. AA. Tass: Na povabilo odbora za fizično vzgojo in šport je 11. septembra v Moskvo prispel bolgarski športni klub Slavija. V Moskvo je prišlo 18 bolgarskih športnikov ter podpredsednik bolgarske športne zveze Mihajlov in generalni inšpektor prosvetnega ministrstva Stojčev-Radev. Na stadionu Dinamo v Moskvi bo nogometna tekma med Slavijo in moskovskim Spartakom.

Pojasnilo za zdravnike

Belgrad, 11. septembra. m. Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje je objavil pojasnilo o pravici doktorjev celokupnega zdravilstva, ki niso specialisti za bolezni ust in zob ali zobozdravniki, za izvrševanje zobozdravniške prakse. Pojasnilo je sledeče:

Doktor med. univ., ki ni specialist za bolezni ust ali zobozdravnik, se sme baviti z zdravljenjem vseh organov človeškega telesa, torej tudi z zdravljenjem zob. V svoji privatni ordinaciji se more baviti ne samo s splošno, temveč tudi z zobozdravniško prakso, samo se ne sme reklamirati, da dela kot zobozdravnik. Doktor celokupnega zdravilstva more bolnikom izdirati zobe, zdraviti zobe, staviti plombe, krone, mostove, mostičke in proteze, ki jih je izdelal v svojem laboratoriju. Toda po čl. 4. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravnikih specialistih za bolezni ust in zob ter o zobnih tehnikih od 4. julija 1933 mu je prepovedano vsako sodelovanje z dentisti, tehniki in zobnimi tehniki.

Belgrad, 11. sept. m. Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje je izdelal pojasnilo o pravici na zdraviliške sezonske prakse tistih zdravnikov, ki nimajo mestne pravice privatne zdravniške prakse ali ki se ne morejo okoristiti s tako pravico. Pojasnilo je naslednje:

Izvrševanje zdraviliške sezonske prakse je vezano na pravico privatne zdravniške prakse, kakor je to jasno povedano v odredbi v 3. poglavju zakona o zdravnikih, zlasti v čl. 20 in 35. Po teh členih zdravniki brez predhodno dokazane pravice za izvrševanje privatne zdravniške prakse ne morejo imeti pravice na izvrševanje zdraviliške sezonske prakse. To zlasti velja za zdravnike, ki iz raznih zakonskih razlogov ne morejo dobiti zdravniške prakse, ker zakonski predpisi sploh niso predvidevali pravico za zdraviliško sezonsko prakso, oddvojeno od privatne prakse.

Podaljšan rok za sprejem v višjo pedagoško šolo v Belgradu

Belgrad, 11. sept. m. Prosvetni minister gosp. dr. Korošec je izdal odlok, s katerim se sprejem slušateljev v višjo pedagoško šolo v Belgradu podaljša do 15. septembra 1940 s tem, da se izvzetno čl. 14 točka 1 in 3 uredbe o višji pedagoški šoli morejo sprejeti tudi tisti kandidati, ki so prekoračili 30. leto. Ta odlok velja samo za šolsko leto 1940-41.

Osebne novice

Belgrad, 11. sept. m. Z odlokom finančnega ministra je napredoval za poverjenika pri finančni kontroli v 9. skup. Franc Viderščič; na predlog prometnega ministra je premeščen po prošnji Trifun Jevtič, pomožni oficial 10. skup. v obči oddelek ljubljanskega žel. ravnateljstva; z odlokom kmetijskega ministra je napredoval za ekonoma računovodjo državne žrebčarne v Ponovičah v 9. skup. Viljem Kavkler.

Radikalni ukrepi na Hrvatskem za oskrbo ljudstva z živežem

Prvi špekulanti že romajo v koncentracijska taborišča — Posestniki hiš morajo pod kaznijo prijaviti vse živežne zaloge v hiši

Zagreb, 11. sept. b. V zvezi s včeraj izdano naredbo o internaciji špekulantov so policijske oblasti danes aretirale tri špekulante, in sicer Viljema Kardoša, Vjekoslava Goslo in Julija Hohsingerja ter jih v smislu včerajšnje naredbe poslale na prisilno bivanje v Dolnji Lapad. Vsi trije so obtoženi, da so prodajali blago po višjih cenah, moke pa sploh niso hoteli prodajati, čeprav je poznejša preiskava ugotovila, da imajo skrite večje množine moke v svojih trgovinah. Istočasno objavlja časopisje kazni 97 oseb, ki so bile kaznovane od tržnega nadzorstva zaradi navijanja cen. Obsodbe so težke in v večini primerov znašajo 2000 dinarjev.

Zagreb, 11. sept. b. Danes je ban banovine Hrvatske dr. Šubašič v zvezi z uredbo za pobijanje draginje izdal posebni dodatek, s katerim se pozivajo *lastniki in upravitelji hiš, da v roku petih dneh prijavijo vse zaloge predmetov, ki spadajo pod nadzorstvo cen. Vsaka napačna prijava bo kaznovana s šestmesečnim zaporom in denarno globoko do 50.000 din.*

Posvetovanja ministrov

Belgrad, 11. septembra. m. Po povratku v Belgrad so v vladi zopet živahne konference in razprave o perečih gospodarskih vprašanjih. Popoldne so se v predsedstvu vlade sestali predsednik vlade Dragiša **Cvetkovič**, podpreds. vlade dr. Vladko **Maček**, finančni minister dr. **Šutej** in minister pri predsedstvu vlade dr. **Konstantinovič**. Tej konferenci je sledila takoj druga, na kateri so bili poleg že omenjenih ministrov poklicani še kmetijski minister dr. **Cubrilovič**, trgovinski minister dr. **Andres**, pomočnik trgovinskega ministra Savo **Obradovič**, ravnatelj Priv. izvozne družbe dr. **Tod** in ravnatelj pri ravnateljstvu za prehrano **dr. Cosič**. Glavni predmet obeh konferenc je bilo vprašanje prehrane prebivalstva.

K uredbi o najnižjih mezdah

Belgrad, 11. sept. m. Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje je predpisal spremembo v navodilih za izvršitev uredbe o določitvi najmanjših mezd od 15. aprila 1937.

V točki 1 splošnih navodil se namesto »2 din« stavi »4 din«. V točki 2 splošnih navodil se namesto »1.80« stavi »3.60 din«; v točki 3 splošnih navodil se namesto »1.50« stavi »3 din«; namesto »1.35« stavi »2.70«. V točki 7 splošnih pravil se namesto »14.40 do 24 din« stavi »28.80 do 48 din«; nnamesto »16.20 do 27 din« se stavi 52.40 do 54 din«; namesto 18.30« se stavi »36.60 din«. V točki 8 splošnih navodil se namesto »12.96 do 21.60« stavi »25.92 do 43.20«; namesto 14.58 do 24.30« se stavi 29.16 do 48.60«; namesto »16.20 do 27« se stavi »32.40 din«. V točki 9 splošnih navodil se namesto »10 80 do 18« stavi »21.60 do 36 din«; namesto 12.15 do 20.25« se stavi 24.30 do 40.50«; namesto »13.50 do 22.50« se stavi »27 do 45«; v točki 10 splošnih navodil se stavi namesto »9.27 do 16.20« »19 44 do 32.40«; namesto »10.93 do 18.22« se stavi »21.87 do 36.45«; namesto »12.15 do 20 25« se stavi »24.30 do 40.50«.

Sprememba je objavljena v današnjih Službenih novinah in stopa z današnjim dnem v veljavo.

Posredovanja pri prometnem ministru

Belgrad, 11. sept. m. V Belgrad je dopotoval bivši poslanec Pavle **Masič** ter je v raznih zadevah železniškega prometnega osebja posredoval pri ministru dr. **Kreku.** Nato sta minister dr. Krek in poslanec Masič obiskala prometnega ministra inž. **Besliča**, kateremu je g. Masič izročil načrt uredbe o priznanju delavskih let. Prometnega ministra je nadalje prosil, naj dovoli iz stavbnega sklada osebju ljubljanskega železniškega ravnateljstva posojila. Zavzel se je za neoviran sprejem ženskih moči po čl. 5 zakona o državnem prometnem osebju ter da se izvajajo določila čl. 11 in 12 omenjenega zakona neovirano. Prometnega ministra je tudi zainteresiral za vprašanje osebja obmejnih železniških postaj, katerim bi bilo treba z ozirom na težjo službo dati posebne doklade. Končno je g. ministru tolmačil tudi nujno potrebo položitve drugega tira na progi **Zidani most—Zagreb**, popravo proge pri Trebnjem ter spremembo zgornjega ustroja na progi **Ljubljana—Kamnik**. Zavzel se je še za ukinitev točke 4 in 5 čl. 247 zakona o delavskem prometnem osebju. G minister je za vsa našteta vprašanja pokazal popolno razumevanje ter je obljubil vsestransko pomoč.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. sept. m. Zvezni kapitan Simonovič je sestavil za tri mednarodne nogometne tekme proti Romuniji, ki se bodo igrale 22. t. m. v Belgradu in Bukarešti, sledeča moštva: A moštvo, ki bo igralo v Belgradu: Glaser, Stojilković, Matošič, Manola, Dragičević, Lehner, Cimermančič, Valjarević, Rajlič, Petrović, Nikolic; podmladek, ki bo igral predtekmo v Belgradu: Bijelič, Švaljek, Šijačič, Kregič, Čajkovski, Jovanović, Panić, Peštaj, Nitič, Džajič, Nedeljković. B moštvo bo igralo v Bukarešti: Lovrič, Brozović, Dubac, Atanacković, Bročič, Simonović 1, Glišović, Kacijan, Rogič, Bozović, in Velker.

Belgrad, 11. sept m. V visoki starosti je umrl v Belgradu znani pisatelj številnih medicinskih del dr. Milan Jovanjić Batut. Pogreb bo jutri popoldne

Belgrad, 11. sept. m. Belgrajska občina je zaradi težkih življenjskih razmer povišala 8406 nižjim uradnikom plače za 150 do 210 din mesečno. Finančni efekt tega poviška bo znašal nad 20 milijonov din letno.

Mladenovac, 11. sept. m. Kmetijska zbornica donavske banovine pripravlja v sodelovanju z združenimi kmetijskimi organizacijami donavske banovine svojo šesto mednarodno razstavo in sejem plemenske živine, ki bo od 14. do 17. septembra tega leta. Obiskovalci imajo 50% popusta na državnih železnicah.

Sarajevo, 11. sept. b. Okrog 1. ponoči je prišlo na cesti Sarajevo—Ilidža do težke avtomobilske nesreče. Luksuzni avto gradbenega podjetnika Suniča je treščil v kolesarja Ribiča iz Sarajeva. Ribič je bil na mestu mrtev. Ranjeni pa so tudi potniki v avtomobilu. Vsi so prepeljani v bolnišnico.

Gospodarstvo

Organizacija gospodarstva v federativnih državah

(Iz predavanja dr. Leona Pretnerja na IV. letnem občnem zboru Zveze ekonomistov kraljevine Jugoslavije v Banjaluki.)

Kadar se posamezne države, iz kakršnih koli razlogov, organizirajo v zvezno državo ali v zvezo držav, se poleg vprašanja notranje-politične ureditve, redno pojavlja vprašanje organizacije gospodarstva in gospodarske politike, ki naj ustreza politični ureditvi države. Z drugimi besedami povedano, pojavlja se vprašanje, kdo naj določa smer in izvaja državno gospodarsko politiko, kako naj bo razdeljena pristojnost med osrednjimi in lokalnimi oblastmi na področju gospodarstva in številna druga vprašanja, ki so v zvezi z gospodarstvom.

Predavatelj je z dokumentiranimi podatki navajal, kako so to vprašanje rešili v Švici, v Zedinjenih državah Amerike in v Sovjetski uniji. Pri podrobnem prikazovanju razvoja, ki je dovedel do današnje organizacije gospodarstva v navedenih treh državah, je predavatelj pojasnil razloge, zaradi katerih se je, razmeroma kmalu po njih notranji organizaciji, pojavila tendenca po centraliziranju gospodarske politike v rokah osrednje vlade, ki pa mora seveda vpoštevati potrebe in zahteve gospodarstva vse države.

Tendenco po centraliziranju gospodarstva je predavatelj pojasnil z okolnostjo, po kateri se gospodarsko življenje ne razvija samostojno le v teritorialnih mejah posameznih, več ali manj samostojnih pokrajin, ne glede na njih obseg. Gospodarsko življenje, v kolikor ni umetno ali celo s silo ovirano, neprestano širi preko meja posameznih pokrajin in seveda tudi preko meja skupne države. Zaradi navedenega dejstva izgube gospodarski odnosi posameznih pokrajin svoj krajevni značaj in preidejo zato v delokrog občne gospodarske politike skupne države. Prav zaradi tega so lokalne gospodarske potrebe in vsa vprašanja, ki se pojavljajo v tej zvezi, občnega značaja, katere more in mora reševati le osrednja vlada.

Predavatelj je navedel tudi nekaj okolnosti, ki govore za ločeno ureditev gospodarske politike. Te okolnosti za decentralizacijo gospodar politike je opaziti zlasti takrat, če predstavljajo posamezne države zelo obsežna področja, kjer nahajamo pogoje za samostojen gospodarski obstoj in za samostojno gospodarsko politiko. Le v takih primerih bi bilo mogoče pričeti s sistemom federativne ureditve gospodarstva, zlasti pa, če posamezne federirane države tudi v narodnostnem oziru niso enake.

V prid gospodarskega federalizma govori tudi geopolitični položaj države, n. pr. kjer država ni postavljena v središče mednarodnega gospodarskega in političnega življenja, kjer prav zaradi navedenih okolnosti ni potrebe po centraliziranem gospodarstvu.

Vendar nam pa gospodarski in politični razvoj vseh federativnih držav prav nazorno dokazuje, da so pogoji za obstoj decentraliziranega gospodarstva, vprav zaradi nasprotujočih tendenc lokalnega gospodarstva, vedno težji in da je decentralizacija v notranjepolitični ureditvi lažje izvedljiva kot decentralizacija gospodarstva.

Izgleda, da je lažje in koristneje organizirati sodelovanje posameznih pokrajin ali federativnih držav pri reševanju občnih gospodarskih vprašanj — to z jačjim udejstvovanjem v gospodarskih resorih osrednje vlade — kot umetno razbijanje posameznih gospodarskih vprašanj na lokalna vprašanja lokalne gospodarske politike.

Rešitev tega vprašanja je pa zavisna predvsem od občne socialne in notranje politične ureditve, zato ni mogoče najti formule, ki bi bila uporabna za vse primere, kjer gre za tako važna področja državne politike.

V zanimivem koreferatu je predsednik Zveze Ivan Avsenek na podlagi določb ustave Sovjetske unije iz leta 1936 pojasnil ustroj gospodarstva v današnji Rusiji, kjer spada določitev narodno-gospodarskih načrtov, zunanja trgovina, uprava vseh panog gospodarstva in prometa Unije v delokrog Vrhovnega sovjeta Unije, oziroma v delokrog Predsedstva Vrhovnega sveta. Posle navedenih področij sovjetske gospodarske politke pa izvršuje Svet ljudskih komisarjev Unije, kjer ima predsednik Državne načrtne komisije izjemen položaj. Pri tem je treba pripomniti, da morajo odredbe in odloke Sveta ljudskih komisarjev Unije obvezno izpolnjevati na vsem področju današnje Rusije. Preko navedenih zakonodajnih, izvršnih in kontrolnih organov Unije je tudi na prostranem področju Sovjetske unije podano jamstvo za enotno izvajanje gospodarske politike največje federativne države. Izjemen položaj vodilne stranke Sovjetske unije pa enotnost gospodarske politike še bolj poudarja.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 8. september kaže naslednjo sliko (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom dne 31. avgusta):

Aktiva: zlato z blagajnah 2.062.85 (+ 2.4), zlato v inozemstvu 293.44 (+ 23.93), skupna podlaga 2.356.3 (+ 25.8), devize izven podlage 491.2 (— 64.8), kovani denar 294.6 (— 2.3), posojila: menična 1.447.1 (— 26.0), lombardna 180.44 (+ 2.7), skupna posojila 1.627.5 (—23.3), vrednostni papirji 415.8 (+ 3.2), eskont bonov državne obrambe 4.894.0 (+296.0), razna aktiva 1.832.6 (— 8.045).

Pasiva: bankovci v obtoku 12.233.6 (— 7.6), drž. terjatve 36.7 (+ 39.6), žirovni računi 1.411.16 (+ 121.14), razni računi 942.8 (+ 68.4), skupne obveznosti po vidu 2.410.65 (+ 229.16), razna pasiva 336.86 (+ 5.9).

Obtok bankovcev in obveznosti 14.644.2 (+ 221.57), skupna podlaga po stvarni vrednosti 3.770.07 (+ 41.3), od tega samo zlato v blagajnah po stvarni vrednosti 3.300.56 (+ 3.86) milij. din, skupno kritje 25.74 (v prejšnjem izkazu 25.85%), od tega samo z zlatom v blagajnah po stvarni vrednosti 22.53 (22.85%).

Izkaz kaže nadaljne zmanjšanje posojil zasebnemu gospodarstvu, dočim so izposojila državi nadalje narasla. Žirovni računi izkazujejo vrnitev denarja v banko, kar je imelo tudi za posledico zmanjšanje obtoka bankovcev.

Stanje naših kliringov

Po izkazu dne 8. septembra je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 31. avgust 1940):

Aktivni kliringi: Nemčija 3.198.268 (— 1.274.314) mark, protektorat 2.833.770 (— 3.868.256) kron, Bolgarija 4.007.922 (+ 640.174) din, Turčija 4.790.958 (— 1.027.693) din, Francija 2.407.258 (— 19.991) fr. frankov, francoske kolonije 2.373.064 fr. frankov in Španija 2.960.960 pezet.

Pasivni kliringi: Italija 21.202.929 (— 8.041.593) din, Madžarska 14.596.545 (+ 4.732.388) din, Slovaška 23.333.287 (+ 7.299.142) kron, Romunija 7.002.139 (— 72.868) din, Holandija 36.585 (+ 10.987) goldinarjev, Belgija 1.333.411 belg in Poljska 18.896.014 din.

Naše terjatve v Nemčiji so se zmanjšale za 18.8 milij. din, nadalje terjatve v Protektoratu za 3.8 milij. kron in v Turčiji za 1.0 milij. din.

Med pasivnimi kliringi izkazujemo zmanjšanje terjatev v Italiji, nadalje znatno povečanje dolgovanj v Slovaški ter na Madžarskem.

Državne finance

V mesecu juliju so letos znašali državni dohodki 1.363 milij. din, kar je 348 milij. din več kot je znašal proračun. Skupno so v prvih 4 mesecih proračunskega leta 1940-41, torej v prvih 4 dvanajstinah znašali državni dohodki 4.572.8 milij. din. Lani so znašali državni dohodki od 1. aprila do 31. julija 3.804.3 milij. din. Po skupinah so bili v dobi od 1. aprila do 31. julija letos (podatki za isto dobo lanskega leta v oklepajih) državni dohodki naslednji: neposredni davki 835.0 (785.9), trošarina 418.3 (354.0), takse 475.4 (424.2), carine 400.4 (343.0), monopoli 866.5 (720.9), železnice 1.123.7 (787.9), pošte 214.2 (185.7) in rudniki 80.9 (55.6) milij. din.

Skupni državni izdatki so znašali julija letos 1.038.5 milij. din, dočim je znašal proračun za to dobo 1.229.8 milij., skupno pa so dosegli v prvih 4 mesecih proračunskega leta 1940-41 4.037.1 milij. din, t. j. 82.07% vseh proračunskih izdatkov.

Splošni davek na poslovni promet

Oproščeni so:

1. Država glede poštnega, brzojavnega in telefonskega prometa, državna in samoupravna telesa glede državnih in komunalnih podjetij (klavnice, plinarne, elektrarne, vodovodi itd.).

2. Slikarji, kiparji, skladatelji in književniki za svoje izvirne umetniške in znanstvene proizvode (slike, skulpture in rokopise).

3. Kmetovalci glede prometa z lastnimi proizvodi vseh strok kmetijstva (poljedelstvo, gozdarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, zeleninarstvo, vrtnarstvo, živinoreja, mlekarstvo, perutninarstvo in čebelarstvo) če prodajajo te svoje proizvode osebno neposredno iz prve roke. Vsi ti proizvodi so zavezani temu davku v nadaljnem prometu do porabe, če prodaja kmetovalec sam poleg svojih tudi tuje proizvode. — Kmetijske zadruge vseh oblik, ki so članice zveze in njih zveze glede prometa vseh strok kmetijstva, kmetijskih priprav in strojev, orodja in opreme, če po pravilih ne razdeljujejo dobička in če odstopajo nabavljene predmete izključno članom, predmete za skupno predelovanje in prodajanje pa nabavljajo izključno od svojih zadružnikov. Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev in njih zveza morajo plačevati ta davek samo za promet, ki ga vrše s tem, da prodajajo svoje prebitke nečlanom (čl. 2. uredbe o nabavljalnih zadrugah državnih uslužbencev).

4. Vse premične telesne stvari, če so pritiklina nepremičnine in če se vrši njih promet istočasno s prometom nepremičnin.

5. Dajanje v zakup in oddajanje nepremičnin kakor tudi pravica uporiščanja zakupnih in najetih nepremičnin.

6. Promet na podstavi eksekucije, ekspropriacije in rekvizicije.

7. Promet na podstavi denarnega kredita in promet denarnih terjatev, menic, deviz in čekov, vrednostnih papirjev, delnic, bankovcev, papirnatega denarja in vseh vrst domačega in inozemskega denarja.

8. Promet tekočih računov.

9. Promet vseh predmetov državnih monopolov, meničnih, uradnih vrednostnih papirjev, uradnih obrazcev, ki se prodajajo po uradno določeni ceni.

10. Promet na podstavi zavarovalnih pogodb.

11. Koncerti, zabave, kinematografi itd., ker so zavezani plačilu posebne takse po taksnem zakonu.

12. Promet na podstavi prevoza in prenosa oseb ali stvari z železnico, parnikom ali tramvajem.

13. Proizvodi hišnega obrta in hišne industrije, kolikor se z njima bavijo izključno le rodbinski člani brez zaposlitve tuje delovne moči (pomočnikov), če delajo po naročilu in za račun drugega v omejenem obsegu; promet malih obrtnikov, ki se obdavčujejo s pridobnino pavšalno po čl. 59. zak. o neposrednih davkih.

14. Prostovoljne svobodne prodaje premičnih stvari radi razdelitve dedščine.

15. Prehranjevanje zaposlencev v obliki naturalne plače in oddajanje hrane (jedi) svojim članom, ki ga opravljajo uradniške delavnice in ljudske kuhinje, kot samostojno organizirane ali kot humanitarne naprave.

16. Ostali prenosi razkladnic, ladijskih tovornih listov in spremnih listov, ker je že prvi prenos v veliki trgovini obdačen s tem davkom.

17. Oddajanje zdravil humanitarnim, socialnim napravam iz socialnih interesov, zlasti zaščite najsiromašnejših slojev, stalni zdravniški honorarji okrajnih (okrožnih, sreskih), občinskih, železniških in društvenih zdravnikov.

*

Rekonstrukcija državne ceste skozi Vransko. Kr. banska uprava razpisuje za rekonstrukcijo drž. ceste št. 50 od km 48.750 do 50.000 (skozi Vransko) prvo licitacijo, ki bo 5. oktobra; proračunska vsota je 933.922.70 din.

Vloge Poštne hranilnice. V avgustu je število vlagateljev Poštne hranilnice naraslo za 1933 na 569.928, hranilne vloge pa so narasle za 3 milij. na 919.2 milij. din. V čekovnem prometu je bilo število računov naraslo za 57 na 25.771. Promet je avgusta znašal 12.168 milij., od tega brez gotovine 60.97%. Čekovne vloge so narasle na 2692 milij.

Brezmesni dnevi. Zagrebški »Jutarnji list« piše o brezmesnih dnevih, da se ta uredba ni obnesla, ker se je ljudje ne drže in nočejo razumeti. V ostalem pa pravi, da so ti dnevi postali državnopolitična stvar. V banovini Hrvatski imajo samo dva brezmesna dneva, v ostali državi pa tri. Potrebno se je bilo dogovoriti in za vso državo uvesti enake ukrepe, saj je vsa država eno aprovizacijsko področje in ena gospodarska enota. Potrebujemo žito iz Vojvodine, Vojvodina potrebuje od Hrvatske premog in drva. Slično je tudi z ostalimi deli države. Zato bi bilo v današnjih časih potrebno uvesti enakost: v vsej državi naj bodo ali trije brezmesni dnevi ali pa samo dva. To v resnici ni težko.

»Jugoslovanski železničar.« Za jesenski zagrebški velesejem je izdala zagrebška revija »Jugoslovanski železničar« povečano številko.

Nedovoljene spekulacije z nemškimi markami. Zagrebški »Obzor« in »Jutarnji list« prinašata članke o nedovoljenih spekulacijah s kliriškimi markami. Že nekaj tednov ni na naših borzah dovolj ponudbe v nemških markah, tako je na ljubljanski borzi ostalo se za 5, na zagrebški za 6 in na belgrajski borzi za 6 milijonov mark povpraševanja neokritega. Zasebni izvozniki imajo točno odrejen rok, do kdaj je treba prodati kliriške čeke. Drugo pa je z državnimi gospodarskimi ustanovami, ki imajo dovolj kliriških čekov in smatra omenjeni list da državne gospodarske ustanove špekulirajo s temi markami in zahteva pojasnilo merodajnih faktorjev v tem vprašanju.

Kuponi nenostrificiranih posojil. Konec septembra tega leta preneha veljavnost naredbe ministrstva financ št. 8000 z dne 20. februarja 1940, s katero je bila začasno urejena obrestna služba nenostrificiranih obveznic Blairovih posojil, 7% mednarodnega stabilizacijskega posojila in še več drugih zunanjih posojil. Opozarjamo zaradi tega vse interesente, da je do konca tega meseca treba predložiti kupone teh obveznic v plačilo Državni hipotekarni banki v Belgradu ali pri podružnicah te banke, sicer grozi lastnikom obveznic izguba, na katere popravo morejo čakati dolgo časa.

Nostrifikacija obveznic zunanjih posojil. Glede tega je položaj v toliko razčiščen, da je skoraj gotovo, da o kaki nostrifikaciji, kakor so bile izvedene v minulih letih pod prejšnjimi režimi, ne more biti več govora ter so vsa tozadevna prizadevanja pri ministrstvu propadla. Razlogov za to stališče se ne navaja na merodajnih mestih, poudarja se pa, da ne bo niti individualno, niti pavšalno izvedena nostrifikacija. Vprašanje teh obveznic zunanjih posojil, za katere leže prošnje za nostrifikacijo pri ministrstvu financ, se bo pa rešilo o priliki razpisa novega notranjega posojila ter leži pač v tem uspeh strokovnih opozoritev v časopisih in osebnih intervencij pri ministrstvu. Kakor so do sedaj prišle vesti o tem v javnost, bo predloženo novo notranje posojilo še to jesen v podpis ter bo verjetno po vsej priliki tudi za lastnike nenostrificiranih obveznic določen poseben tečaj za prevzem njihovih obveznic v zameno za novo posojilo. Te možnosti se bodo mogli poslužiti vsi oni, kojih prošnje za nostrifikacijo leže v ministrstvu, ter bi se na ta način rešili negotovosti, ki jo jim povzroča njihova naložba v zunanjih posojilih. Ker zapadejo že v prihodnjih mesecih novi kuponi, za katere je prestala gori omenjena naredba veljati, konec tega meseca, je nova ureditev tudi s tega stališča nujna.

— Pri hemoroidih (zlati žili), zapeki, vrtoglavici, povzročeni po zapeki, prinaša uporaba naravne »Franz-Josefove« grenke vode prijetno olajšanje.

Reg. S. br. 15485/35.

III. zbirka dodatkov k »Taksam«. Pravkar je izdal naš marljivi pisec knjig iz finančne stroke, g. Štefan Sušec, fin. načelnik v p., kot nadaljnjo dopolnitev k svoji knjigi »Takse« III. zbirko dodatkov k »Taksam«. Kakor prejšnji dve zbirki, je tudi ta knjižica skrbno prirejena in ima nad vsakim novim, spremenjenim ali dopolnjenim besedilom navedeno stran knjige »Takse«, kamor spada po svoji vsebini. Enostranski tisk knjižice omogoča, da se vsako besedilo izreže in nalepi na ustreznem mestu knjige »Takse«. Knjižica, ki šteje 76 listov, obsega vso novo taksno snov do konca meseca septembra t. l., zato bo vsem gospodarstvenikom, uradom, odvetnikom, notarjem, sodnikom itd. gotovo prav dobrodošel pripomoček za zanesljivo poslovanje v takenih zadevah. — Knjižica se naroča po ceni 28 din (brez poštnine) pri avtorju g. Štef Sušcu, Ljubljana, Beethovnova 15-III., dobiti pa jo je tudi v vseh knjigarnah.

Dobave: Ravnateljstvo drž. železnic, občni oddelek v Ljubljani, sprejema do 24. septembra ponudbe za dobavo raznega kaučuk-matrijala; 18. raznega elektromaterijala. — Ravnateljstvo drž. rudnika Velenje sprejema do 16. septembra ponudbe za dobavo avtoplaščev in zračnic, portland-cementa ter mešanega in čistega bencina.

Licitacije: Dne 18. septembra bo pri Dravski delavnici v Ljubljani, Kobaridska ulica, pismena pogodba za dobavo raznih vijakov, zakovic, okovja, žice, pocinkane pločevine, prejice, emirkovega platna, karbida, cina, svinca in dr. — Dne 21. septembra bo pri ravnateljstvu drž. železnic v Ljubljani, soba št. 213, ofertalna licitacija za nabavo terapevtične rentgen-aparature za Centralno ambulanco drž. železnic v Ljubljani.

Zvišanje kartelnih cen. Včeraj smo poročali o seji odbora za revizije kartelnih cen ter o dovoljenih zvišanjih kartelnih cen. Pomotoma je bil temu sestavku dan naslov »Znižanje«, dejansko pa je dovoljeno z v i š a n j e cen.

Borze

Dne 11. septembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 4,732.964 din, na belgrajski 1,627.000 din. Na belgrajski borzi je znašal promet v efektih 207.150 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	177.93— 181.13
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov	1010.29—1020.29

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	220.05— 223.25
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1248.45—1258.45

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	50.00 blago

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	47.20—47.50

Curih. Pariz 3.80 (bankovci 6.95), London 17.46, Newyork 439 (bankovci 436), Milan 22.175, Madrid 40, Berlin 175.30 (reg. marke 51.50, trg. marke 23.75).

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 449 —453
v Zagrebu 452 blago
v Belgradu 446.50—448

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97.50—99.50, agrarji 53—54, vojna škoda promptna 449—453, begluške obveznice 77.50 do 78.50, dalm. agrarji 71—72, 8% Blerovo posojilo 100—101, 7% Blerovo posojilo 95—96.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 101—102.50, 7% stab. posojilo 93.50—95. — Delnice: Narodna banka 7600—7800, Trboveljska 280—290, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96 denar, agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 452 blago, begluške obveznice 78 blago, dalm. agrarji 70.25 blago, 6% šumske obveznice 70 blago, 4% severni agrarji 50 denar, 8% Blerovo posojilo 98.50 denar, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den., 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Narodna banka 7800 blago, Priv. agrarna banka 190 denar, Trboveljska 285—290 (290), Gutmann 45 blago, Isis 50 blago, Jadr. plovba 400 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100 blago, agrarji 53 denar, vojna škoda promptna 446.50—448, begluške obveznice 77.50 denar, dalm. agrarji 70.50—71 (71), 4% severni agrarji 50 denar, 8% Blerovo posojilo 100.75 do 102 (101), 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 105 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 200.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

Živinski sejem v Kranju, dne 9. septembra. Dogon: 43 volov, 16 krav, 10 telet, 2 junici, 1 bik, 17 ovc in 100 prašičev. Prodanih je bilo: 31 volov, 11 krav, 10 telet, 1 junica, 1 bik, 8 ovc, 34 svinj in 41 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 9 din, voli II. vrste 8 din, voli III. vrste 6.75 din, telice I. vrste 9 din, telice II. vrste 8 din, telice III. vrste 6.75 din, krave I. vrste 8.25 din, krave II. vrste 7 din, krave III. vrste 6 din, teleta I. vrste 9 din, teleta II. vrste 8 din, prašiči špeharji 16.25 din, prašiči pršutarji 14 do 15 din za 1 kg žive teže. Ovce od 100 do 375 din za glavo. Goveje meso 16 din, svinjina 20 do 22 din, slanina sveža 24 din, svinjska mast 25 din, čisti med 26 do 28 din, neoprana volna 34 do 38 din, oprana volna 38 do 44 din, goveje surove kože 16—18 din, telečje surove kože 20 din, svinjske surove kože 8 do 12 din za 1 kg. Pšenica 3.75 din, ječmen 3.50 din, rž 3.50 din, oves 3.50 din, koruza 3.50 din, fižol 5 do 8 din, krompir 2 do 2.25 din, lucerna za krmo 1.50 do 1.75 din, seno 1.50 din, slama 0.75 din, jabolka I. vrste 10 din, jabolka II. vrste 6 do 8 din, jabolka III. vrste 3 do 6 din, hruške I. vrste 10 do 14 din, II. vrste 8 do 10 din, III. vrste 4 do 8 din, pšenična moka 4.50 do 9 din, koruzna moka 5 din, ajdova moka 5.50 do 9 din, ržena moka 5.50 din za 1 kg. Trda drva 140 do 150 din za kub. meter.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

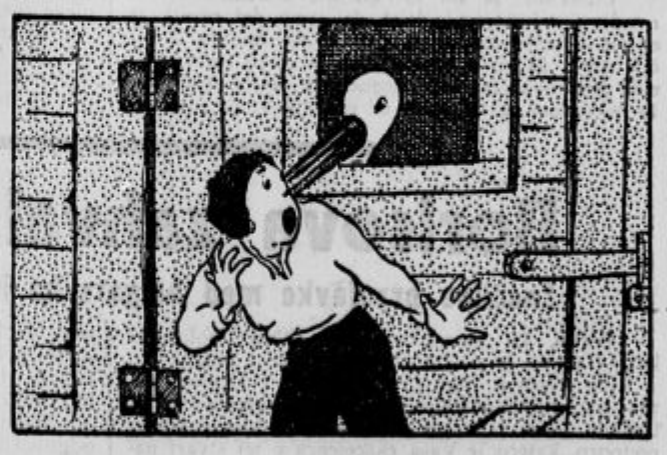

(35) Bil je že do smrti utrujen in upehan od teka, ko se je le upal ustaviti, da bi se nekoliko oddahnil in razmislil, kaj naj počne. Toda niti sedaj še ni imel miru. Nenadoma ga nekaj tako vščipne za uho, da je od bolečine in strahu zavpil. Hitro se ozre okoli sebe in zapazi tik za seboj veliko štorklio Ona ga je tako prestrašila.

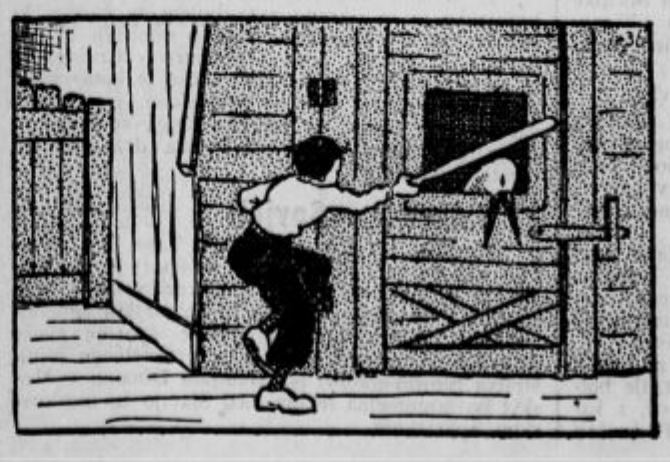

(36) No, tej bo pa že pokazal! Hitro zagrabi kol, ki ga je k sreči zagledal v bližini in udari z njim dolgokrakico po glavi, da kar omahne. Tako! Nekaj časa bo že imel mir pred njo. Pri tem ga pa že prime radovednost, da bi pogledal še v štorkljino stajo. Kdo ve, kaj še lahko najde!

Pri nerazpoloženju? Pyramidon TABLETE BAYER
Ogl. reg. pod S. B. 1318 od 15. XII. 1938

„Vozim se z avtom brez bencina..."

Predelovanje osebnih avtomobilov na pogon z lesnim plinom

Letos so lastniki tovornih in osebnih avtomobilov ter motociklov imeli vse leto neprijetne težave zaradi tega, ker je bila uporaba bencina za motorna vozila omejena. Uvedba bencinskih kart je sicer omogočila pravičnejšo razdelitev tekočih pogonskih sredstev, vendar pa marsikdo ni mogel dobiti toliko bencina, kolikor bi ga potreboval. Druga neprijetnost pa je bila v tem, da so se cene za bencin močno dvignile in skoraj podvojile. Tako je bil marsikdo prisiljen opustiti vožnje, ki si jih je svoj čas privoščil za golo zabavo. Posebno hudo pa so bili prizadeti tisti lastniki avtomobilov, ki svoj čas niso gledali na to, koliko bencina porabi avtomobil na 100 km. Znano je, da so močnejši osebni avtomobili, zlasti pa tovorni porabili na 100 km precejšnje količine bencina, včasih celo 25—30 litrov. Za vse te so postale vožnje izredno drage in tudi negospodarske.

Že več let vozijo nekateri tovorni avtomobili s plinom

To so občutili zlasti lastniki tovornih avtomobilov in prevozniki že v prejšnjih letih, ko še ni bilo draginje in tudi ne pomanjkanja bencina. Prevozniki, ki so se pečali s prevažanjem cenenega blaga, pri katerem se ne da mnogo zaslužiti, za prevoz enostavno niso smeli mnogo računati. Ker to ni šlo skupaj s stroški prevoza, mnogo blaga za prevoz z avtomobilom sploh ni prišlo v poštev. Prav zato pa so nekateri prevozniki in lastniki tovornih avtomobilov, zlasti gradbeni podjetniki, ki prevažajo na svoj račun različna gradiva, kakor kamenje, les in gramoz, dali preurediti svoje tovorne avtomobile na pogon z lesnim plinom. Te preureditve so bile opravljene večinoma pri nas doma in so se prav dobro obnesle. V Ljubljani vozi že več tovornih avtomobilov s pogonom na lesni plin, že pet, šest let, ne da bi ti tovorni avtomobili imeli zaradi tega kake nezgode ali defekta v motorjih. Praksa je torej pokazala, da lesni plin ne škoduje bencinskemu motorju, da pa je pogon z njim mnogo cenejši. Seveda je upravljanje avtomobila, ki ima pogon na lesni plin,za spoznanje bolj nerodno, ali če hočete neprijetno, vendar so to take malenkosti, ki zdaleka ne odtehtajo ogromnega dobička, ki ga dosežemo s cenejšim prevozom.

Strokovnjake imamo doma

Strojna delavnica Stanko Premru v Kotnikovi ulici v Ljubljani je v zadnjih letih predelala že več tovornih avtomobilov in tudi avtobus na pogon z lesnim plinom. Tovorni avtomobili so v takem primeru dobili ob kabini za šoferja okrog 2 m dolgo peč, v kateri je bil nameščen generator za plin s potrebnimi čistilnimi napravami. Podobno peč so dobili avtobusi navadno zadaj, kasneje pa je bila že preurejena zadnja plat karoserije tako, da se je peč lahko dobro montirala v zadnjo steno avtobusa. Vsi lastniki tako preurejenih motornih vozil so bili prav zadovoljni s preureditvijo in so se lahko prepričali, da motorji njihovih avtomobilov niso zaradi pogona z lestnim plinom prav nič trpeli kakor sicer, če so bile čistilne naprave za plin v redu. To ni tudi nič čudnega, saj je pogon na lesni plin že stara stvar in tako na primer v Italiji tovarne že izdelujejo plinske generatorje za avtobuse in tovorne avtomobile in celo luksuzne avtomobile. Tudi tam po dosedanjih izkustvih vozila zaradi tega cenejšega pogona ne trpe nič bolj.

Prvi osebni avtomobil

Letos pa se je opogumil tudi lastnik velikega osebnega avtomobila in naročil tvrdki Premru, naj mu predela avtomobil na pogon z lesnim plinom. Predelati je bilo treba avtomobil ameriške tvrdke Hudson, čigar motor premore 45—50 k. s. Ker je stroj avtomobila zelo močan, je seveda avtomobil porabil veliko bencina, poleg tega je pa znano, da ameriški motorji itak bencin kar žrejo. Avtomobil je pokuril na 100 km okrog 25 litrov bencina. Kaj to pomeni v današnjih časih, si lahko vsak sam izračuna. Tvrdka Premru se je v resnici lotila naloge, ki je bila težka prav za prav le zaradi tega, ker je bilo treba plinski generator in čistilne naprave za plin namestiti na osebni avtomobil, ki za to prav za prav nikjer nima več primernega prostora. Kljub temu pa so našli ugodno rešitev. Avto je imel zadaj veliko mrežo, kamor sicer privežejo kovčege. Na to mrežo so montirali kakih 80 cm visoko peč — generator za plin. Ob njem so postavili skoraj prav tako visok železen valj, v katerem so vse čistilne naprave za plin, spodaj pod tem pa ventilator, ki sesa iz generatorja in čistilne naprave že očiščeni plin in ga potiska v motor. Zadnja stran avtomobila je zaradi tega dobila bolj čudno zunanjost, vendar to ni taka nesreča. Vsa naprava se da namreč prav lepo prikriti s pločevinastim pokrovom, ki bi napravil podoben vtis, kakor ga napravljajo avtomobili, ki imajo zadaj velik pokrit prostor za kovčege. Generator za plin je z montažo vred in s potrebno preureditvijo avtomobila veljal okrog 8000 din.

Poceni vožnja

Prav je, če si sedaj še ogledamo posledice te preureditve. Poskusne vožnje so pokazale, da pokuri avto, kadar vozi z ogljem, namesto enega litra bencina 1.1 do 1.2 kg ogljа. Za 100 km pokuri torej okrog 30 kg ogljа. Ogljе stane 1.50 din za kg. Za 100 km torej 45 din. Isto vožnjo bi ta avto opravil s približno 25 litri bencina, kar znese okrog 200 din. Nastane le še vprašanje, ali je avto sedaj kaj izgubil zaradi drugega pogonskega sredstva. Izkazalo se je, da avtomobil praktično prav nič ni ne izgubil hitrosti ne moči, če ima le količkaj dober motor. Teoretično pa znaša največja zguba na pogonski sili 10%. Ta bi se morda pokazala pri maksimalni hitrosti, ali pa v prav strmih klancih, kjer bi bilo treba zaradi pogona s plinom menjati prestavo. Ti primeri pa so na naših cestah tako redki, da avtomobilista prav gotovo ne bodo motili.

Tudi preureditev ni draga

V splošnem velja po sedanjih izkušnjah, da se da predelati na plinski pogon vsak osebni avtomobil, ki porabi nekoliko več bencina in ki ni izredno lahek. Plinski generator s čistilnimi napravami tehta namreč po velikosti osebnega avtomobila od 100 do 120 kg. Zato za to predelavo ne pridejo v poštev najlažje avtomobilske krače, ki so prelahke in ki itak porabijo tako malo bencina, da bi se draga montaža generatorja ne izplačala. Vsi srednji potniški avtomobili pa so za predelavo primerni, posebno pa vsi amerikanski avtomobili, ki so težki in ki porabijo izredno mnogo bencina. Predelava avtomobila velja po vrsti avtomobila in po željah, ki jih ima naročnik, od 7000 do 10.000 din. Prihranek si pa lahko vsak sam izračuna. Čistilna naprava je pri našem domačem izdelku na vodo, ki zadrži vse delce, prah itd., kakor tudi vso nesnago, tako da pride v cilinder od motorja čist plin, v glavnem ogljikov monoksid, ki pri zgorevanju motorja prav nič ne škoduje. Posebno majhne plinske generatorje je mogoče zgraditi v primeru, če se lastnik odloči, da bo kuril avto z likalitom. V tem primeru je plinski generator lahko za eno tretjino manjši od generatorja z navadnim lesnim ogljem.

Nobenih neprijetnosti

Strah, da dá plinski generator mnogo več dela in zahteva več predpriprav, ni utemeljen. Sicer je res, da je treba peč z ogljem pred vožnjo zakuriti in potem čakati 15—20 minut, da se ogenj toliko razširi, da se razvije zadosti plina, potrebnega za pogon. Vendar to ni nujno potrebno. Če se komu hudo mudi, lahko sede v avtomobil potem ko je zakuril peč in se pelje najprej z bencinom, na primer do Št. Vida. V Št. Vidu je v generatorju že toliko plamena, da šofer lahko zapre pipico za bencin in odpre dovod na lesni plin in vozi od tod dalje z lesnim plinom. To stori lahko med vožnjo, ne da bi se ustavil. Če upoštevamo nadalje še to, da dobimo ogljе lahko v vsaki trgovini, potem nam ni treba jemati s seboj za vožnjo več ogljа kot kolikor ga gre v peč. Pri dosedanjih velikostih pa zadošča to povprečno za 100 km.

Pomen v narodnem gospodarstvu

Ne glede na gospodarske ugodnosti, ki bi jih imel od take preureditve vsak posameznik, pa ne smemo prezreti važnega dejstva, da moramo mi za bencin izvažati svoje pridelke, medtem ko imamo ogljа, hvala Bogu, več ko dovolj. Narodno gospodarsko bi torej v zunanji trgovini pomenila preureditev avtomobilov na pogon z lesnim plinom velik prihranek, v sedanjih časih pa nam omogoča, da razvijamo motorizacijo še naprej, ne da bi bili pri tem odvisni od tujine. Vsi ti razlogi dovolj prepričevalno govore za to, da je preureditev motornih vozil na lesni plin za nas vse nujno potrebna.

Madžarski očividec o ruševinah v Londonu

V nedeljo popoldne sem si smel z dovoljenjem londonskih pristaniških oblasti ogledati škodo, povzročeno v dokih po nemških vžigalnih bombah. V vzhodnih delih londonskega mesta, ki vodijo k dokom v pristanišču, je polno sledov prejšnjih letalskih napadov: tu štrle v zrak ožgani zidovi stanovanjskih hiš, tam so nagrmadene podrtine, ceste so polne stekla od popokanih šip. V ulicah blizu dokov leži gost, dušeč dim. Po sobotnem napadu je divjalo tod vse polno požarov. Rdeči žar je sijal vso noč na nebu nad vzhodnimi londonskimi predeli.

Dok na severnem bregu reke Temze je težko obiskati. Avto se komaj giblje med rjavimi ruševinami. Gasilci so zelo delavni in požrtvovalni, pa mnogo jih je. S kilometer dolgimi cevmi črpajo vodo iz Temze in jo dovajajo k pogoriščem. Večnadstropno skladišče v doku je popolnoma izžgano. Blizu natovorjen les kar naprej gori. Dve sedemnadstropni velikanski skladišči v dveh drugih velikih dokih na južnem bregu Temze, natrpani z življenjskimi potrebščinami, sta z vsem, kar je bilo notri, popolnoma uničeni. Tu je bilo glavno skladišče sira, pripeljanega iz prekomorskih dežel. Neposredno ob obrežju leži v razvalinah kakih 50 m dolga zgradba za raztovarjenje. Tu so vse živežne potrebščine uničene.

Pod streho neporušenega skladišča, kjer so postavili opazovalni stolp za stražo in alarm, so velike od bomb povzročene luknje. V velikih lesnih skladiščih na okrog tle ostanki lesa. Gasilci jih niso več reševali, ampak so jih pustili zgoreti. Tudi na dveh prevoznih ladjah se lepo vidi povzročena škoda. Od tod se vidijo doki prav v sredino mesta. Daleč proti vzhodu kažejo veliki stebri dima, da so na doke in bližnje stanovanjske hiše vržene bombe povzročile požare.

Pri vožnji na južni breg Temze, vidiš povsod po bližnjih ulicah sledi težkih bomnikov. Enonadstropne hiše so po večini vse v razvalinah. Po ulicah in vrtovih so velike luknje, ki so jih zvrtale bombe v zemljo ali v asfalt. Na mnogih mestih popravljajo delavci poškodovane vodovodne in plinske cevi.

Pri sobotnem bombardiranju je prišlo do velike zračne bitke. Sredi mesta je opazovala večstoglava množica, kar na ulicah, borbe v zraku, ki jih še nikdar ni videla tako blizu in jasno. Borbe se je udeležilo neverjetno veliko število letal. Tudi to so opazili, kako so se s padali spuščali piloti iz sestreljenih letal.

Proti večeru so zopet zatulile sirene. Nad ministrstvom za informacije se slišijo eksplozije bomb in grmenje topov. Nebo je zopet rdeče od strašnih požarov.

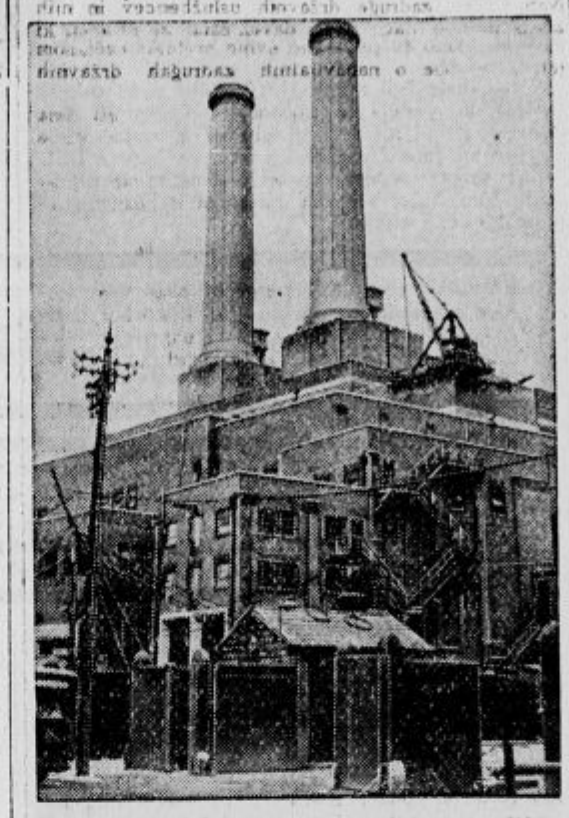

London — elektrarna za vso južno Anglijo.

London

Že nekaj dni sejejo nemški bombniki grozno razdejanje nad Londonom. Oglejmo si malo London, glavno mesto ne le Anglije, ampak vsega angleškega svetovnega cesarstva. Po razsežnosti je London največje mesto na svetu in eno največjih središč svetovne trgovine in svetovnega gospodarstva. Za vse to se mora v veliki meri zahvaliti ugodni naravni legi. Leži ob reki Temzi. Čeprav je 60 km oddaljen od morja, je vendar pravo morsko pristanišče. Velike morske ladje lahko plavajo od ustja Temze 100 km globoko v notranjost mesta do London-Bridga, kjer prehaja pomorska plovba v rečno plovbo.

Tudi krajevna lega Londona je srečno izbrana. Mesto leži sredi rodovitne pokrajine in ima najugodnejše vodne in suhozemske zveze z vinorodnimi kraji ter z bogatimi notranjimi predeli, za katere je London pravo okno v svet.

London je danes nepregledna množica hiš. Meje ima samo City, zgodovinsko jedro mesta in trgovsko središče, kjer so same banke, uradi za pomorski promet, velike zavarovalnice itd. Drugod pa ne veš, kjer se mesto začne in kje se konča. Središče Cityja je trg z borzo in Narodno banko. Ulice imajo še po večini stara cerkvena in zgodovinska imena. Temne, nabite trgovske hiše in beli stolpi neštetih cerkva sestavljajo sliko te mestne četrti. Največja in najbogatejša je katedrala sv. Pavla. Na jugovzhodnem robu Cityja je Tower. Jugozahodno okrog St. James parka leži tisti del Londona, ki je središče vsega angleškega svetovnega imperija: Buckinghamska palača, kraljeva rezidenca, Nelsonovi stebri, vladne palače z vojnim, mornariškim in kolonialnim minstrstvom, svetovno znani Foreign Office (zunanje ministrstvo) ter palači ministrskega predsednika in finančnega ministra. V bližini je tudi Scotland Yard, londonska policija, na drugi strani pa se dvigajo v nebo stolpi Westminstra. Ob Westminstru je Westminsterska dvorana, najstarejši parlament na svetu, za njim pa velikanska zgradba novega parlamenta. V stolpu novega parlamenta visi trinajst in pol tone težak zvon »Big-Ben«. V tem delu je tudi katoliška Westminsterska katedrala.

V drugem mestnem predelu, Fleetstreet imenovanem, je središče londonskih časopisov, Saville Nol je središče elegantnih krojačev, v Mayfairu so aristokrati doma, v Kesingtonu pa bogato meščanstvo. Chelsea je umetniška četrt. Prava mednarodna četrt je Soho, kjer je polno tujcev, kot Francozov, Italijanov, Španjolcev, pa tudi Grkov, Armencev, Kitajcev in črncev. Na vzhodnem in jugovzhodnem delu Londona se širijo v nedogled velike delavske četrti, prepletene s kilometre dolgimi ulicami.

Ulice služijo resnično prometu z ne preveč šumnim, toda stalnim in železnim ritmom. Tu ni prostora za sprehajanje. Zato so ustvarili sredi morja hiš številne parke; znan je zlasti Hydepark in zoološki vrt.

Leta 1931. so našteli v velikem Londonu 8,203.950 prebivalcev. Velik pomen Londona za vse angleško gospodarstvo je razviden iz sledečih številk: okrog 20% vseh delovnih sil na Angleškem je zaposlenih v Londonu. Več kot polovica vseh mesnih zalog za celo državo je spravljena tu. Tretjina angleškega uvoza in izvoza gre skozi londonsko pristanišče. V londonskem gospodarskem področju je dobra četrtina vse angleške proizvodnje strojev. Tu je središče letalske in oborožitvene industrije, kot lažjih topov, min, razstreliva, ročnega orožja, plinskih mask, motorjev itd. Posebne važnosti so tudi bencinski tanki. Dobra četrtina jih je v londonski pokrajini. London je največje angleško prometno središče. Prometne motnje v Londonu morajo imeti odmev po vsej državi.

Parlament v Londonu.

† Dr. A. Wankmüller

Maribor, 11. septembra.

V včerajšnjih večernih urah se je po Mariboru z bliskovito nagliico razširila novica, da je prenehalo biti plemenito srce mestnega fizika dr. Alfonza Wankmüllerja.

Pokojnik se je rodil kot sin nadučitelja v Rodnem vrhu pri Ptuju, od koder je po dovršeni ljudski šoli odšel v Št. Pavel na Koroškem, kjer je študiral gimnazijo, nakar se je posvetil študiju medicine v Gradcu. Študije je po zaključku vojne nadaljeval v Zagrebu in nato v Inomostu, kjer je bil tudi 27. junija leta 1924 promoviran za doktorja vsega zdravilstva. Služboval je nato v mariborski in celjski bolnišnici, dokler ni bil leta 1925 imenovan za drugega mestnega fizika mariborskega mesta.

Dr. Wankmüller je bil mož, ki je bil v Mariboru poznan in priljubljen kakor malokateri. Tako ljubezen pa je gospod doktor tudi zaslužil, saj je povsod, kamor ga je življenje postavilo, bil vzgled kremenitega in vzglednega moža, ki je skozi življenje stopal odločno po poti, ki mu jo je narekovala s krščanskim duhom prepojena vest in blago srce.

V družini je bil vzgleden družinski oče. Pred 14 leti se je v Inomostu poročil z go. Frido roj. Köhler, ki jo je spoznal v svojih mladih akademskih letih. V srečnem zakonu so se mu rodili štirje otroci, ki so sedaj izgubili nad vse dobrega očeta. Kdor je pokojnega dokterja poznal, ve, kako vroča ljubezen ga je vezala na družino. Ta tudi sluti, kako težki so mu morali biti zadnji trenutki njegovega življenja, če mu je bilo dano, da se je po udarcu kapi še mogel spomniti svoje drage družinice, ki mu je vedno bila največje veselje in najvestnejša skrb.

Plemenit značaj mu je tudi narekoval, da je v svojem poklicu dal ne le kar je moral, ampak kar je mogel. Dr. Wankmüller je bil kakor rojen za mestnega in šolskega zdravnika in za zdravnika Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. V tem svojstvu je kot zdravnik videl in poznal vso bedo mariborskih revežev od najmlajših do najstarejših, do katerih je zaradi svoje socialno kultivirane narave znal najti pravi človeški odnos. Ni jim bil le uradni zdravnik, marveč socialno čuteč tolažnik in svetovalec in Bog ve kolikokrat tudi dobrotnik, ki jim je pomagal v njihovih gmotnih tegobah. Zato pa je bil tudi med najrevnejšimi sloji mariborskega mesta priljubljen. Mirno smemo reči, da med mariborskimi revnimi sloji za nobenega mariborskega inteligenta ni bilo toliko hvaležnih src kakor za dr. Wankmüllerja.

Dr. Wankmüller je bil mož, ki mu je krščansko pojmovanje o dolžnostih slovenskega inteligenta narekovalo, da je pomagal povsod, kjer je spoznal, da je delo potrebno. Zato ga že v mladih letih vidimo v narodnem delu. Ko je domovina potrebovala največ mladih sil za obrambo, je vstopil v vrste Maistrovih borcev in tamkaj izvršil svojo narodno dolžnost. Dobro se je zavedal dolžnosti, ki jih kot slovenski inteligent ima do mladine. Zato smo ga tudi videli v naših mladinskih organizacijah. Bil je med ustanovitelji SK Maratona, katerega prvi predsednik in častni predsednik je bil. Z velikim veseljem je tudi mnogokrat prišel med člane mariborskih fantovskih odsekov in se udeleževal njihovega društvenega življenja. Zdravniški poklic ga je tudi privedel v mariborsko gasilsko četo, kjer je bil dalj časa šef-zdravnik njenega reševalnega oddelka, z veseljem pa je pomagal tudi mnogim drugim društvom, ki so ga štela med svoje člane in odbornike.

Dr. Wankmüller je bil vesele narave, poplemenitene s čistim značajem. Zato pa je med Mariborčani imel tudi mnogo prijateljev ne samo v vrstah inteligence, ampak tudi med obrtniki in drugimi stanovi, kar zopet priča, kako daleč je segel iz svojega kroga in področja med mariborsko javnost, v kateri je s smrtjo dr. Wankmüllerja nastala vrzel, ki jo bo težko izpolniti.

Truplo gospoda mestnega fizika sedaj počiva v mrtvašnici na pokopališču na Pobrežju, od koder bo danes, v četrtek, popoldne ob petih pogreb na frančiškansko pokopališče.

Naj mu bo Bog dober plačnik za vsa njegova dobra dela! Užaloščeni družini in sorodnikom naše iskreno sožalje!

Vsak ne more v zdravilišče
ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev
ono z rdečimi srci!

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 12. septembra: Ime Marijino; Macedonij, škof; Valerijan, spoznavalec.

Petek, 13. septembra: Frančišek K., spoznavalec; Notburda, devica.

Novi grobovi

† **V Šmartnem pri Litiji** je po dolgi in mučni bolezni umrla gospodična **Rozalija Rus,** upravitelica v pokoju. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na pokopališče v Šmartnem. Naj počiva v Bogu! Svojce mnaše sožalje!

† **Ga. Alojzija Jurtelova** je 11. t. m. umrla na svojem posestvu v Krčevini pri Ptuju. Pogreb bo v petek ob 4 popoldne na ptujsko pokopališče. Naj ji sveti večna luč!

† **Umrla je v Dravljah** gdč. Rozka **Štrukelj.** Pogreb bo danes 12. t. m. ob 5 na domače pokopališče. Naj počiva v miru!

Robidov enoletni trgovski tečaj

s pravico javnosti

Ljubljana, Trnovska ul. 15

opozarja, da je šolska sv. maša 14. septembra

Redni pouk se prične 16. septembra

Napredovanje rezervnih častnikov

Službeni vojni list z dne 6. septembra prinaša velik ukaz o napredovanju rezervnih častnikov. Med drugimi so napredovali za rezervnega **podpolkovnika** pehotna majorja: Glišič Ivan, Vapa Julij, konjeniški major Roš Dušan, inžinjerska majorja Nekvasil Otokar, Tobolar Štefan. — **Za rezervnega kapetana** I. razreda so napredovali pehotni kapetani II. razreda: Šilih Josip, Jurko Stanko, Šiška Ivan, Ahčin France, Tertinek Franc, Janežič Matko, Bučar Josip, Janša Janko, Klavora Franjo, Batagelj Anton, Samec Ivan, Hainrihar Rafael, Marinček Ivan, Intihar Alojzij, Paškulin Jože, Flajs Andrej, Šabec Srečko, Dolničar France, Vrančič Stanislav, Švikaršič Zdravko, Selan Mirko, Kratohvil Miroslav, Lokar Franjo. — **Inž. kapetani II. razreda:** Rudela Karol, Dedek Josip, — **topniški kapetani II. razreda:** Brence Ivo, Pelc Slavko, Klinar Herman, Šubic Vladimir. — **Sanitetni kapetani II. razreda:** Dr. Picej Joško, dr. Hafner Janko, dr. Gvido Debeljak. — **Vet. kap. II. razr.:** Hribar Leopold in Štibler Alojz. — **Za rez. kap. II. razreda** so napredovali: **peh. poročniki:** Miklič Matko, Bizjak Franc, Stopar Franc, Mihelčič Ante, Svetel Heribert, Vazaz Ludvik, Rabič Viktor, Valenta Miroslav, Zupan David; **konj. poročnik:** Lakner-Juričevič Alojzij; **topn. poročnik:** Maršič Rihard.

Za rez. poročnika so napredovali pehotni poročniki: dr. Žižek Ciril, Vranjek Rafael, Štele Andrej, Jelinek Bruno, Bratuž Ernest, Ravlen Davorin, Lorant Rihard, dr. Kalan Janko, Aschmann Cvetko, Dular Anton, Toni Franjo, Jasenski Vladimir, Barlekovič Ivan, Kavčič Miljutin, Bučar Jožef, Jelačin Ivan, Stipančič Niko, Merle Ivo, Jereb Mihael, Piškur Alozj, Jarc Andrej, Raka Rudolf, Kovačič Julij, Bregar Stanislav, Lepoglavec Marko, Bregar Anton, Čeh Ivan, Gomboc Janez, Debevec Ciril, Kotnik Konrad, Grulih Kazimir, Kocbek Jožef, Šentija Ivan, Lindtner Vojteh, Gruliho Vilko, Casar Vincenc, Cvenič Ivan, Kovačevič Franjo, Vogelnik Ivan, Debelak Rudolf, Lumbar Bogomir, Jan Venceslav, Kovač Milan, Grac Rudolf, Istenič Maks, Hameršak Emil, Adut Filip, Mocnig Josip, Stres Gvidon, Lončar Rudolf, Fišer Vladimir, Kos Ivan, Cigler Stanislav, Gregorin Ivan, Turk Vekoslav, Koren Franc, Tišma Pavle, Valdgoni Adolf, Celner Ivan, Filipan Mihael, Drovenik Božidar, Fister Franc Pečaver Rudolf, Senčič Albin, Vranešič Josip, Porenta Stanislav, Gerk Rudolf, Sabljak Zvonimar, Grajžar Albin, Lapajne Bogomir, Božiček Edmund, Samec Henrik. — **Topniški podporočniki:** Vrhovec Vencel, Milavec Šandor, Anrat Ivan, Lavrenčič Anton, Pavlin Leopold, Sigmund Josip, Slavec Stanislav, Lužar Josip, Cedilnik Anton, Polovšek Franc, Pregelj Bogomil, Čerin Jaroslav, Stare Vendelin, Jekl Stanislav, Žnidarčič Ivan, Hofer Jožef. — **Konjeniški podporočniki:** Medina Jakob. — **Inženirski podporočniki:** Rolin Franc, Spinčič Ivan, Santer Rudolf, Gaberščik Janko, Janežič Ferdo, Dolenc Anton, Križaj Vinko, Pirhan Karl, Kodela Matija, Pahulje Anton, Galar Josip, Pečenko Vladislav, Ton Josip, Sivek Josip, Podgornik Rudolf, Ravnikar Vladimir, Morandini Valentin, Novak Franc. — **Letalski podporočniki:** Tavčar Rihard, Fike Alojz, Plemelj Janez, Pilc Zdenko. — **Inženirsko tehnični podporočnik:** Lavrenčič Pavel. — **Podporočnik ekonomske stroke:** Žigon Avgust. — **Podporočniki sodne stroke:** Fister Jožef, dr. Josip Kratina, Strojin Anton, Kante Vladimir. — **Sanitetski podporočniki:** Dr. Podvinec Srečko, dr. Furlan Josip, dr. Josip Pečan, dr. Valentin Ivanc, dr. Brajer Karlo, dr. Veronek Ivan, dr. Špacapan Avgust, dr. Novak Franc. — **Intendantski podporočnik:** Lederer Željko, Uršič Franc. — **Podporočnik tehnične stroke mornarice:** Pajk Milan. — **Za rezervnega nižjega vojnega uradnika I. razreda** je napredoval Petelin Anton. — **Za rezervnega nižjega vojnega uradnika III. razreda** so napredovali: Grad Boris, Majer Stanko, Plestenjak Ivan, Šega Ivan, Hajnal Rudolf, Francek Franjo, Rodič Vladimir, Cijan Viktor, Strašek Janez, Haber Jožef, Kofler Pavel, Kregar Franc, Markon Ivan, Berčič Andrej, Tičar Leo, Lenard Adolf, Patarič Mirko, Mihler Marijan, Prinčič Alojzij, Šlander Jožef, Senčar Jože, Korošec Vladimir.

•

— **Začetek pouka** na gimnaziji kneza Koclja v Soboti bo v petek, 13. t. m. s službo božjo ob 9. Po službi božji odidejo dijaki v gimnazijo.

— **Odlikovan slovenski znanstvenik.** Prestojnik kemičnega instituta univerze v Ljubljani prof. dr. M. Samec, član akademije znanosti v Ljubljani in dopisni član Jugoslovanske akademije znanosti v Zagrebu, je bil v priznanje svojih vodilnih raziskav o konstituciji škroba te dni soglasno izvoljen za člana Leopold.-Karolinške akademije priroroslovnih znanosti v Halle.

— **Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naših izseljenskih otrok iz Nemčije** vljudno sporočam, da se vrnemo v Nemčijo dne 14. septembra 1940 z brzovlakom, ki pelje iz Ljubljane ob 9.40 dopoldne. — Ažmanova Marija, izseljenska učiteljica za Nemčijo.

— **Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2** (telefon 29-80). Vpisovanje v **Enoletni trgovski tečaj** se vrši dnevno. Tečaj si je zaradi svoje solidnosti in odličnih učnih uspehov pridobil izvrsten sloves. **Pravica javnosti. Učnina zmerna. revni dijaki prejmejo popust.** — Vsa podrobna pojasnila in prospekte daje vodstvo ustno ali pismeno.

— **Sodelujte pri Rdečem križu.** Sedanji aktualni dogodki in situacija na svetu so dokazali potrebo in važnost pripravljenosti Rdečega križa za izvršitev poverjenih mu teških in vzvišenih nalog. Razen pomoči vojni saniteti pri negi ranjenih in obolelih v vojni in društvo Rdečega križa ima dolžnost, da sodeluje tudi pri organizaciji protiletalske in protiplinske obrambe prebivalstva. Žalibog so pa društvena sredstva nezadostna in v nobenem razmerju z nalogami, ki nas čakajo v primeru vojne. Zato je potrebno, da vsi brez razlike sodelujejo pri Rdečem križu z vpisom v članstvo in da društvo v tem tednu s svojimi prispevki čim izdatnejše podpro. — Glavni odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije.

— **Sprejem v poštno službo.** Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani obvešča one, ki nameravajo prositi za sprejem v poštno službo, da so vsa mesta na področju te direkcije za enkrat zasedena.

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno. **Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.**

— **Strah kamniške okolice obsojen na 3 leta robije.** Od marca do sredi maja letos je bil Jože Preklet, rojen v Stahovici pri Kamniku, star 38 let, zelo nevaren tuji lastnini v kamniški okolici. Povsod je kradel in izmikal, kjer je le mogel. Kot sraka je pobiral najrazličnejše stvari. Velik plen je 13. maja podnevi odnesel od posestnika Aleša Kerna pri Sv. Križu. Kar na lepem mu je ukradel 4.160 din. Po tatvini je kupil lepo harmoniko za 1.600 din, drugi denar je zapil v družbi dveh cigank. Baje sta ga ciganki tudi okradli, kakor je Jože Preklet zatrjeval. Naposled je bil Jože Preklet 18. maja aretiran in izročen sodišču. Državni tožilec ga je obtožil 6 kvalificiranih tatvin. Mali senat ga je včeraj sodil. Jože je tatvine v bistvu odkrito priznal, nekatere malenkosti pa odločno tajil. Bil je obsojen zaradi zločina vlomnih tatvin na 3 leta robije ter v izgubo častnih državljanskih pravic za 4 leta. Jože se je udal v svojo usodo, samo pripomnil je, da je kazen nekoliko previsoka.

— **Poveljnika policije je žalil** neki soboški mizar, ko je vinjen razgrajal po cesti in delal nered. Poveljnik ga je pozval k redu, v odgovor pa je dobil ploho psovk, za katere je bil zdaj mizar obsojen pred soboškim okrožnim sodiščem na 2 meseca strogega zapora in 180 din denarne kazni.

spet na drugem kraju nadaljeval svojo službo in vezal oba brega Mure enako zvesto kot v Petanjcih.

— **Vpisovanje v Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«. Ljubljana, Domobranska cesta 15** (tel. 43-82), je dnevno dopoldne in popoldne za **Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti.** Redni pouk prične dne 16. t. m. Šolnina zmerna, manj premožni imajo popust. Pojasnila in prospekte daje ravnateljstvo. Zavod uživa odličen sloves, je največji in najmodernejši te vrste.

— **Gospodom katehetom** strokovno-nadaljevalnih šol najlepše priporočamo Lovšinov katoliški verouk, ki je izšel v treh delih v založbi »Knjižic«. V teh treh delih je skrbno razvrščena veroučna snov, ki je predpisana za tri leta strokovno nadaljevalnih šol. Razlaga je podana v obliki šolskih ur. Prvi del obsega vereke resnice in kratko zgodovino katoliške Cerkve. V drugem delu je beseda o življenju po milosti božji. Tretji del pa služi kot bližnja priprava na življenje. — Ta verouk je sicer bolj pomožno učilo, ki pa je zlasti učencem zelo primerno za ponavljanje in šolsko pripravo. Ima žepno obliko, stane 2 din. V Ljubljani se dobi v Jugoslovanski knjigarni, v Mladinski založbi na Starem trgu in na Rakovniku. V Celju se dobi v Mohorjevi knjigarni, v Mariboru pa v Cirilovi.

— **Spored morate najprej prebrati** — pa se gotovo udeležite mikavnega petdnevnega avtoizleta po sončni Dalmaciji! Pošilja ga uprava »Po božjem svetu,« Ljubljana, Sv. Petr anasip 17-a.

Po državi

* **Zoper pokončavanje gozdov na Hrvatskem** se je na povabilo Gospodarske sloge sešla v Zagrebu konferenca, ki je sklepala, kako bi bilo mogoče ustaviti čezmerno izsekavanje gozdov, kar je velikanska narodna škoda. Ravnatelj Gospodarske sloge je povzel misli, ki so bile izrečene ter naglasil, da bi bilo mogoče hrvatske gozdove rešiti le tako, da se določijo najstrožje kazni za špekulante, brezvestne uradnike, za trgovce in prodajalce, katere bi bilo treba poslati na prisilno delo. Hrvatski listi naglašajo, da bo banska oblast na Hrvatskem ukrenila stroge ukrepe zoper pokončevalce gozdov.

* **Neverjetna ločitev zakona.** Zagrebški listi prinašajo poročilo, da se hočeta ločiti dva zakonca, ki imata 8 otrok ter sta doslej mirno živela. Na poravnavo na policiji je ona privedla s seboj vseh 8 otrok, ki so veselo pozdravljali svojega očeta, ki je prišel mednje. Policijski komisar ju ni mogel pomiriti, nakar sledi tožba za ločitev, katero zahtevata oba, dasi imata 8 otrok. — Hrvatski listi se sicer zgražajo, toda kaj pomaga, ko pa si javnost iz takih reči nič več ne stori. Stari recepti bi bili za take ljudi hudo zdravilni, toda niso več moderni . . .

* **Tri potresne sunke** so v noči na 10. september čutili v Mostarju.

* **Mlinsko kolo ga je usmrtilo.** 14 let stari Slavko Štrbal v vasi Gostenje pri Varaždinu je v mlinu Dragotina Žuneca zašel pod kolo. Zagrabil ga je jermen in ga vrtil ter metal po betonskih tleh. Preden so stroj ustavili, je bil deček že mrtev.

* **Učiteljici lokomotiva odsekala roko.** Učiteljica meščanske šole v Sisku, 24-letna Slavica Bočič je 10. t. m. šla mimo tira po stopnicah, ki vodijo k gimnaziji, kjer je njen oče profesor. Ker je bilo deževno in ni videla lokomotive, je šla ob kraju. Nenadno ji je spodrsnilo, da je padla na železniški tir. Med tem je privozila mimo lokomotiva ter revici odrezala roko v zapestju. Našli so jo ležati ob progi nezavestno.

* **Nemški parniki v Splitu.** V splitsko luko je priplul nemški parnik »Maritza«, ki bo tam naložil bauksit za Nemčijo. Bauksit vozijo skozi Trst. Dne 9. t. m. je iz Trsta pripeljal parnik »Srbin«

Francoski film z izredno aktualno, napeto in zanimivo vsebino! — Nemiri v Orijentu in tihotapljenje orožja v Afriko!

KINO MATICA, tel. 22-41

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Bar juga

(Bar du Sud)

CHARLES VANEL
JEAN GALAND
TANJA FEDOR
DOLLY DAVIS

BELI KVARTET

Ganljiva drama iz življenja lepih bolničark

Florence Rice Una Merkel, Ann Rutherford, Mary Howard

štiri prekrasne devojke . . . štiri različne usode

Kot dodatek glasbeni film:

FRANC SCHUBERT in njegova domovina

KINO SLOGA - telefon 27-30

Danes predstave ob 16., 19. in 21. uri.

— **Očeta sta pretepla in žalila** brata Jožef in Matija Bohinec iz neke vasi pri Dolnji Lendavi. Nehvaležna sinova sta bila pred okrožnim sodiščem v Soboti obsojena prvi na 2 meseca strogega zapora in 60 din denarne kazni, drugi pa na poldrug mesec strogega zapora.

— **Velik ogenj, malo škode.** V Marjetancih v Prekmurju je na oslici slame pri nekem posestniku izbruhnil ogenj. Še ne čisto suha slama je pri gorenju razvila izredno gost dim, ki se je v brezvetrnem vremenu dvignil visoko nad hiše. Prihiteli so gasilci sosednjih čet in celo iz Sobote in takoj pogasili ogenj, ki bi bil ob vetru zelo nevaren blizu stoječim zgradbam.

— **Mlatilnice** zahtevajo v Prekmurju še vedno dovolj žrtev. Vinku Jerebiču iz Rihtarovec so se splašili konji pri prevažanju mlatilnice. Voznik je pri tem padel pod kolo in dobil hude poškodbe. Franc Jakob pa je padel z vrha mlatilnice in se pri padcu težje poškodoval. Oba so prepeljali v soboško bolnišnico.

— **Kdo da več za petanjski brod?** Pred mesecem je bil s skromno domačo slovesnostjo izročen prometu novi železobetonski most pri Petanjcih, ki ga je s stroški nad 6 milijonov zgradila banovina, da ob 20 letnici priključitve Prekmurja k našemu narodnemu deblu podari tesno povezanost starodavne dežele kneza Koclja z drugo Slovenijo. Most je solidno delo tvrdke »Slograda« in odlično služi svojemu namenu. Zdaj je postal odveč petanjski brod, ki je dolgo vrsto let ob lepem in slabem vremenu, poleti in pozimi, zvesto izvrševal službo in bil zanesljiva in edina zveza med obema bregoma Mure. Brod je last soboškega okrajnega cestnega odbora, ki ga je te dni dal na dražbo, h kateri je prišlo več interesentov. Kljub temu pa brod ni bil izdražen, ker so kupci premalo ponujali. Moral bo počakati na ponovno dražbo in na višje ponudnike, da bo

tri vagone kave, ki je prišla iz Avstrije. Kavo bodo poslali naprej v Gruž, ker je namenjena za Bosno.

Špekulante v internacijo!

Ban hrvatske banovine je izdal te dni naredbo, v kateri naroča policijskim organom, naj pošiljajo na prisilno bivanje v druge kraje vse, ki bi kakor koli motili red in mir. Najteže pa motijo red in mir tisti ljudje, pravi ban, ki izrabljajo zastoj v prehrani prebivalstva za svojo obogatitev. Zato nalaga vsem policijskim oblastem, naj v vsakem primeru, kjer zvedo, da kdo z živili špekulira, jih prikriva, jim neupravičeno zvišuje cene itd., takoj tistega odvedejo v internacijo po čl. 12 zakona o zaščiti države. Špekulanta je treba takoj na licu mesta prijeti in zapreti ter o tem takoj poročati nadrejeni oblasti. V teku 3 dni mora nato špekulant biti oddan v internacijo. — Izpostava banske oblasti v Splitu mora določiti kraje, kamor bo pošiljala svoje internirane špekulante. Naročeno je, da morajo biti ti kraji v najbolj revnih delih Dalmacije, da bodo špekulanti videli, kako revno živi ljudstvo. Za špekulante iz drugih krajev Hrvatske sta določena okraja Udbina in Dol. Lapac. Za špekulante iz teh dveh okrajev pa okraj Prozor. Vsakršna intervencija v prid internirancem je strogo prepovedana.

Škofja Loka

Oblasti izdajajo zakone in uredbe, da bi se preprečilo pretirano navijanje cen in brezvestna špekulacija z živili. Zdi pa se, da nekateri trgovci teh uredb ne poznajo. Tako na primer stane kg moke v Škofji Loki 10 din, koruzni zdrob 8 din, namizno olje 50 din liter itd. Kako si naj ubogi delavec ali uradnik, zlasti še, če ima kopico otrok, nabavi toliko potrebni živež, je res težko vprašanje. Ali ni nobene možnosti, da se tako ravnanje prepreči?

ČEŠKI FILM

VRAŽJI ŠTUDENTJE

je pri včerajšni ponovitvi imel pri vseh predstavah ogromen obisk, povsem takšen kakor pri premierah. To je dokaz, kako željno je občinstvo pričakovalo ponovitev tega odličnega filma. Opozarjamo, da bo film le še dva dni na sporedu.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri! Blagajna odprta od 11. do 12. in od 15. ure dalje.

KINO UNION telefon 22-21

Ljubljana, 12. sept.

Radio Ljubljana

Četrtek, 12. septembra: Belgrad: 21.30 Balalajke — **Zagreb:** 21 Orkestralni in solistični koncert — **Bratislava:** 21 Koncert — **Praga:** 23 Koncert češke gl. — **Brno:** 19.45 Čajkovski: Labodje jezero — balet — **Sofija:** 20 Bachov koncert — **Budimpešta:** 21.20 Kon. na flavti — **Hörby:** 20 Solistični koncert — **Rim-Bari:** 21 Simfonični koncert — **Trst-Milan:** 22 Orkestralni koncert — **Kodanj:** 19.50 Koncert cerkvene glasbe — **Sottens:** 20.30 Pevski koncert — **Toulouse:** 18.45 Simfonični orkester.

Drugi programi

Četrtek, 12. sept.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Napevi iz operet (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 O namenih Rdečega križa (g. dr. Oto Fettich) — 20.30 Kvintet kamniških fantov — 21.15 Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr Mamor, Miklošičeva c. 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Damska zapestna urica je bila najdena in se dobi pri A. Ažnoh, Soteska 4, pritličje.

Znamenita odkritja na Muti

Najstarejše freske v cerkvici sv. Janeza

Maribor, 11. septembra.

Na Spodnji Muti stoji sredi polja vstran od vasi zanimiva cerkvica sv. Janeza, ki vzbuja po svoji obliki in slogu zanimanje poznavalcev. Ljudska legenda ve povedati v tej cerkvici, da izhaja iz 9. stoletja ter da jo je posvetil papež Leon IX. Tudi druge zanimive govorice so s to cerkvijo v zvezi. Vsekakor je cerkev silno stara, gotovo ena najvažnejših na Slovenskem. Asistent mariborskega muzeja akademski slikar g. Golob se je za cerkev že dolgo zanimal ter je končno spomeniški urad poveril njemu preiskavo, ki je te dni prinesla presenetljiva odkritja. Cel presbiterij te cerkve je namreč poslikan z gotskimi freskami od tal do stropa. Slike so figuralne kompozicije ter so jako zgodnje. Verjetno so iz 14. stoletja, torej iz tiste dobe, kakor freske v Crngrobu. Odkrit je tudi lep kasetiran lesen strop, pod belečem pa so se pojavile na stropu gotske slikarije iz 16. stoletja. Denar za odkrivanje stropa so dali prireditelji Kobanskega tedna — kar dokazuje, da se zavedajo pomembnosti teh raziskovanj ter so sredstva, ki so jih s svojo prireditvijo zbrali, res dobro uporabili, saj bo s temi odkritji naše Kobansko še bolj zaslovelo. Vsa odkrita slikarija je izredno bogata ter predstavlja nič manj kot 52 figur. Najzanimivejša pa je slika Jezusovega rojstva — druga pri nas v Sloveniji (prva podobna je bila odkrita v cerkvi na Verdencu). Predstavlja namreč Marijo, ležečo na blazini, božje Dete leži v velikem kelihu. Ta motiv je ikonografsko povzet iz romanske dobe. Točno datiranje slik se bo izvršilo pozneje. Dela še niso končana ter se pričakujejo še drugi zanimivi rezultati. Odkritja sta si te ogledala univ. prof. dr. Stele in mariborski stolni kanonik dr. Ostrc ter sta bila oba nad odkritji presenečena, ker nekaj takega ne bi nihče pričakoval na Muti, v tej skromni, mali cerkvici sv. Janeza.

Zimska kmetijska šola pri Sv. Juriju

Zimska kmetijska šola v Sv. Juriju ob j. ž. prične svoj I. tečaj 4. novembra ter sprejme vanj do 24 učencev. Ta tečaj je petmesečen in traja do 31. marca 1941. Učenci, ki ga dovršijo, bodo prihodnje jeseni sprejeti v II. tečaj, ki bo trajal prav tako pet zimskih mesecev.

Prednost zimske kmetijske šole tiči v tem, da se kmečki sinovi pozimi teoretično in deloma praktično izobrazijo v vseh kmetijskih panogah, poleti pa pomagajo doma na kmetiji. Tako ima kmet zanesljivega delavca doma tedaj, ko ga najbolj potrebuje. To je posebne važnosti v današnji dobi, ko mora toliko naših kmečkih fantov in mož ob času najhujšega dela na orožne vaje. Druga prednost je v tem, da kmečki gospodar laže poravna v enem letu oskrbovalnino za pet mesecev kot pri celoletni kmetijski šoli za enajst in pol mesecev.

V zimsko šolo se sprejmejo najmanj 16 let stari sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na domači kmetiji. — Prošnji za sprejem je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o nravnosti, izjavo staršev oziroma varuha (banovinski kolek za 4 din) s katerim se zavežejo plačati stroške

— Mladim materam in ženam po porodih pogosto pomaga za redno delovanje črev, najpogosteje že v majhnih količinah, naravna »Franz-Josefova« grenka voda.

Ogl. reg. S. br. 30474 od 28. novembra 1935.

šolanja ter izjavijo, da ostane prosilec po dokončani šoli na domači kmetiji, končno davčno ali občinsko potrdilo (brez koleka) o velikosti posestva in višini letnih neposrednih davkov; to zaradi dosege banovinskega prispevka. Navesti je tudi točen naslov prosilca in zadnjo pošto.

Gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo vso oskrbo. Oskrbnina znaša mesečno 100 do 200 din po premoženjskih razmerah staršev in se plačuje mesečno v naprej. Pri vstopu v šolo preišče šolski zdravnik zdravstveno stanje učencev; bolni se odklonijo.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Sv. Juriju ob j. ž. **najpozneje do 1. oktobra 1940.** Vsa potrebna pojasnila daje ravnateljstvo.

Kmetje! **Pošljite svoje sinove v kmetijske šole!**

LJUBLJANA

5.730 šolarjev in šolaric na ljubljanskih ljudskih šolah

Ljubljana, 11. septembra.

Ljubljanske ljudske šole so že ob začetku tega meseca sprejele svoj šolski naraščaj in na njih je zavladalo mladinsko vrvenje. Mestna občina ljubljanska vzdržuje 5 deških, 3 dekliške, 5 mešanih in za Bežigradom modernim vzgojnim načelom urejeno posebno ljudsko šolo. V oskrbi mestne občine ljubljanske je dalje tudi pomožna šola, katere matica je nameščena na Grabnu. Na mestnih ljudskih šolah poučuje letos 219 učiteljev in učiteljic.

Splošen statistični primerjalni pregled kaže, da so bile letos nekatere ljudske šole primerno razbremenjene, da mestna občina polaga vso skrb na razvoj in napredek ljudskega šolstva, na drugi strani nam tudi statistika pove, da so prav mnoge mešane šole na periferiji mesta močno obiskovane. Največ šolarjev izkazuje pa mešana ljudska šola na Viču, ki šteje 780 učencev in učenk, od teh je 400 dečkov in 361 deklic. Samo v I. razred je bilo na tej šoli vpisanih 90 dečkov in 71 deklic. V pogledu števila šolarjev je na II. mestu mešana ljudska šola v Mostah. Ta šteje celotno 363 dečkov in 323 deklic, skupaj torej 686 učečih se glavic. V I. razred te šole je bilo vpisanih 57 dečkov in 53 deklic. Na tretjem mestu je nato poskusna šola za Bežigradom, ki šteje 271 dečkov in 241 deklic, skupaj 512 učencev in učenk.

Vseh 8 mestnih ljudskih šol šteje celotno 4.922 učencev in učenk, v I. razred je bilo vpisanih letos 1.033. Pomožna šola na Grabnu šteje do 90 učencev in učenk.

Zadovoljivo so obiskane tudi zasebne šole. Deška ljudska šola v Marijanišču je sprejela v I. razred 40 dečkov, vsi razredi po štejejo skupaj 216 učencev. Zunanja dekliška ljudska šola pri Uršulinkah je sprejela v I. razred 37 učenk, celotno v vseh razredih je 215 učenk. Lichtenturnov zavod šteje letos 287 učenk, od teh jih je v I. razredu 60.

Koliko mladega naraščaja izkazujejo torej vse ljubljanske ljudske šole? Po podatkih, kakor jih je zbral prosvetni oddelek mestnega poglavarstva, je na vseh ljudskih šolah **5.730 učencev in učenk**, ko jih je bilo konec letošnjega šolskega leta izkazanih 5.565. V I. razred vseh šol je bilo sprejetih 1.172 dečkov in deklic. Primerjalna statistika govori o mnogih zanimivostih v socialnem, gospodarskem in higienskem pogledu. Število šolskih otrok na ljubljanskih šolah polagoma narašča, toda vidi se, da se dotok šolarjev nekako počasi dviga. Kaj je vzrok, o tem naj razmišljajo vzgojitelji, socialni politiki in za ljudsko zdravje skrbeči faktorji.

---

l **V frančiškanski cerkvi** bo 13. t. m. ob 7 sv. maša po pokojnem Ivanu Jakopiču kot obletnica

l **Ustanova dr. Franceta Kosmerla,** odvetnika in univerzitetnega profesorja v Chicagu, za gimnazijce in učence višjih oddelkov tehniške srednje šole je razpisana. Natančni pogoji so razvidni iz razpisa na mestni deski in na deskah v vežah šolskih poslopij.

l **F. O. Sv. Peter** ima drevi točno ob osmih redni občni zbor, na katerega vabimo vse redno in podporno članstvo.

l **Farni izlet Trnovčanov.** V nedeljo, 15. septembra priredi trnovska fara izlet na Čatež pod Zaplazom. Odhod iz Ljubljane je z vlakom, ki odhaja iz glavnega kolodvora ob 5.25 do postaje Vel. Loka. Sv. maša bo na Zaplazu ob 10, ki jo bo daroval župnik g. Iv. Vindišar. Kosilo bo v gostilni Urbančič. Popoldne izlet na Primskovo. V Ljubljano se vrnemo z vlakom ob 20.21. Vsak udeleženec naj kupi nedeljsko povratno karto do postaje Vel. Loka, ki stane 21 din. Trnovčani in Trnovčanke, udeležite se tega skupnega izleta v obilnem številu.

l **Mladce in naraščajnike Fantovskega odseka Ljubljana-mesto** pozivljam, da se udeleže izrednega sestanka, ki bo danes ob 16 v društveni sobi v Gospodarski zvezi, Tyrševa cesta št. 29-I. Ker je sestanek zelo važen, pričakujem polnoštevilne udeležbe. — Bog živi! — Voditelj.

l **Gledališki abonma za leto 1940-41.** Z včerajšnjim dnem je bil zaključen sprejem lanskih abonentov, ki so se tudi za letošnjo sezono polnoštevilno odzvali. Nove abonente opozarjamo, da so jim na razpolago najrazličnejši sedeži pri vseh abonmanih, tako da bodo imeli še precejšnjo izbero. V interesu vsakega posameznega pa je, da pohiti in si zagotovi sedež, ki mu najbolj odgovarja. Kdor pride med zadnjimi, nima možnosti večje izbere. Občinstvo naj se posluži izrednih ugodnosti, ki mu jih nudi abonma. Prijave sprejemajo vsak dan, razen nedelje, od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča.

l **Na Abiturientskem tečaju Zbornice za TOI** na drž. trgovski akademiji v Ljubljani bodo završni izpiti 18. do 30. septembra po sporedu, ki je razglašen na uradni deski. Vpisovanje na Abiturientski tečaj traja do 25. septembra. Pričetek predavanj je 1. otobra t. l.

l **Pozivljejo se vsi lastniki eksplozivnih motorjev na tekoče gorivo,** ki so po čl. 41 naredbe št. 3. o omejitvi prodaje tekočega goriva z dne 17. februarja 1940, Sl. 1 št. 85/18 dolžni preurediti svojo napravo na pogon z domačim gorivom ali jo usposobiti za uporabo druge vrste pogonske sile, da, kolikor niso tega že storili, nemudoma prijavijo neposredno kr. banski upravi, oddelku VIII. vsako predelavo eksplozivnih motorjev, odnosno njih zamenjavo z drugačnimi motorji.

l **Bolničarski tečaj Rdečega križa v Ljubljani,** ki je bil prekinjen se že nadaljuje kot običajno vsak torek, sredo, četrtek in petek v šoli na liceju v istih prostorih in isti uri. Vsi oni tečajniki in tečajnice, ki so prezrli prvo obvestilo, se naprošajo, da se takoj udeležijo. Vodstvo.

l **Razne težave na živilskem trgu.** Zaradi določitve cene krompirju se je na trgu začel tih, toda hud boj. Ni soglasja med kmeti in konzumenti. Na Sv. Petra nasip, kjer se je druga leta prav v septembru začenjala živahna sezona za krompir, je bilo včeraj pripeljanih le 8 vozov krompirja, tako-le okoli 150 vreč. Kmetje so zahtevali po 1.75 do 1.80 din kg na debelo za krompir. Konzumenti so ponujali nižje cene. Na živilskem trgu so zjutraj sprva kmetice zahtevale 2 din za kg krompirja. Gospodinje so protestirale. Na posredovanje tržnega nadzorstva je bila pozneje nadrobna cena določena na 1.50 din za kg. Ker kmetje krompirja na krompirjevem sejmu niso hoteli ceneje prodajati, kakor so sami zahtevali, so ves krompir odpeljali domov. — Znane so lepe kumare iz škofjeloške okolice. Včeraj jih je bila velika izbira. Lepe in zdrave kumare so bile po 1 do 2 din komad. Kumarice za vlaganje, ki postajajo že precej redke, so se podražile. Sedaj je 100 kumaric za 18 din, ko so bile še pred 14 dnevi 1 kovača. Stročjega fižola je še obilo na trgu. Podražil se je. Včeraj je bil po kakovosti od 3 do 6 din kg. Slabo deževno vreme še vedno ovira dozorevanje domačih paradižnikov, ki so bili včeraj po 4 do 4.50 din kg. — Sadni trg je bil včeraj prav bogato založen z domačimi jabolki. Posebno velike koše in zaboje so pripeljali sadjerejci iz škofjeloških krajev. Lepa in zdrava jabolka so bila splošno po 4 do 6 din kg. Hrušk, ki so prav drage, je na trgu malo Jurčki so bili včeraj po 12 do 14 din kg, merica od 3 do 4 din. Drugače je bil včeraj tržni dan Vodnikov trg dobro založen z vsemi živili in dobrotami. Naj omenimo, da so se cene jajcem v enem mesecu znova dvignile. Sedaj je 8 jajc za 1 kovača!

l **Prijet žepar.** Ljubljanska policija je prejela te dni 28letnega trgovskega potnika Krezenbacherja, ki je bil že delj časa zasledovan zaradi raznih pregreh. Lansko zimo je v družbi z nekim pajdašem prežal na suknje v kavarni »Union«, njegovega pajdaša so tedaj že prijeli, Krezenbacher pa je zasledovalcem ušel. Prav tako je zakrivil pred meseci kot sostanovalec precejšnjo tatvino, ko je pokradel v istem prenočišču nekega tujca. Včeraj pa so ga prijeli in našli pri njem lepo zbirko, najbrž na veleserenu nakradenih predmetov. Imel je pri sebi 3 popolnoma nove patentne lepe svinčnike, 2 novi polnilni peresi, težko srebrno dozo z monogramom K. O., novo risalno orodje, 2 novi listnici, žensko denarnico iz steklenih biserov z napisom Skoplje in 2 novi zapestni uri ter 11 razglednic novega spomenika Kdor kaj pogreša, naj sporoči ljubljanski policiji.

l **Batova palača dobiva lepše lice.** Ni dolgo tega, ko so odstranili na cesto segajočo ograjo pred novo Batovo palačo. Sedaj so najbolj zamudna dela v notranjosti palače že opravljena in zgradili so že odre ob najvišjih nadstropjih. Tam bodo začeli dokončavati zunanjo fasado, ki bo izredno učinkovita in poudarjena z močnimi vodoravnimi pasovi iz umetnega kamna.

l **Ribarsko društvo v Ljubljani** priredi v nedeljo 15. t. m. izlet v Vevče-Dev. Marija v Polju. Odhod z vlakom iz Ljubljane ob 12.45. Člani in njih prijatelji se vljudno vabijo. Poskrbljeno je, da imajo člani in po njih vpeljani gostje na dan izleta, proti izkaznici, ki jo prejmejo v Vevčah prost ribji lov.

l **Društvo zobozdravnikov za dravsko banovino** vabi svoje člane na mesečni sestanek, ki se vrši v soboto 14 t. m. ob 20. uri pri Slamiču v Ljubljani.

l **Pevski zbor Glasbene Matice** ima redne vaje ob torkih in četrtkih. Drevi ob 20 vaja vsega mešanega zbora. Kdor od dosedanjih pevcev je neodložljivo zadržan, naj to pismeno sporoči odboru, ker se na poznejše prijave za sodelovanje v letošnji koncertni sezoni ne bo mogoče ozirati.

l **Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ JOSEF« grenčice.**

Celjske novice

c **† Marija Kincl.** V Celju je umrla znana ugledna posestnica in gostilničarka iz Sv. Jurija pri Celju, mati soproge državnega tožilca gospoda dr. Rusa, Marija Kinclova-Adamova. Po težki bolezni so jo pripeljali v celjsko bolnišnico, zadnje trenutke pa je prebila pri svoji hčerki edinki. V petek, 13. septembra jo bodo ob pol 5 popoldne spremili iz hiše žalosti v Celju, Kralja Petra cesta 31, na mestno pokopališče v Celju in jo tam položili v družinsko grobnico. Naj počiva v miru, svojcem pa izrekamo ob težki izgubi svoje iskreno sožalje!

c **Pogajanja za gostovanja** v celjskem mestnem gledališču v letošnji gledališki sezoni med gledališko upravo v Celju ter Mariborskim in Ljubljanskim Narodnim gledališčem ter Opero so v teku. Zvedeli smo, da se vrše pogajanja v tem smislu, da bi v Celju letos gostovali Ljubljančani s šestimi, Mariborčani pa s štirimi predstavami. Gledališko občinstvo bo gotovo sprejelo z zadovoljstvom ta sklep, da bodo gostovali v Celju i Mariborčani i Ljubljančani.

c **Regulacija Savinje v V. etapi.** Kr. banska uprava je razpisala ponudbeno licitacijo za regulacijo Savinje v drugem delu V. etape. Za dela je odobrenih 2 milijona din. Prav tako je razpisana licitacija za napravo železobetonskega mostu čez Mestinjšco in obnova banovinske ceste v Sodni vasi pri Podčetrtku. Za dela je odobrenih 593.000 din.

c **V celjski bolnišnici** je umrla 78 letna zasebnica Kramer Marija iz Velenja. Naj v miru počiva!

c **Zaradi nekaj kilogramov moke ga je pretepel do nezavesti.** V Marijagradcu pri Laškem se je dogodil svojevrsten dogodek. 33 letni posestnik Holcer Jurij je bil v mlinu. K njemu je prišel neki Miha Robida in prosil za moko. Ker mu je Holcer ni hotel dati, je začel groziti in moko zahteval, češ da jo nujno potrebuje. Prišlo je do suvanja, pri katerem je Robida udaril Holcerja po glavi. Robida je počakal Holcerja pred mlinom, ga napadel, pretepel do nezavesti in ga v takšnem položaju pustil ležati, da so ga naslednjega dne našli nezavestnega in ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

Obalni top na nizozemski obali

MARIBOR

Mariborski pevčki

Maribor, 11. septembra.

Lansko leto smo ob tem času objavili poziv staršem, naj vpišejo svoje glasbeno in pevsko nadarjene sinčke med Mariborske pevčke. Od okrog 30 dečkov, ki so se prijavili, jih nekaj radi pomanjkljivega posluha ali glasu ni prestalo sprejemne preizkušnje, nekaj pa jih je bilo med letom radi nerednosti odpuščenih, tako da je okrog 20 pevčkov uspešno dovršilo 1. tečaj in bodo sprejeti v drugi.

Tudi letos bodo Mariborski pevčki nadaljevali z delom. Zato vabimo starše, ki želijo svoje sinčke pevsko in glasbeno izobraziti, da jih vpišejo v 1. tečaj. Pogoji so: **dober posluh, lep glas,** starost 8 do 12 let in poroštvo staršev, da bodo redno obiskovali pevske ure. Vpisovanje in sprejemna preizkušnja bo v petek, 13. septembra od 16 do 19 v pevski sobi stolnega župnišča, Slomškov trg 20, pritličje, desno. Dečki naj pridejo v spremstvu očeta ali matere. — Pevčki 2. tečaja se zberejo k vpisu v četrtek, 12. septembra istotam.

Pripominjamo, da Mariborski pevčki niso množinski deški zbor, kjer bi se učili čim več pesmi in potem z njimi nastopali, temveč so namenjeni predvsem **šolanju,** to je globlji pevski in glasbeni, teoretični in praktični izobrazbi. S tem naj starši računajo in pošljejo le nadarjene dečke, ki pa imajo tudi veselje do pevske izobrazbe, sicer ne bodo vzdržali. — Tečaja bo vodil prof. Gr. Zafošnik.

*

m **Stavbenik Rudolf Kiffman umrl.** V Gradcu je umrl znani mariborski stavbenik gosp. Rudolf Kiffman, star 72 let. Bil je v Gradcu v sanatoriju, kjer je srečno prestal operacijo očesa, potem pa ga je napadla pljučnica, kateri je podlegel. Njegovo truplo so prepeljali v Maribor, kjer bo danes popoldne ob pol 5. pokopano na Pobrežju. Pokojnik je vodil skoraj 50 let svoje veliko gradbeno podjetje ter je zlasti v predvojnem času gradil skoraj vse večje mariborske stavbe, tako poslopje okr. načelstva, skoraj vse mariborske šole, vse vojašnice ter velike zasebne stanovanjske in trgovske hiše. Bil je plemenitega, dobrosrčnega značaja ter zelo socialen zlasti za svoje delavce. Svetila mu večna luč, preostalim naše sožalje!

m **Vse za šolo v Cirilovi!**

m **Hud slepar pred sodniki.** Včeraj dopoldne je sedel na zatožni klopi pred malim mariborskim senatom star znanec sodišča, nepoboljšljivi slepar 31 letni Vinko Potočnik iz Radvanja. Bil je že neštetokrat obsojen, pa ga vse to ni izpametovalo. Dasi ga ljudje dobro poznajo, pa vedno znova najde žrtve, katere olajša za lepe denarje. Tako se je sedaj zagovarjal zaradi sleparije na škodo posestnika Franca Rota iz Radvanja, katerega je pregovoril, da mu je dal 1200 din, češ, da mora plačati dve klaftri drv, katere je že kupil ter mu ta denar manjka. Obljubil je Rotu za ta znesek drva, katerih pa oškodovani ni videl. Potočnik je bil obsojen na 1 leto strogega zapora ter 3 leta izgube častnih pravic.

m **Trgovska nadaljevalna šola v Mariboru** vpisuje vajenke in vajence trgovskih podjetij v vse razrede v nedeljo, 15. t. m., od 10. do 12., in sicer v upraviteljevi pisarni, Zrinjskega trg 1, pritličje. K vpisovanju naj prinese vsakdo razen zadnjega šolskega spričevala in rojstnega lista neobhodno tudi potrdilo šolskega odbora Združenja trgovcev za mesto Maribor o plačani šolnini in dve izpolnjeni rodovnici, ki jih dobi istotam. Vsi izpiti se pričnо v ponedeljek, 16. t. m., ob 15. uri.

m **Fantovski odsek Maribor I** je v torek zvečer na VII. rednem občnem zboru polagal račune o svojem delu. Iz podanih poročil je razvidno, da se je odsek v minulem letu krepko razmahnil in zajel v svoje vrste številno delavsko in obrtno mladino. Delo je bilo vsestransko in zelo intenzivno na vseh področjih, zlasti lepo sliko dela pa kaže poročilo o prosveti. Odsek je imel namreč v tekočem letu 59 predavanj, na katerih je bilo skoraj 1500 poslušalcev. Tudi na telovadnem področju so zabeleženi lepi uspehi. V novi odbor so izvoljeni: predsednik Tit Doberšek, podpredsednik Drago Ferš, tajnik Tone Benedičič, blagajnik Drago Gutsmandl, načelnik Zdravko Vidmar, odbornik za mladce Joco Benedičič, gospodar Šlik Oto.

m **Prevzem kavarne Astorije.** V noči od torka na sredo, točno o polnoči, je prevzel novi lastnik kavarne Astorije g. Petan ta obrat. Kavarna je začasno zaprta, ker jo bo lastnik čisto prenovil.

m **Prva nesreča** pri gradnji nove ceste Maribor—Fram je zadela 36 letnega delavca Martina Fureka, katerega je podsula zemlja. Tovariši so ga naglo odkopali, dobil pa je take poškodbe, da so ga morali zapeljati v mariborsko bolnišnico.

m **Slov. katol. starešinstvo** poziva člane, da se udeleže pogreba pokojnega dr. Alfonza Wankmüllerja danes popoldne ob 5. na Pobrežju.

m **Fantovski odsek II.** poziva svoje članstvo k pogrebu pokojnega člana dr. Alfonza Wankmüllerja danes popoldne ob 5. na Pobrežju.

m **V gospodinjsko šolo** šolskih sester v Mariboru bo vpisovanje dne 16 septembra, v šivalni tečaj in kuharske tečaje pa dne 14. in 15. septembra od 8. do 12. ure.

m **»Panonija«.** klub mariborskih katoliških akademikov, ima danes (četrtek) ob 18. v lokalu, Gledališka ulica 2, svoj redni občni zbor. Člani in novinci, udeležite se vsi!

m **Dvodnevni tečaj** za konserviranje sadja in zelenjave se vrši dne 20. in 21. septembra na Banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je brezplačen teoretičen in praktičen ter traja vsak dan od 8. do 12. ter od 14. do 18. ure. Za hrano in prenočišče skrbe tečajnice same. Udeležbo je treba prijaviti z dopisnico na ravnateljstvo šole.

m **Ljudski oder** ima drevi svoj redni sestanek ob 8. na odru. Udeležba in točnost obvezna. Sprejemajo se novi člani in članice.

m **Člani SSK Maratona** se zberemo ob pol petih pri mrtvašnici na Pobrežju za obvezno udeležbo pri pogrebu svojega častnega predsednika gosp. dr. A. Wankmüllerja. — Predsednik.

Osuševanje Cerkniškega jezera

»Osuševanje Cerkniškega jezera« je naslov članka z dne 30. avgusta letos, v katerem se podrobno navajajo dela za osuševanje v pridobitev več plodne zemlje, in se obenem navajajo tudi za to določeni stroški.

Popis in tudi gospodarski pomen tega zagonetnega dela je točen kakor tudi to, da se je vodno stanje v zadnjih letih, ko se je velika Karlovica nekoliko sčistila, na jezeru znižalo, niso se pa pri tem upoštevala dejstva, da so se obenem poplave v Planinski kotlini povečale.

Cerkniško jezero je kakor Planinska kotlina in Ljubljansko barje velik naravni recipient, čigar naloga je zadržati nalivne vode in jih počasi odvajati, ne da bi nastale večje poplave v eni ali drugi kotlini. To načelo narave je tudi vedno bilo načelo hidrotehnikov ter se tudi še danes upošteva.

Kar se Cerkniškega jezera samega tiče, je znano, da ima vidno samo en odtok, in sicer tistega proti Planini v južnem vzhodnem kotu pri mlinu g. Milavca. Poleg tega pa mora imeti veliko podzemsko nabiralno ploskev, ki sega pod Javornikom do Postojnske kotline. Ugotovilo se je namreč, kadar se je dobro napolnila cerkniška ravan, da se je pod mostom državne ceste v Marteni vasi pri Postojni pokazala voda, ki je pa po odtoku jezera takoj tudi izginila. Ugotovilo se je nadalje, da se je vodno stanje v Planini po delnem očiščenju Karlovice začelo počasi dvigati, in sicer tako, da je v zadnjih letih vodno stanje pri hatberskem mostu doseglo višino 2 m nad ondot vodečo cesto proti Rakeku. S to višino je nastopila voda do spodnje deželne ceste, ki vodi od Planine proti vasi Laze in tamkaj tudi preplavila ondotni most ter onemogočila za čas tega stanja sploh vsak promet.

Ta dejstva stoje. Če tudi v Postojnski kotlini ni bilo opaziti slabih posledic cerkniške poplave, se je pa pri sedanjih okoliščinah bati, da bi nadaljnje čiščenje Karlovice in drugih požiralnikov na Cerkniškem jezeru zlahka slabo vplivalo na Planinsko kotlino in tako ondi ne samo povečalo popalve, temveč spravilo v nevarnost Spodnjo Planino, koder danes voda že itak sega do ondotne vozne ceste. Ni torej izključeno, kar bi se z melioracijo v Cerknici pridobilo, da bi se v večji meri v Planini oškodovalo.

Ker je piscu teh vrstic znano to vodno razmerje iz dobe 80 let, ko je imel v Postojni hidrotehnično postajo, naj se mu oprosti to opozorilo.

Inž. F. Ž.

Ptuj

Mestno poglavarstvo v Ptuju razglaša: Ministrstvo za kmetijstvo priporoča vsem kmetovalcem, da zasejejo letošnjo jesen čim največ ozimne pšenice in ječmena. Mestno poglavarstvo apelira na prebivalstvo, da se v polni meri k temu odzove. Skrbeti je, da se polja primerno tudi pognojijo, in sicer ne s hlevskim gnojem, posebno ne s svežim, ampak z umetnimi gnojili in da se seme temeljito očisti in razkuži.

Oddelek kontrole mer pri okrajnem glavarstvu Maribor sporoča, da bo na osnovi določenega programa odobrenega po ministrstvu trgovine in industrije v Belgradu št. 856 z dne 27. februarja t. l. pregledovanje in žigosanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Ptuju v četrtem tromesečju po sledečem razporedu: 21., 22., 23. in 24. oktobra, 14. in 15. novembra ter 16. in 17. decembra t. l.

Prosvetno društvo Ptuj priredi v ponedeljek 16. t. m. ob 20 v novi dvorani v mestnem parku (stavba ob samostanu) zanimivo predavanje s spremljevanjem skioptičnih slik: **Naše izseljenstvo.** Predaval bo akademik F. G. Udeležite se! Pokažimo, da se še zanimamo za naše življenjsko izseljeniško vprašanje. Vabljeni vsi!

Angleško pristanišče Portsmouth po letalskem napadu

KULTURNI OBZORNIK

St. Bunc: Pregled slovnice sloven. knjižnega jezika

V založbi Jugoslovanske knjigarne je izšla zelo potrebna in praktična knjiga prof. Bunca: **Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika,** ki bo prišla prav tako dijakom, ki ponavljajo učno snov iz slovenske slovnice, kakor tudi vsem, ki hočejo v kratkem spoznati ustroj in sestavo in posebnosti domačega slovenskega jezika ter ga hočejo obvladati tudi v celoti v njegovi knjižni obliki in pismu. Kakor je Breznikov in Ramovšev Pravopis neobhodno potrebna knjiga na mizi vsakega pišočega človeka, tako bi moral tudi vsak izobraženec, ko je zapustil šolske klopi, imeti pri roki ta Bunčev repetitorij slovenske slovnice, v kateri bi se z lahkoto informiral o vseh jezikovnih vprašanjih in dvomih, ki mu jih prinaša življenje. Posebno pa bodo veseli tega priročnika tisti dijaki in privatniki ki naj bi kakor koli polagali izpit iz slovenščine, pa jim je pretežko vzdržati čist in jasen pregled obširne Breznikove slovnice, ki je doslej naš najboljši in edini učbenik slovenskega jezika. Vsem tem je prof. Bunc sestavil kratek **povzetek** rezultatov slovenskih slovničarjev, predvsem Breznika, Ramovša in slovenskih čitankarjev, ter jih podal v kratkih in preglednih izvlečkih in po praktično uveljavljeni metodi. To je vrednost tega **pregleda,** ki noče in ne more biti kakšno originalno delo, temveč je dobro in solidno podana **glavna snov,** ki jo mora slovenski izobraženec vedeti o **notranjem življenju slovenske besede, duhu slovenskega izražanja ter o bistvu slovenskega knjižnega jezika, kakor ga ustvarja novi pravopis.** Drugi narodi imajo polno takih pregledov, okrajšav in skratitev oficielnih šolskih slovnic (Poljaki jih lepo imenujejo »Skrót«), pri nas pa jo je sedaj podal v taki obliki prvi prof. Bunc ter tako popularizíral izven šole nauk o slovenščini, kakor je sedaj veljavno določen po Breznikovi Slovnici, Breznik-Ramovševem Pravopisu ter Bajc-Kolarič-Šolar-Rupelj-Sovretovih Čitankah (II. izdaja) ter tako ne prihaja v neskladje z današnjo šolo.

Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika obsega 152 strani ter obravnava naslednja poglavja: I. **Uvodno poglavje,** govori o postanku in razdelitvi jezikov v razne skupine, med katerimi so slovanski jeziki posebno upoštevani, slovenski pa podrobno s pogledom na narečja in njih posebnosti, ter razvoj slovenskega knjižnega jezika v to, kar je danes. Omenjene so slovenske slovnice ter predmet, kakor ga obravnavajo slovnice. **Drugo poglavje** govori o **glasoslovju,** o govorilnih organih in njihovih vlogah pri spremembi in sovpadanju raznih glasov. Imenuje razne glasovne pojave kakor zev, mehčanje, jotovanje, rotacija, premena — vse na podlagi fizioloških pojavov. Tu so tudi razloženi pojavi kakor so analogija, etimologija, vokalna redukcija, ki ima veliko vlogo v narečjih itd. **Tretje poglavje** poda analizo slovenskega **oblikoslovja,** fleksij posameznih besednih vrst: samostalnikov, pridevnikov, zaimkov, števnikov, glagolov itd itd. Zanimive so opazke pri rabi **predlogov,** kjer Bunc navaja nekaj praktičnih zgledov, kako se ne smejo rabiti (**vsled** vašega naročila itd.), poleg pa takoj pravilno rabo. (Mimogrede: Ali bi ne kazalo morda, da bi nekdo nekoč izdal brošurico takih zgledov iz vseh področij slovenskega jezika: na eni strani zgled napačne rabe, takoj na drugi pa pravilne: tako nekako, kakore se dela sedaj po časopisju, toda zbrano in izdano posebej.) **Četrto** poglavje govori o **besedovanju,** odkod se jemljó in kako se delajo v slovenskem duhu nove besede in sploh, kako se beseda širi in raste iz korena. Zanimivi so zgledi izposojenk iz drugih jezikov (tolovaj n. pr. iz madžarščine). **Peto poglavje** razpravlja **nauk o stavku,** rabi posameznih členov in njihovih vlogah. **Šesto poglavje** vsebuje glavna določila Breznik-Ramovšovega **Pravopisa, sedmo** opozarja na pravilno **izgovorjavo** slovenskega govornega jezika, ki naj bo v skladu s knjižnim, ne pa »kar po domače«, še posebej pa se ozre na izgovorjavo tujih imen in besed. Zadnje — **osmo poglavje** — pa govori o **stilistiki,** o jezikovnem slogu ter njega posebnostih, o poznavanju besednih figur, metafor in sploh umetniškega izražanja, kakor se kaže v slogu pišočega človeka.

V teh poglavjih je izčrpal v jasnem pregledu snov slovenske slovnice ter problematiko jezika in uporabil najnovejša dognanja. Za na konec pa je dodal nekaj vprašanj iz vseh poglavij, na podlagi katerih se lahko vsak sam prepriča, če si je osvojil v zadostni meri poznanje ustroja slovenskega jezika, še posebej pa knjižnega, kakor je danes ustavljen in uzakonjen. Zato pa odlično lahko služil dijakom pri ponavljanju šolske jezikovne tvarine, še bolj pa vsem, ki si hočejo v naglici in v kratkem pregledu osvežiti slovensko jezikovno izobrazbo, pa za študiranje Breznikove slovnice nimajo niti časa niti volje. Ti bodo Bunčevega Pregleda veseli, kakor so veseli literarnih pregledov (n. pr Pregelj-Tomšičevega) Tako vlogo ima namreč ta knjiga in tak pomen. Zato ga priporočamo še bolj izven-šolskim prijateljem slovenskega jezika in vsem pišočim ljudem, kakor pa šolarjem, ki bodo radi sami segali po njem iz lastne potrebe in nuje. (Cena 30 din, oz. 36 din vez.) td.

Ljubezen do domovine v luči krščanstva

Mariborska tiskarna sv. Cirila je izdala na 22 straneh lep članek pisatelja Terseglava Franceta pod naslovom Ljubezen do naroda v luči krščanstva. V tem članku izhaja publicist iz dejstva, da je papež Pij XII. imenoval za zaščitnika Italije dva italijanska svetnika sv. Frančiška Asiškega ter sv. Katarino Siensko. Iz tega sledi, da sv. Cerkev naravnost priznava in forsira domovinsko ljubezen, ter je torej v duhu vere, da ljubimo svojo domovino in gojimo domovinsko ljubezen. Nasproti temu postavi Terseglav tezo drugih kristjanov, ki ostro ločijo vse zemsko od nadzemskega, ter jim je ljubezen do zemskih stvari, med katere spada tudi domovina, če ne ovira, pa vsaj potiče »iz greha«. Zato pisec poseže v problem ljubezni do domovine prav k grehu prvotnih prastaršev, iz katerega izvira vse trpljenje, ki ga je prišel odrešit Kristus ter tako dogmatično in iz Kristusovih besed izvaja nujnost ljubezni do domovine in tvarne okolice. Med največjimi dobrinami, ki nas obdajajo, je gotovo narod kot celota in domovina. V človeka in zemljo je vtisnjena podoba božja Zato mora kristjan jemati za zgled domovinske ljubezni sv. Frančiška Asiškega, ki je ljubil svoj narod, svojo domovino, svoj materni jezik in pesnil v njej svoje himne. Bog ceni stvarstvo in ljubiti narod, nam je Bog sam naravnost zapovedal. Opredeliti narod, pravi Terseglav, je težko in je končno skrivnost, kot so skrivnost najvažnejše in najsvetejše stvari. On je hotel, da potičemo iz naroda, in izpolnjevanje božje volje ljubezen do lastne krvi, zemlje in jezika. Iz tega izvaja, da ni dober katoličan in ne dober sin Cerkve, kdor bi svoj narod in skrb zanj smatral za manj važne stvari. Narod zatajiti pa je naravnost greh, hud greh! Kakor je ena zmota, da iz same pobožnosti smatra kdo ljubezen do domovine za posvetno zadevo, manj važno in oviro na poti k popolnosti, tako pa je zmota liberalno načelo, da vera nima ničesar opraviti z zemskimi stvarmi, tudi z domovinsko ljubeznijo. Narodna zavest da je zadeva, ki jo gojiš lahko in še bolj tudi brez vere Temu nasproti dokazuje pisec, da je prav najgloblje naroden tisti človek ki ima največ vere, ki je najbolj veren, ker ve da s tako zavednostjo in ljubeznijo izpolnjuje voljo božjo. Od svojega naroda pa najprej odpadejo ljudje, ki odpadejo tudi od svoje in narodne vere Narod in vera je v medsebojni zvezi in se podpirata, ne pa izključujeta. Ta versko-narodni idealizem vzdržuje najvišjo domovinsko ljubezen in žrtev, in prav take ljubezni je treba malemu narodu, kakor smo Slovenci. In iz take vere bomo vzdrževali tudi ljubezen do drugih narodov na svetu ter hlepeli po Kristusovem bratstvu med ljudmi in narodi, kajti vsi smo sinovi enega Boga — Tako je Terseglav na par straneh rešil in opisal pogled na narodnost v svitu krščanstva ter potrdil trajno zvezo med vero in narodnostjo kot eminentno verski problem, pri tem pa poudaril posvetitev te zveze po sami Cerkvi in svetnikih. Brošura, ki je pripravna za predavanja po društvih in zasluži največjo popularnost, stane zato samo 2 din in jo posebno z ozirom na razmere sedanjega časa zelo priporočamo.

Rožni venec za ljudsko petje

Izšli so tako zaželjeni **napevi za vse tri dele rožnega venca. Veseli** in **častitljivi** del imata **nova napeva, žalostni** pa **starega** ljudskega, prečudno milega. Pri sinodi v Šent Vidu so žalostnega peli vsi navzočni duhovniki pri maši in profesor Šolar ga je gospodom takoj prvi dan moral natisniti tisoč izvodov, da ga bodo tudi doma po njih cerkvah ljudje peli. In ga marsikje že pojó — in je pobožnosti velika pomoč in spodbuda. — Želeli so pa gospodje še **veselega in častitljivega,** da bi tudi ta dva dela mogli peti sedaj v oktobru ali pozneje pri zornicah v **adventu,** kar bi pobožnost gotovo večalo, obisk pa kar verjetno množilo. Sedaj so izšli vsi trije. V nekaj cerkvah ali kapelah sta se tudi ta dva že pela in ljudje so se jima brž priučili.

Kako se pa rožni venec »poje« ali bolje: poje in moli? **Najprej zapojó skrivnost;** nato se moli **očenaš in deset zdravamarij (brez** običajnega pridevka); nazadnje: **čast bodi.** In zopet se zapoje nova skrivnost, potem pa očenaš in deset zdravamarij in čast bodi. — Zelo dobro je, da očenaš in zdravamarije pri eni skrivnosti »naprej« moli »moška« stran, pri drugi pa »ženska« stran, da tako vsi pridejo na vrsto. To da več razlike pa tudi več pazljivosti. — V Rimu rožni venec molijo samo na ta način. Tiste troje »uvodne« zdravamarije so v Rimu sploh neznane. Pa tudi »vere« pred rožnim vencem ne molijo. — S tako petim rožnim vencem se približamo Rimu in pristni obliki te, z odpustki tako obdarovane molitve. — Na listu je natisnjena tudi še po besedilu in napevu prelepa Slomškova pesem sv. Rešnjega Telesa na čast: **»Hvali svet Odrešenika«.** Kjer jo slišijo, jo ljudje z ognjem prepevajo. — Cena je zelo nizka: po 1.50 din so. Dobiš jih v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

*

Slovenski učitelj, št. 9. — Za štiridesetletnico Slomškove družbe (1900—1940) je izšla tudi nova številka družbenega glasila Slovenski učitelj (septembrska številka), katere uvodni članek je posvečen prav tej častitljivi in pomembni obletnici in jubileju. Kakor smo že pisali v listu in uvodniku, se je Slomškova družba ustanovila 10. septembra 1900 leta pod geslom: Veri, vzgoji, pouku ter je v zadnjih štiridesetih letih dosegla velike uspehe pri katoliški vzgoji narodnega naraščaja. Poseben jubilej pa obhaja tudi revija Slovenski učitelj, ki je v 40 letnikih prinesel na več kot 14.000 straneh nešteto člankov v zgoraj navedenem duhu ter je Družba izdala 9 mladinskih knjig, dve brošurici ter sedaj izdaja tudi najstarejši mladinski list Vrtec. Uvodni članek se spominja tega književnega dela Slomškove družbe, ki je pozitiven prinos k slovenski vzgojni literaturi in mladinskega skrbstva, ter moramo Slomškovi družbi tudi od te strani čestitati. Nadaljnji članki so posvečeni posameznim vzgojnim problemom. Tako piše dr. Vinko Brumen o Slomšku in sodobnem učitelju, kjer postavlja Slomška kot prvega in največjega pedagoga ter zgled današnji resnično »slovenski« šolski vzgoji. Članek se bo nadaljeval. Rudolf Pečjak končava svojo razpravo o »novem življenju in novi šoli«. Ivan Andoljšek analizira didaktični materializem ter ga označuje kot najhujšo bolezen našega šolstva ter imenuje pravega krivca krize današnje izobrazbe. Didaktični materializem brati iz renesanse in prosvetljene dobe ter se je pisec zato najprej ozrl na duh renesanse, od koder bo v poznejšem nadaljevanju izvajal svoje misli. Jože Kostanjevec nadaljuje s člankom »Don Boskova vzgojna metoda«, Etbin Bojc pa podaja nauk o duši s psihološkega stališča. To so razprave te številke. Pod vzglavjem Narodna kultura piše prof. E. Deisinger razpravo o psihi slovenskega naroda, Pavel Kveder pa govori o telesni vzgoji, mladini in šoli. V oddelku iz šolske zgodovine opisuje prof. Lojze Potočnik zgodovino ustanovitve meščanske šole v Kranju. Knjižne vesti obravnavajo praktične izkušnje z Bobičevo začetnico »Preljubo veselje« (Mihevčeva). Na platnicah je podano poročilo o Slomškovi družbi v Mariboru za leto 1939/40.

Uspeh umetniške razstave na velesejmu. — Odkupljenih je bilo **32 umetnin,** prodali pa so: Deržaj (Topoli ob Ljubljanici), Globočnik (Zadnji sneg), Jakac (Oblački, Kozolec, Na Savi), Jakopič (Sejalec, Topoli v soncu, Ob Gradašci), Koželj Makso (Mili vrh, Skuta s Kopišev, Kapelica z Žagano pečjo, Motiv z Velike planine), Pavlovec (Motiv iz Podkorena I in II ter iz Gameljnov), Slapernik (Poljske rože), Smrekar (Pozna jesen), B. Vavpotič (Iz Podkorena, Hiša iz Podkorena in Z Gorenjskega), I. Vavpotič (Iz Štepanje vasi, Gladiole), Dremelj (Profil I. Cankarja), T. Kos (Ljubkega »Pastirja« in žgani glini) ter F. Smerdu (Deklica z grozdjem). — Razstavljenih katalogov je bilo prodanih 2500, kar se ni zgodilo še nikdar. Vse to priča o uspehu razstave ter je dokaz, da je dosegla svoj namen.

Mule zapuščajo vojsko

Razorožitev francoske vojske se bliža koncu. Vojaki zapuščajo vojašnice in taborišča in se vračajo na svoje morda ohranjene, morda porušene domove. Mnogo žalostnih, pa tudi mnogo ljubkih zgodbic je povezanih s tem povratkom, za katere širše občinstvo navadno ne ve. Alpinski lovci, ki so ves čas vojne stražili visoke alpske vrhove, so dobili dovoljenje, da lahko odpeljejo tudi iz vojske odpuščene mule, ki so bile v začetku vojne rekvirirane in so dobro služile armadi. Vsak alpinski lovec kmečkega stanu je smel odpeljati žival, ki jo je imel med vojaško službo na skrbi. Zavezati so se morali le, da jih bodo dobro redili. Po treh mesecih morajo odplačati manjšo vsoto in mule bodo popolnoma njihova last. Vse francoske alpske steze med Nico in Annecyjem so polne mladih odpuščenih alpincev, ki gredo veselo domov, na povodcih pa vodijo mule z vžganimi vojnimi znaki na hrbtu.

Rojstni dan cigarete

Cigareta je že precej stara gospa. V teh dneh praznuje stoti rojstni dan. Prej so poznali le cigaro in pipo. Leta 1840. je neki mladi vojak, njegovo ime je ostalo nepoznano, na poti domov iz pohoda v Alžir za vlade Luiza Filipa vpeljal modo, zaviti narezan tobak v koruzni list in ga kaditi. To se je naučil od Arabcev. Ta način je kmalu postal moderen Vendar so si zvijali cigarete kadilci vedno sami in na način, ki se jim je zdel najprimernejši. V tovarnah so začeli izdelovati papir in vanj zamotavati tobak šele 20 let pozneje. Na trgu so se pojavile prve cigarete leta 1865. Šele po svetovni vojni so začele v večji meri kaditi tudi dame, bodisi da so s tem hotele zaglušiti samoto, bodisi, da so si hotele s tem pomiriti živce.

Ko je Krištof Kolumb odkril Ameriko, je odkril prav za prav tudi tobak. Ko ga je pot privedla na Kubo, je poslal nekaj ljudi v notranjščino, da bi raziskali otok. Po povratku so pripovedovali, da so videli divjake sprehajati se med njihovimi kočami, v rokah pa so držali neke čudne tleče palice, ki so jih zdaj pa zdaj vtaknili v usta in puhali v zrak oblake dima. Ko so vtaknili tlečo palico v usta, so vdihnili dim, nato pa ga zopet izdihnili. Kmalu je celo Kolumbovo spremstvo prevzelo to navado od Kubancev. Kadili so pozneje tudi doma, odkoder se je kajenje polagoma razširilo po vsem svetu. Tudi ime cigara je španskega porekla. Pride od španske besede »cigarar«, kar pomeni majhen zavitek. Na španskem so jih začeli izdelovati v tovarnah. Pri tem delu so bile zaposlene po večini ženske.

Nekadilcev je le malo. Zmagoviti pohod cigare, še bolj pa pozneje cigarete, ki je našla še več pristašev kot cigara, je bil neustavljiv. Bela cigareta je mnogim vzrok bolezni in nesreče, mnogim pa zopet velika tolažba v stiski in nesreči, pri črni kavi po dobrem kosilu pa je naravnost pravi užitek.

3000 metrov v 8:09

je pretekel švedski atlet Henry Kaelarne Johnsson v Stockholmu, s čemur je postavil bajni svetovni rekord, ki je precej boljši od onega, ki ga je bra- finski olimpijski zmagovalec. S tem rezultatom Švedi dosegli, da je po petnajstih letih zopet prišel ta svetovni rekord v švedsko posest.

ŠPORT

Kakšne rezultate so dosegli Švedi, Nemci in Finci v troboju?

Že včeraj smo v našem listu poročali o lahkoatletskem troboju, ki se je vršil preteklo soboto in nedeljo v Helsinkiju med Švedsko, Nemčijo in Finsko in katerega so izvojevali Švedi v svojo korist, medtem ko so Nemci zasedli drugo in Finci tretje mesto. Razlika med posameznimi narodi je bila prav majhna. Danes pa prinašamo še posamezne rezultate tega zanimivega tekmovanja, ki izgleda takole:

100 m: 1. Mellerowicz (N) 10.7 sek., 2. Strandberg (Š) 10.8, 3. Kronqvist (F) 10.9, 4. Nilsson (Š) 11.0, 5. Bönnecke (N) 11.0, 6. Vanne (F) 11.1 sek.

400 m: 1. Harbig (N) 47.9 sek., 2. Linnhoff (N) 48.4, 3. Stroskrubb (F) 49.1, 4. Tammisto (F) 49.1, 5. Ljunggren (Š) 49.8, 6. Eriksson (Š) 49.9 sek.

1500 m: 1. Jansson (Š) 3:52.4, 2. Andersson (Š) 3:53.4, 3. Sarkama (F) 3:54.8, 4. Kaindl (N) 3:57.8, 5. Pekuri (F) 3:58.6, 6. Giesen (N) 4:04.4.

5000 m: 1. G. Hägg (Š) 14:38.2, 2. Kälarne (Š) 14:38.4, 3. Eitel (N) 64:38.6, 4. Tuominen (F) 14:39.6, 5. Mäki (F) 14:47.2, 6. Eberlein (N) 14:47.6.

400 m zapreke: 1. Storskrubb (F) 53.2, 2. Larsson (Š) 53.9, 3. Virta (F) 54.3, 4. Oehman (Š) 55.2, 5. Brand (N) 55.3, 6. Mayr (N) 55.8 sek.

Skok v višino: 1. Nicklén (F) 1.96 m, 2. Oedmark (Š) 1.93 m, 3. Kalima (F) 1.90 m, 4. Duregaard (Š) 1.90 m, 5. Nacke (N) 1.85 m, 6. Schlegel (N) 1.85 m.

Skok v daljavo: 1. Glötzner (N) 7.37 m, 2. Haakansson (Š) 7.21 m, 3. Lindberg (F) 7.16 m, 4. Toivonen (F) 7.03 m, 5. Stenqvist (Š) 7 m, 6. König (N) 6.76 m.

Krogla: 1. Wöllke (N) 16.06 m, 2. Trippe (N) 16.03 m, 3. Bergh (Š) 14.97 m, 4. Baerlund (F) 14.67 m, 5. Lehtilä (F) 14.57 m, 6. Fernströn (Š) 14.47 m.

Kladivo: 1. Storch (N) 57.31 m, 2. Veirilä (F) 55.40 m, 3. Blask (N) 52.41 m, 4. Hannula (F) 50.98 metrov, 5. Tryvelli (Š) 49.63 m, 6. Backlund (Š) 48.60 m.

Štafeta 4×100 m: 1. Nemčija 41.8, 2. Švedska 42.2, 3. Finska 42.5 sek.

110 m zapreke: 1. Lidman (Š) 14.4, 2. Suvivuo (F) 14.9, 3. H. Nilsson (Š) 15.3, 4. Leitner (N) 15.4, 5. Jussila (F) 15.4, 6. Becker (N) 15.5.

Skok ob palici: 1. Lähdesmäki (F) 4.0, 2. Glössner (N) 4.0, 3. Reinikka (F) 3.90, 4. Gustavsson (Š) 3.90, 5. Wästberg (Š) 3.80, 6. Hauszwickel (N) 3.60.

800 m: 1. Harbig (N) 1:52.1, 2. L. Nilsson (Š) 1:54.1, 3. Brandscheit (N) 1:54.6, 4. Rainlauri (F) 1:55.4, 5. Jonsson (Š) 1:56.1, 6. Lehti (F) 1:58.1.

Disk: 1. Bergh (Š) 47.91, 2. Trippe (N) 47.45, 3. Wotapek (N) 47.25, 4. Hedvall (Š) 45.98, 5. Hänninen (F) 44.24, 6. Ryqvist (F) 44.06.

200 m: 1 .Mellerowicz (N) 21.8, 2. Strandberg (Š) 21.9, 3. Kronqvist (F) 22.1, 4. Scheuring (N) 22.1, 5. Tammisto (F) 22.3, 6. I. Nilsson (Š) 22.4.

10.000 m: 1. Hellström (Š) 30.41.2, 2. Syring (N) 30.41.4, 3. Tuominen (F) 30.43.2, 4. Heinström (F) 30.44.6, 5. Oestbrink (Š) 30.45.0, 6. Haushofer 30.53.0.

Troskok: 1. Rajasaari (F) 15.22, 2. Hallgren (Š) 15.10, 3. Norén (F) 15.02, 4. Andersson (Š) 14.47, 5. Mähnert (N) 14.35, 6. Gleim 13.93.

Kopje: 1. Järvinen (F) 73.79, 2. Nikkanen (F) 68.95, 3. Tegstedt (Š) 65.10, 4. Berg (N) 64.39, 5. Pettersson (Š) 62.62, 6. Lohse (N) 59.02.

3000 m zapreke: 1. L. Larsson (Š) 9.16.0, 2. Arvidsson (Š) 9.16.4, 3. Seidenschnur (N) 9.18.2, 4. Tuominen (F) 9.20.0, 5. Kaindl (N) 9.20.1, 6. Pekuri (F) 9.20.4.

4×400 m: 1. Nemčija (Ahrens, Wieland, Linnhoff, Harbig) 3.12.3, 2. Švedska 3.18.2, 3. Finska 3.19.2.

Končno stanje: 1. Švedska 147, 2. Nemčija 141, 3. Finska 134 točk.

Heuser je bil poražen

V Berlinu je bila borba med boksarjema poltežke kategorije Adolfom Heuserjem in Jeanom Kreitzem, ki ga je pozval na dvoboj za naslov nemškega prvaka v tej kategoriji. Novi prvak Nemčije je postal Kreitz, ki je k. o. potolkel v osmem kolu svojega nasprotnika Heusera. Borba je bila vseskozi napeta in zanimiva, tako da so gledalci v polni meri prišli na svoj račun.

Boksarski dvoboj med Nemčijo in Madžarsko je ostal neodločen

V Budimpešti sta se pomerili boksarski reprezentanci Nemčije in Madžarske, kateri izid pa je ostal neodločen, kajti rezultat se glasi 8:8. Madžari so se odlikovali v lažjih kategorijah, medtem ko so imeli Nemci premoč v težkih kategorijah.

Teniški prvak Amerike je postal Mac Neill

Tekmovanje za prvenstvo Zedinjenih držav Amerike je končano. Mac Neill je premagal Riggsa z rezultatom 4:6, 6:8, 6:3, 6:3 ter 7:5. V ženskem prvenstvu pa je premagala Alice Marble Heleno Jacobsovo z rezultatom 6:2 in 6:3.

Ballangrud ostane amater

Ivar Ballagrud, večkratni norveški svetovni prvak ter olimpijski zmagovalec v hitrostnem drsanju, je prejel te dni povabilo iz Čikaga, kjer naj bi tekmoval. Norvežan pa je zelo ugodno finančno ponudbo odklonil ter izjavil, da hoče tudi zanaprej ostati amater.

Športni drobiž

Evropski dirkači nočejo domov. Kakor poročajo ameriški listi, so vsi evropski dirkači, ki so sodelovali na dirki »Šest dni Luna Parka«, ostali v Ameriki. Oni se niso hoteli vrniti v Evropo ter rajši nastopajo po raznih mestih in deželah ter se na ta način preživljajo. Sedaj je mnogo dirkačev v Čile in Peruju, kjer že nastopajo. 12. septembra bodo na šestdnevni dirki v Santiagu de Čile sodelovali naslednji dirkači: Loatti, Di Pacco, Huertgen, Slaats, Deneef, Huys, F Wambst, Jacobsen in Christiansen. Po tej dirki pojdejo evropski dirkači še na druge turneje.

Španci hočejo dvigniti svojo lahko atletiko in so se zato obrnili na Italijane da jim posodijo kakega dobrega trenerja za lahko atletski šport. Njihovemu vabilu so se Italijani odzvali, toda niso zaenkrat še nominirali svojega učitelja, ki bo skrbel za napredek španskih atletov.

Nogometno tekmo Slovaška—Nemčija, ki bo 15. septembra v Bratislavi bo sodil italijanski sodnik Scarpi.

Velika borba na 100 m hrbtno, 400 m prosto in 200 m prsno se bo razvila v plavalnem dvoboju med Jugoslavijo in Madžarsko, ki bo te dni v Segedinu. Tako namreč pravijo Madžari sami, ki se nekako boje naših tekmovalcev v teh disciplinah. S to stvarjo se obširno bavijo madžarski listi, ki pravijo, da stoje madžarski plavalci pred veliko nalogo, kajti pred tremi ali štirimi leti ne bi imeli toliko skrbi s tem srečanjem, toda v zadnjem času so jugoslovanski plavači toliko napredovali, da so postali nevarni nasprotniki Madžarov.

Razpis

medklubske motocikliстične ocenjevalne vožnje dne 15. septembra 1940.

Motosekcija, pododbor Celje, Slovenskega avtomobilskega kluba - sekcije Ljubljana, priredi ocenjevalno vožnjo na progi Celje—Sv. Jurij—Šmarje—Rogatec—Majšperg—Ptuj—Maribor—Marenberg—Dravograd—Slovenj Gradec—Mislinje—Velenje—Šoštanj—Letuš—Braslovče—Polzela—Sveti Peter—Celje. — Start bo pred kolodvorom v Celju, in sicer ob 6 zjutraj. Cilj pred magistratom.

Razpis kategorij: Motocikli do 200 ccm 30 km, do 350 ccm 36 km, do 500 ccm 40 km, prikolice 40 km. — Vsakdo mora startati samo v ustrezajoči kategoriji.

Prijave: Za člane tukajšnjega pododbora motosekcije Avtokluba Ljubljana je 20 din, za nečlane 30 din. Zaključek prijav 13. septembra 1940. Prijave sprejema tajništvo v ekspoziturі Slovenskega avtomobilskega kluba v Celju, Slomškov trg št. 1, telefon 2-34, poštni predal 85.

Nagrajeni bodo v vsaki kategoriji prvi trije pri udeležbi najmanj štirih klasificiranih vozačev. V primeru manjše udeležbe pa ostane poslednji nenagrajen. Nagrade so praktične, pač pa vsak udeleženec prejme spominsko diplomo. — Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad bo isti dan v hotelu »Union« (vrt) ob 18.

Odmori: V Ptuju 30 min., v Mariboru 60 min. in v Šoštanju 30 min. Skupno znaša odmor 2 uri.

Tekmovanje se vrši ob vsakem vremenu.

Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri vodstvu tehnične komisije na dan prireditve.

Vsemogočni gospodar Japonske

Njegovo Veličanstvo Hirohito, »sin sonca«, cesar japonski, je v svetovni javnosti najmanj poznan med vsemi vladarji; njegova vedno zagonetna dežela je Evropejcu nakako tuja, po osebi svojega gospodarja pa je še nerazumljivejša in skrivnostnejša kot je že itak po svojih navadah in nazorih. Zlasti dve stvari sta temu vzrok: velika cesarjeva odmaknjenost od vsakdanjega življenja in božanski ugled, ki ga po japonskem izročilu in varstvu uživa.

Štiridesetleten, majhen in vitek vladar — le poldrug meter visok — živi pravo puščavniško življenje. V glavnem mestu Tokiju, Newyorku Daljnega vzhoda, leži sredi šumnega, vrvečega mestnega središča otok molka in skrivnosti: cesarska palača. Obdaja jo voda, veliki vrtovi, igrišče ze golf. Pred vrati cesarskega dvora se potniki globoko priklanjajo, vozniki tramvajev in šoferji se za minuto ustavijo. V tej palači živi Hirohito tiho, v pajčolan molka zavit. Le poleti jo zapusti, ali kadar gre na vojaške parade. Evropsko pripravljeno kosilo zauživa sam ali v družbi cesarice. Vstaja vsako jutro ob šestih, se sam oblači, se pojavi v evropski obleki pri zajtrku, čita časopise, posluša radio, se posvetuje s svojim ministrskim predsednikom, načelnikom generalnega štaba in s predsednikom tajnega sveta, pol ure dnevno igra golf, večere prebije sam pri svoji najljubši zaposlitvi, bioloških študijah. Le pri največjih dvornih svečanostih se za minuto prikaže med gosti, da sprejme njihove pozdrave, in zopet premine.

Bog, svečenik, cesar

Drugi vzrok, zaradi katerega se nabira okrog njega pajčolan skrivnosti, je božanski ugled in češčenje, ki ga uživa kot cesar in kot »Tenno«, najvišji svečenik v deželi. Dedič 2500 let stare dinastije, katere praoče je sin sonca, torej »božji sin«, je cesar za vsakega Japonca, tudi za v Evropi vzgojenega razumnika, bog, ki je kot tak vsemogočen, vseveden in nezmotljiv. Japonski kazenski zakonik je edini pravni red na svetu, v katerem sta zločina bogokletja in žalitve veličanstva istovetna.

Japonec govori čim manj o svojem cesarju, vzvišenem nad vsako kritiko, ki ima neko skrivnostno moč nad svojimi podaniki danes prav tako kot njegovi predniki pred 2500 leti. Če mikado, kot se je v zadnjih letih večkrat zgodilo, izgovori besedo nezaupanja v kako politično stranko ali skupino častnikov ali kako tajno društvo, potem gredo grajani samo po sebi umevno takoj v prostovoljno smrt, izvrše harakiri. S cesarjevim nezaupanjem je njihovo življenje izgubilo vsakršen pomen...

Ena cesarjeva beseda bi zadoščala, da bi n. pr. Japonci takoj šli na bojni pohod na Kitajsko, da bi z mornarico napadli ameriško obalo, ali da bi opustili obisk Kitajske. Zgodovina Meija in Mišuita, obeh velikih cesarjev prejšnjega stoletja, pozna take primere: ta cesarja nista zapovedala samo gradnjo železnic in velikih parnikov, ampak sta zahtevala, naj Japonci nosijo evropsko obleko, naj pošiljajo svoje sinove v evropska vseučilišča, celo to sta zahtevala, naj jedo meso, kar je bilo do takrat strogo prepovedano in kaznivo. Cesar je hotel in podložniki so ubogali...

Mikado, cesar, svečenik in bog je skrivnosten, človeško oko ga ne sme gledati, človeški roki je prepovedano, dotakniti se ga. Služabniki, ki so desetletja stregli pri cesarjevi mizi, pripovedujejo, da ne vedo, kakšen je, ker v njegovi navzočnosti takoj pobesijo oči. Če se je cesar bolan in mora priti telesni zdravnik k njemu, mora gledati nove svilene nogavice, kadar preizkuša, kako mu bije žila. Te nogavice takoj sežgo, da se jih ne bi dotaknil cesar potem, ko jih je gledalo nebogljeno človeško bitje.

»Zidovi molka« tudi okrog prestolonaslednika

Hirohito ima tri hčerke; zgodaj zjutraj ga smejo enkrat na dan pozdraviti s poklonom, poljubov in stiskanja rok na dvoru ne poznajo. Ima tudi sina, sedem let starega prestolonaslednika Akihita. Za poznejše važne naloge ga vzgajajo na poseben način. Živi popolnoma sam. Ne hodi v šolo, ampak pride šola k njemu. Ko je bil tri leta star, so ga ločili od staršev in od takrat živi v posebnem paviljonu na dvoru pod stalnim nadzorstvom 4 učiteljev, 2 vzgojiteljic, 3 zdravnikov in 60 policajev. Ne oče ne mati ne prihajata v to hišo. Od šestega rojstnega dneva so to vzgojo malo omilili: zvečer lahko pride k njemu osem mladeničev njegove starosti, princev in sinov velikih dostojanstvenikov, ki se smejo z njim za kratek čas poigrati. Enkrat so ga na očetovo željo peljali v zoološki vrt. Mali princ se je zelo začudil, ko je videl prvikrat živa bitja, ki se niso poklonila pred njim. Letos pa že nekaj mesecev hodi v šolo... Zanj so postavili posebno popolno šolo s telovadnico in knjižnico blizu kraljeve palače. Tam ga poučujejo skupno z osmimi tovariši, tako da preživi vsaj nekaj časa v družbi z enako starimi fanti. Očeta in matere pa še vendar ni smel videti...

Tako se mora mali puščavnik na prestolu pripravljati za poklic. Evropejec se ne bi mogel privaditi na tako življenje. Začudeno maja z glavo, če dobi vpogled v življenje.

Toda ta samotar je neomejeni, božansko vsemogočni gospodar 110 milijonov ljudi in njegov sinček mu bo sledil z isto močjo in ugledom. Za Japonce je bog na zemlji, čigar beseda lahko svet v prah spremeni; za nas nepoznani mož, še njegovo sliko težko vidiš, zagonetna, nerazumljiva, večna Sfinga ob krmilu svetovne zgodovine.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Ker je loterijski načrt preteklega 40. kola s svojimi zanimivimi spremembami naletel na veliko odobravanje pri kupcih srečk, tako da so bile vse srečke, ki so jih vzeli pooblaščeni prodajalci in njihovi podprodajalci, skoraj vse razprodane, je Državna razredna loterija isti načrt pridržala v veljavi tudi za prihodnje 41. kolo srečk.

Srečke I. razreda 41. kola so izgotovljene in bodo prišle v prodajo 12. septembra t. l. v 100.000 celih srečk, ki bodo žrebane takole:

I. razred: 11. oktobra 1940
II. razred: 12. novembra 1940
III. razred: 13. decembra 1940
IV. razred: 13. januarja 1941
V. razred: od 8. febr. do vključno 6. marca 1941

Cena srečk za vsak razred je naslednja: cela din 200·—, polovična din 100·— in četrtinka din 50·—.

Skupna vrednost dobitkov v 41. kolu znaša

din 65,000.000·—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: 1 za 2,000.000; 1 za 1,000.000; 3 po 500.000 in 2 po 300.000 din.

Poleg teh premij so še naslednji večji dobitki: 7 po 200.000; 16 po 100.000; 17 po 80.000; 17 po 60.000; 19 po 50.000; 17 po 40.000 kakor tudi veliko število drugih večjih dobitkov.

Z možnim združenjem premij in dobitkov se v najsrečnejšem primeru v V. razredu na eno srečko lahko dobi

din 3,200.000·—

Za izplačilo dobitkov jamči država Kraljevine Jugoslavije.

Srečke se dobijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih podprodajalcih, ki so domala v vseh večjih mestih.

Natančnejša navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili dobite na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Italijanski načrti z Albanijo

Pariški »Der Neue Tag« z dne 2. septembra prinaša članek pod tem naslovom, iz katerega povzemamo sledeče misli.

Svoječasna zasedba Albanije od strani Italije je bila od nasprotne strani gledana kot izključno vojaška poteza. Takrat in še pozneje so videli v njej začetek velike politične, diplomatske in če se ne bi dalo izogniti tudi vojaške ofenzive proti balkanskim državam. Zadnji cilj tega koraka bi bilo popolno zavzetje Balkana. Po poldrugem letu italijanskega ustvarjanja v Albaniji so lahko razni vsevedeži spoznali, da ima Italija popolnoma druge cilje z Albanijo, kakor jih prikazuje sovražna propaganda.

Ravno pred kratkim so bile razblinjene vse domneve o italijanskem »skoku preko Adrije« z italijanske in albanske strani, ko so sprožili javno debato o uresničitvi neposredne železniške zveze med Italijo in Bosporjem. Kot je znano, Italija nima nobene ugodne suhozemne poti na jugovzhodni del Balkanskega polotoka do anatolske proge in preko njenega, pred kratkim dovršenega podaljšanja — Bagdadske železnice do Perzijskega zaliva s Prednjim Vzhodom. Železniška pot iz Milana n. pr. vodi sedaj preko Benetk in Trsta, odtod pa po Jugoslaviji skozi Ljubljano, Zagreb po oni veliki poti, ki vozi naravnost skozi Jugoslavijo v Bolgarijo v Carigrad in Bospor.

Tudi po morju nima Italija ugodne poti do teh važnih vrat med Vzhodom in Zahodom. Načrt nove »transbalkanske proge« naj bi skrajšal suhozemne in morske ovinke na poti iz Rima proti Carigradu. Po novih načrtih bi bila nova železniška zveza nadaljevanje proge Rim—Brindisi, preko morja pa bi šla proga od albanskega pristanišča Valone. Tu je razdalja med Italijo in Albanijo najmanjša (110 km). Od Valone bi zgradili novo progo preko Albanije do Florine v Grčiji. Ta proga bi merila 160 km. Za zvezo Florine z glavno progo proti Solunu je potrebna zopet 100 km dolga železnica, tako da bi v celem zadostovalo 260 km nove proge za direktno železniško zvezo med Rimom in Bosporjem.

Že pri površnem pregledu tega načrta se da spoznati velik pomen Albanije v okviru teh italijanskih prometnih načrtov. Albanijo bo mogoče vključiti v opisan načrt le, ko bo Albanija sama imela lastno železniško omrežje. Doslej Albanija železniških poti nima. Italijanska uprava že dalj časa po novem redu v deželi pripravlja načrte za progo, ki bi vodila od Drača ob albanski obali do Valone. Izbruh vojne je prekinil izpolnitev teh načrtov, pozabljeni pa niso. Nove napovedi nam to potrjujejo. Največ koristi bo imela od tega Valona, ki bo verjetno postala eno najvažnejših trgovskih središč na Balkanu. Že v zadnjih letih je pomen tega pristanišča izredno poskočil. Valona je zadnja postaja na poti od nahajališč surovega olja. Zaradi tesnega gospodarskega sodelovanja med Italijo in Albanijo je bila Italija že pred sedanjim stanjem v največji meri udeležena pri iskanju zemeljskih zakladov na tem prostoru. Od leta 1925, ko so bila vrtanja najuspešnejša, je pridobivanje surovega olja stalno naraščalo.

Nič mnogo bolje kot z železniškim omrežjem ni z modernim albanskim cestnim omrežjem. Italija je sedaj začela z gradnjo novih cest in mostov. Rimski uradni list je baš te dni objavil, da je za izredna javna dela v Albaniji določenih 580 milijonov lir. Taki so torej po omenjenem članku italijanski načrti z Albanijo.

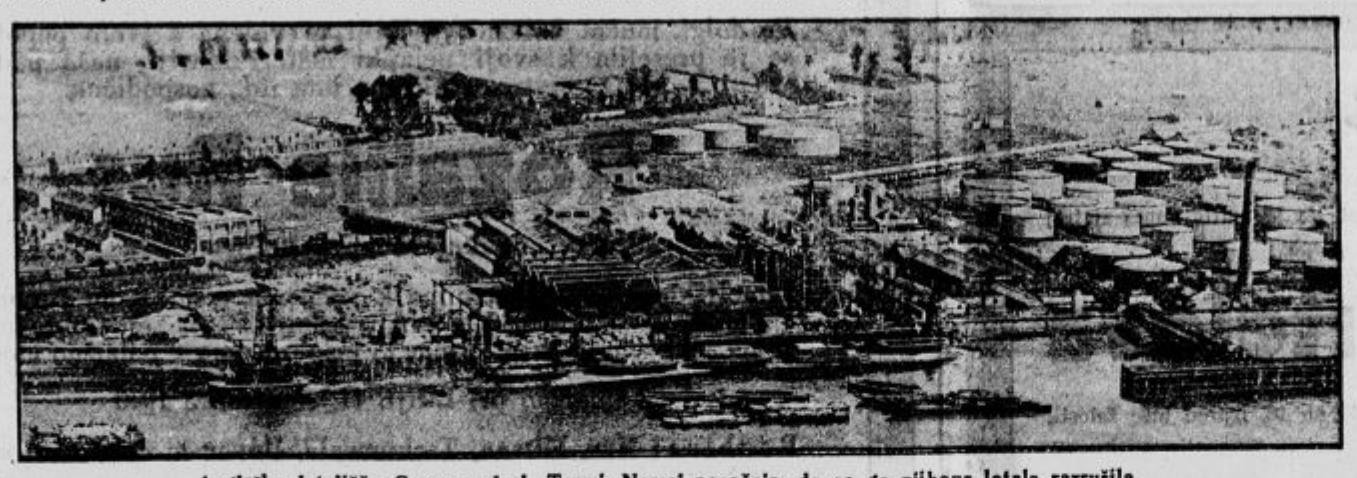

Angleško letališče Gravasend ob Temzi. Nemci poročajo, da so ga njihova letala razrušila.

Prešite odeje od vate in puha

dajte obnoviti čez poletje. V poletnem času napravim takoj in po znižanih cenah. — **Sever, Marijin trg 2**

Alphonse Daudet: 38

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Končno zagleda nad sabo zvonik, ki se dviga nad kupom streh in zelenja. Naprej, še zadnji napor! Do tja mora priti. Toda moči mu pojemajo.

Oslabel je, dvignil se je in spet padel, — skozi trepetajoče veke je zagledal tik pred sabo majhno, s trto in modro-vijoličastimi rožami obraščeno hišico, — rožni grmi so se dvigali in jo pokrivali prav do strehe golobnjaka in stolpiča iz novih rdečih opek. Nad vrati, v plahutajoči senci razcvetelega španskega bezga je bilo z zlatimi črkami napisano: **Parva domus, magna quies.**

Oh! Kako lepa in tiha je ta hišica, kopajoča se v rumenkasti svetlobi! Vse je še zaprto; vendar pa ne spijo, kojti svež in vesel ženski glas zapoje:

Čeveljčke imam rdeče,
draga moja, srček moj!

Joj, ta glas! Pa pesem!... Jakec misli, da sanja. Dve oknici zaloputata na zidu in prikaže se ženska v belem jutranjem oblačilu, z v klobčič zvitimi lasmi in krmežljavim, prebujajočim se pogledom.

Čeveljčke imam rdeče,
Ljubica, Bog s teboj!

Mamica!... Mamica!... Kliče Jakec s slabotnim glasom.

Ženska preneha in obstane, išče za trenutek, kajti vzhajajoče sonce jo slepi, nato nenadoma zapazi to bledo, blatno, raztrgano in pojemajoče bitje.

Silno zakriči: »Jakec!...«

V trenutku je pri njem in stiska na vroče materino srce napol mrtvega, od strahu, groze in strašne noči otrplega otroka.

VIII.

Parva domus, magna quies.

»Ne, ne, moj Jakec, otrok moj, ne boš se več vrnil v to prokleto gimnazijo... Tepsti mojega otroka, mojega otroka so se drznili tepsti... Čisto prav je, da si ušel. Ta podli mulat je položil roko na tebe. Pozabil je, da bi z ozirom na svoje poreklo, ne glede na barvo kože imel ti pravico, da ga tepeš. Treba bi mu bilo reči: »Mama je imela mulata za služabnika.« No, nikar me tako žalostno ne glej. Pravim ti, da se ne vrneš več! Sploh hočem, da ostaneš vedno pri meni. Uredila ti bom ljubko majhno sobico. Videl boš, kako lepo je na deželi. Živali imamo: piške, zajce, kozo in osla. Ta hiša je prava Noetova barka. No, zdaj sem se spomnila, da svojim piškam še nisem dala jesti... Tvoj prihod me je tako zmešal... Joj, ko sem te zagledala tam dol na cesti v takem stanju...' Tako! Zaspi, odpočij se še nekoliko! Za kosilo te zbudim. Toda prej popij še nekoliko mrzle juhe. Saj veš, kaj je dejal gospod Rivals: samo spanje in jed te bosta popravila... Je dobra, kaj ne? Mati Archambauld jo je skuhala. Revček moj! Če pomislim na to, da sem spala, ko si ti sam hodil po cestah! Strašno... Ali čuješ, ko me putke kličejo? Že grem... Lepo zaspi!«

Odšla je po prstih, živahna in srečna. Še vedno je bila šarmantna, čeprav malo zagorela od svežega zraka in preveč po kmečko je bila oblečena; na sebi je imela polno črnega žameta na sivem platnu in velik italijanski slamnik, ki ga je krasilo viseče cvetje. Otročja je bila kot še nikoli; igrala se je na deželi.

Jakec ni mogel spati. Nekaj ur počitka po svojem prihodu, kopanje, juha matere Archambauld in predvsem pa čudovita prožnost mladosti in gibčna odporna sila so doprinesle, da je obnemoglost ponehala. Glenal je okrog sebe in užival udobnost tihega prostora.

To ni bilo več tisto oblazinjeno, mehko in zadušljivo razkošje bulvarja Haussmann. Soba, v kateri se je nahajal, je bila velika, okrašena s svetlimi perzijskimi zavesami in preprogami. pohištvo je bilo v slogu Ludovika XVI., belo sivo in prav nič pozlačeno. Zunaj je mirovalo podeželje, veje so tolkle po šipah, ne streh: so grulili golobi in z dvorišča se je slišal »pit, pit« njegove matere, pomešan z raznim čivkanjem, kokotanjem, kakršno se sliši okrog prgišča ovsa.

Jakec je užival v tem lahnem, domačem trušču, osamljenem v obkrožajoči ga tišini. Spočit je bil in srečen. Samo ena stvar ga je vznemirjala: pred njim ob vznožju postelje je visela d'Argentonova slika; bil je v domišljaji, gospodovalni pozi, roke je držal na napol odprti knjigi, gledal je strogo in bledo.

Otrok je premišljeval: »Kje je? Kje stanuje?... Kako to, da ga nisem videl?« Pogled s slike, ki ga je zasledoval kot bi ga hotel nekaj vprašati ali mu očitati, mu je presedal, zato je vstal in odšel k materi.

Ta je imela opravka s svojimi živalmi. Krmila jih je nerodno elegantno, z rokavicami do komolcev, mezinec je držala kvišku in obleko je ob strani držala dvignjeno, da se je videlo rožasto spodnje krilo in čeveljčki z visokimi petami. Mati Archambauld se je smejala njeni nerodnosti; tudi ona je bila zaposlena pri zajčjih uticah. Ta mati Archambauld je bila žena nekega gozdnega čuvaja in je hodila gospodinjiti in kuhati na Jelšovje, tako se je namreč imenovala hiša, kjer je stanovala Jakčeva mati, in sicer zaradi nekaj majhnih jelš, ki so stale na robu vrta.

»Jezus, kako je ljubek vaš fantek!«... je navdušeno vzkliknila kmetica, ko se je Jakec prikazal na dvorišču.

»Kajne, mati Archambauld? Saj sem vam rekla.«

»Toda za vraga! Bolj so podobni mamici, kot papanu, kar je res je res... Dober dan, dragec! Ali naj vas objamem?«

Črnooka divjakinja je podrgnila po otrokovem licu svojo staro kožo, ki je dišala po zajcih in zelju. Ob besedi »papa« je Jakec dvignil glavo.

»No, dobro, ker ne moreš spati, pa si oglejva hišo...« je dejala mati, ki se je silno hitro naveličala kakršnegakoli dela.

Spustila je rob obleke in odšla otroku razkazovat ta nenavaden dom, postavljen za streljaj daleč iz vasi in predstavljajoč uresničenje sanj vseh pesnikov po udobnosti v samoti; le da si te sanje uresničijo potem po večini kaki trgovci.

Glavno stanovanjsko poslopje je tvoril star lovski paviljon, ki je nekoč pripadal enemu izmed velikih gradov Ludovika XV., kakršnih je mnogo v tej okolici; toda ko so se posamezna posestva razdelila in osamosvojila, je tudi ta vrgel raz sebe gosposke okove. Iz starih kamnov se je dvigal nov stolpič z golobnjakom in vetrnico, tako da je hiša bila videti kot kakšna prezidana graščina. Obiskala sta tudi konjušnico, lope in sadovnjak, ogromen sadovnjak, ki se je odpiral proti gozdu de Senart. Nazadnje sta šla na stolp. Vijugasto stopnišče, ki so ga razsvetljevale z barvastim steklom okrašene line, je vodilo do velikega okroglega prostora s štirimi gotskimi okni in z okroglim divanom iz alžirskega sukna. Nekaj umetniških redkosti je bilo tu zbranih: stare hrastove skrinje, beneško ogledalo, stare tapete in visoka stolica iz izrezljanega lesa iz časa Henrika II. je bila postavljena kot stol pred ogromno delovno mizo, obloženo s papirjem.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Manufakturist

pošten, želi namestitve takoj. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmožen s prakso« št. 13661. (a

Dve gospodični

iščeta službo - za vsako delo. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1066.

Vajenci

17 letni fant

se želi izučiti ključavničarske ali mehaniške obrti. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 13470.

Učenec

želi premeniti oziroma nadaljevati učno dobo v dobro vpeljani trgovini z mešanim blagom na deželi. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Marljiv in pošten« št. 13676. (v

Službo dobe

Frizersko

vajenko-praktikantko takoj sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13670. (v

Kleparskega pomočnika

dobrega, že izvežbanega, takoj sprejme za daljši čas Kajtna Martin, splošno kleparstvo in vodoinstalater, Litija. (b

Kuharico

starejšo, za župnišče — iščem. Nastop s 1. okt. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Gorenjsko« št. 13640. (b

Kuharico

starejšo, samostojno, z večletnimi spričevali — sprejmem s 1. oktobrom v večjo trgovsko hišo na deželi. Navesti dosedanje službe. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobra moč« št. 13652. (b

Čevljarskega pomočnika

takoj sprejmem. Omejec, št. Vid nad Ljubljano.

Več krojašk. pomočnikov

za stalno sprejmem — Gorenjska oblačilnica v Kranju. (b

Mizarskega pomočnika

sprejmem. Mizarstvo Živalič, Guncelj, št. Vid nad Ljubljano. (b

Delavko

za kemični laboratorij, z dobrimi spričevali, sprejmemo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13685.

Manufakturista

sprejmem v večjo trgovino na deželo. Ponudbe v upravo »Slovnca« pod »Izložbeni aranžer« 13651

Kupimo

Brzojavne drogove

borove, kupujemo vagonske količine. Hojnik Josip, Celje. (k

INDUSTRIJSKO PODJETJE

išče dobrega vrtnarja za zelenjavo, cvetje in sadno drevje.

Ponudbe z zahtevami je poslati na „Publicitas," poštni predal 60 pod štev. 18311.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana

Wolfova ulica št. 3

Prodamo

50 različnih modelov dvokolesa

SI LAHKO BREZOBVEZNO OGLEDATE PRI

IGN. VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Kislo zelje

novo, prvovrstno v sodčkih, dobavlja po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47. Tel. 25-91. (l

Železen štedilnik

dobro ohranjen, naprodaj. Predovičeva ulica 12.

Kislo zelje!

Prvovrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste. Telefon št. 34-02.

Šolske torbice

kovčege in nahrbtnike ter stalno zalogo vseh vrst usnja — nudi po nizkih cenah

Franc Erjavec

Ljubljana, Stari trg 18

Auto-motor

Tovorni avto in »DKW«

avto v dobrem stanju, za zelo nizko ceno naprodaj. Cizerl, Beethovnova ul. št. 14, II. nadstropje. (f

Razno

Foto-amaterjem

razvija, kopira in povečava

Foto-atelje Mancini

Ljubljana Vič.

Objave

Izjava!

Podpisana preklicujem in obžalujem vse zlobne in neresnične besede, s katerimi sem kritizirala red na drž. meščanski šoli in poslovanje upravnega odbora drž. meščanske šole v Novem mestu. Vodstvu šole in upravnemu odboru se zahvaljujem, da nista vložila proti meni tožbe. - V Novem mestu, dne 10. septembra 1940. — Melanšek Rozalija.

Posestva

Šeststanovanjska hiša

z vrtom naprodaj. Medica Matej, Pušnikova 7, Studenci, Maribor. (p

Tri parcele

v bližini Celovške ceste, takoj prodam. Miškec — Jernejeva 22, Ljubljana 7.

Kdo proda hišo z gostilno

z ali brez inventarja na deželi, najraje na Gorenjskem ali pa Notranjskem. Prevzamem tudi prevžitkarje. Plačam z gotovino. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kupec z Vrhnike« št. 13629. (p

Stanovanja

Dvosobno stanovanje

takoj oddam. Ižanska 46, Jos. Dolinšek. (č

Vnajem

IŠČEJO:

Prostor za avtodelavnico

iščem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Takoj« št. 13692.

ODDAJO:

Pekarno

oddam v najem v Št. Vidu 69 nad Ljubljano. (n

Pisarniški prostori

obstoječi iz dveh sob in pritiklin — poleg sodišča oddam v najem s 1. okt. 1940. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13694.

SOBE

Prazno sobo

svetlo, parketirano, s centralno kurjavo, oddam boljši osebi za takoj ali prvega. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13649.

Dijaki

Dijaki

naročite svoj list »Naša Zvzda«!

✚

Odbor Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva naznanja tužno vest, da je umrl naš zvesti tovariš, gospod

dr. Alfonz Wankmüller

mestni višji zdravnik v Mariboru

Pogreb bo dne 12. septembra 1940 ob 5 popoldne na frančiškansko pokopališče na Pobrežju.

Ohranimo ga v trajnem spominu!

V Ljubljani, dne 11. septembra 1940.

✚

Umrl je naš dober tovariš, dolgoletni šef-zdravnik, gospod

dr. Alfonz Wankmüller

Njegovi duši večni mir in pokoj, spomin na njega naj nas pa bodri k požrtvovalnemu delu za bližnjega.

V Mariboru, dne 11. septembra 1940.

Uprava prostovoljne gasilske čete Maribor.

Brez posebnega obvestila

✚

V boguvdani žalosti naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrl dne 10. septembra 1940 ob 5 popoldne naš dobri mož in skrbni oče, gospod

dr. Alfonz Wankmüller

mestni sanitetni svetnik

Pogreb bo v četrtek 12. t. m. ob 5 pop. na frančiškansko pokopališče na Pobrežju. — Sv. maše bodo: v frančiškanski cerkvi v petek 13. t. m. ob 8, v Kamnici v ponedeljek 16. t. m. ob 7. Hvaležni njegovemu dobrotnemu srcu se ga spominjamo v molitvah; prosimo tihega sožalja; namesto vencev darujte v dobrodelne namene.

Maribor, Innsbruck, Ptuj, dne 11. septembra 1940.

Frida Wankmüller roj. Köchler, žena; Trauda, Friderik, Alfonz, Kristina, otroci; Albin in Genovefa Wankmüller, starša; Valter, brat in ostalo sorodstvo

---

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše ljubljene sestre, svakinje in tete, gospe

Amalije Gorn

roj. Punčuh

učiteljice v pok.

se najtopleje zahvaljujemo.

Dolenji Logatec, dne 9. septembra 1940.

Rodbine: Punčuh, Winkler

Pogrebni zavod Gajšek Ivan, Ljubljana

Brez posebnega obvestila

Vsem prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je umrla danes zjutraj na svojem vinogradnem posestvu v Krčevini pri Ptuju gospa

Alojzija dr. Jurtelova

Pogreb bo v Ptuju v petek, dne 13. septembra 1940 ob 16, izpred hiše žalosti, Kremteljeva ulica 2 na mestno pokopališče.

V Ptuju, dne 11. septembra 1940.

Kuratorij

✚

Po dolgi, mučni bolezni, večkrat previdena s sveto popotnico, se je preselila k svoji nebeški materi Mariji, naša nad vse draga sestra, svakinja, teta itd., gospodična

Rozalija Rus

upokojena upraviteljica

Zemeljske ostanke spremimo k večnemu počitku na župno pokopališče v Šmartnem pri Litiji v četrtek, 12. septembra ob 16. Vsem znancem in prijateljem jo priporočamo v pobožno molitev.

Šmartno pri Litiji, 11. septembra 1940

Rodbine: **Rus, Missan, Tschurwald, Ilovar** in ostalo sorodstvo

---

✚

Vsemogočni Bog je danes po težkem trpljenju in po večkratnih sv. tolažilih za umirajoče, v njeni častitljivi starosti 79 let, poklical k Sebi v večnost našo nadvse drago, nepozabno soprogo, zlato mamo, staro mamo, sestro, svakinjo, teto, taščo, gospo

Kincl Marijo - Adamovo

posestnico in gostilničarko v Št. Juriju ob juž. žel.

Blago pokojnico bomo spremili v petek, dne 13. septembra ob pol 5 popoldne, iz hiše žalosti v Celju, Kralja Petra cesta 31-II., na mestno pokopališče v Celju in jo položili tam v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica bo v soboto ob 8 zj. v farni cerkvi v Št. Juriju ob juž. žel.

Celje, Št. Jurij ob juž. žel., dne 10. septembra 1940.

Žalujoči soprog **Kincl Adam** in neutolažljiva hčerka-edinka **Marija Rus** roj. **Kincl; dr. D. Rus**, drž. tožilec, zet in **Peter Rus**, vnuk ter ostalo sorodstvo.

✚

Gospa **Karolina Kiffmann** naznanja globoko užaloščena v lastnem imenu kakor tudi v imenu svojih otrok in vseh rodbinskih članov, da je njen ljubljeni soprog, gospod

Rudolf Kiffmann star.

mestni stavbenik

po kratkem, težkem trpljenju, nepričakovano preminul v Grazu v 72. letu starosti v ponedeljek 9. septembra ob četrt na 12 ponoči.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 12. septembra ob pol 17. uri iz kapele mestnega pokopališča na Pobrežju k rodbinski grobnici.

Maribor, dne 10. septembra 1940.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič